

Vejledning om økologiske fødevarer m.v.

December 2022

1. Indledning.....	7
1.1 Definitioner.....	7
1.2 Myndigheder, der administrerer økologireglerne.....	11
1.3 Overgangsbestemmelser i forbindelse med anvendelse af ny økologiforordning.....	11
2. Anvendelsesområde	13
3. Mærkning, sammensætning og forarbejdning.....	15
3.1 Betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer.....	15
3.2 De tre mærkningskategorier	15
3.2.1 Betingelser for at en fødevarer må mærkes ”økologisk” i varebetegnelsen	16
3.2.2 Betingelser for at en fødevarer må mærkes med henvisninger til økologi i ingredienslisten.....	18
3.2.3 Betingelser for at henviser til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen	20
3.2.4 Særligt vedr. vin	20
3.3 Tilsætningsstoffer, hjælpestoffer og andre særligt tilladte stoffer.....	21
3.3.1 Nitrit og nitrat	23
3.3.2 Aromaer.....	24
3.4 Tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser	25
3.4.1 Nationale tilladelser til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser	26
3.5 Særligt vedr. gær.....	27
3.6 Forbud mod GMO, bestråling og nanomaterialer	28
3.7 Mærkning med kodenummer for kontrolinstans	29
3.7.1 De danske kontrolkodenumre DK-ØKO-100 og DK-ØKO-050.....	30
3.7.2 Mærkning med kontrolkodenummer ved import og eksport.....	31
3.7.3 Mærkning med kontrolkodenummer i detailvirksomheder	31
3.8 Ø-mærket	31
3.8.1 Anvendelse af Ø’et uden teksten ”statskontrolleret økologisk”	33
3.8.1.1 Anvendelse af markedsførings-Ø’et i forbindelse med en virksomheds navn.....	34
3.8.2 Anden anvendelse af Ø-mærket	34
3.9 EU-logoet.....	34
3.9.1 Mærkning med EU-logo ved import og eksport.....	36

3.9.2 Retningslinjer for gengivelse af EU-logoet	36
3.9.3 AFSNIT UDGÅET	37
3.9.4 Mærkning med geografisk oprindelse ved brug af EU-logoet	37
3.10 Andre økologimærker	38
3.11 Ikke-vildledende markedsføring	38
3.11.1 Ikke-vildledende anprisninger	38
3.11.1.1 Anprisningen ”ikke tilsat nitrit”	39
3.11.2 Opmærksomhed ved brug af ikke-økologiske ingredienser, herunder aromaer	39
4. Øvrige særligt regulerede områder	40
4.1. Transport til slagtning og slagtning	40
4.2. Rengørings- og desinfektionsmidler til brug i fødevarer virksomheder, herunder oplagringsvirksomheder	41
5. Import og eksport	42
5.1 Import	42
5.2 Eksport	43
5.2.1 Dokumentation for økologi ved eksport	44
5.2.1.1 Særligt for eksport til USA	45
5.2.1.2 Særligt for eksport til Korea	46
5.2.1.3 Erstatningscertifikater	47
6. Kontrol	48
6.1 Den danske økologikontrol og økologicertificering af fødevarer virksomheder	48
6.1.1 De grundlæggende kontrolprincipper	49
6.1.2 Økologisk krydskontrol	50
6.2 Anmeldelse	50
6.2.1 Anmeldelse af tilberedning	53
6.2.1.1 Undtagelser i detaileddet fra kravet om anmeldelse af tilberedning	53
6.2.2 Anmeldelse af import, herunder første modtagelse af fødevarer fra tredjelande	54
6.2.3 Anmeldelse af markedsføring eller opbevaring	55
6.2.3.1 Undtagelser fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring en gros	56
6.2.3.2 Undtagelser fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring i detaileddet	57
6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejdsvirksomheder m.v.	58

6.2.5 Anmeldelse af aktiviteter i tilknytning til primærproduktion.....	58
6.2.6 Anmeldelse af storkøkkendrift	59
6.2.7 Anmeldelse af virksomheder med mange ensartede afdelinger fordelt over hele landet.....	60
6.3 Økologirapport og økologicertifikat.....	60
6.3.1 Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter	62
6.3.2 Modtagekontrol	63
6.3.2.1 Modtagekontrol ved import.....	63
6.3.3 Foranstaltninger ved slagtning.....	64
6.3.4 Foranstaltninger ved opbevaring af råvarer.....	65
6.3.5 Adskillelse ved tilberedning	65
6.3.5.1 Adskillelse ved detailsalg i forbindelse med tilberedning.....	66
6.3.6 Kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning.....	66
6.3.7 Foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer	67
6.3.8 Foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden.....	67
6.3.8.1 Undtagelser fra kravet om transport i lukket emballage.....	68
6.3.8.2 Særlig undtagelse i forbindelse med opbevaring under transport/distribution.....	69
6.3.8.3 Transport af dyr	69
6.3.9 Dokumentation vedr. fødevarer m.v., der modtages af virksomheden.....	70
6.3.9.1 Dokumentation for økologisk oprindelse	70
6.3.9.1.1 Dokumentation vedr. partiet.....	71
<i>Dokumentation vedr. partiet ved køb fra detailbutikker eller engrossupermarkeder .....</i>	72
<i>Leverancer fra primærbedrifter, hvor modtageren fastlægger mængden.....</i>	73
6.3.9.1.2 Kontrol af leverandørens økologicertifikat	73
<i>Økologicertifikater – EU-krav til udstedelse og offentliggørelse.....</i>	74
<i>Økologicertifikater for virksomheder økologicertificeret af Fødevarestyrelsen.....</i>	74
<i>Kontrol og dokumentation af, at leverandører er økologicertificeret.....</i>	75
<i>Økologicertifikatets oplysninger om aktiviteter og produktkategorier .....</i>	75
<i>Opdatering af egenkontrolprocedurerne vedr. kontrol af økologicertifikater .....</i>	76

<i>Økologicertifikater for bedrifter, der er økologicertificeret af Landbrugsstyrelsen</i>	76
<i>Dokumentation vedr. sælgeren, når denne er forskellig fra leverandøren</i>	77
<i>Undtagelse ved indkøb fra detailbutikker</i>	77
<i>6.3.9.1.3 Dokumentation ved import fra tredjelande</i>	77
6.3.9.2 Øvrig dokumentation vedr. råvarer, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer.....	77
6.3.10 Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden	78
6.3.10.1 Dokumentation vedr. detailsalg	79
6.3.11 Regnskab	80
<i>Særligt for ”100 % økologi-virksomheder”</i>	80
<i>Særligt for detailvirksomheder</i>	81
6.3.11.1 Overordnede krav	81
6.3.11.2 Balanceopgørelser	82
<i>Råvarebalance</i>	82
<i>Færdigvarebalance</i>	83
Der findes desuden eksempler på og skabeloner til balanceopgørelser her: Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder (foedevarestyrelsen.dk)	83
<i>Undtagelser fra kravet om periodevise opgørelser af hhv. råvare- og færdigvare-balancer:</i>	83
<i>6.3.11.2.1 Fastlæggelse af opgørelsesperioden</i>	84
6.3.11.3 Nødvendige data til balanceopgørelser.....	85
<i>6.3.11.3.1 Lagerbeholdning primo/ultimo og lageropgørelser</i>	85
<i>6.3.11.3.2 Ind- og udgående fødevarer</i>	86
<i>Indgående råvarer</i>	87
<i>Udgående råvarer</i>	87
<i>Indgående færdigvarer</i>	87
<i>Udgående færdigvarer</i>	88
<i>6.3.11.3.3 Vurdering af difference</i>	88
6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning	89
6.3.11.5 Produktionsregistreringer	89
6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer.....	90

6.3.12 Læsning af regnskabskravene i økologibekendtgørelsens bilag 2, når der ikke foretages tilberedning af økologiske fødevarer.....	92
6.3.13 Regnskabskrav ved opbevaring og markedsføring en gros af (ikke-færdigpakkede) fødevarer	92
6.3.14 Regnskabskrav ved opbevaring en gros af færdigpakkede fødevarer	92
6.3.15 Regnskabskrav ved opbevaring en gros i forbindelse med transport	93
6.3.16 Regnskabskrav ved markedsføring en gros uden opbevaring eller håndtering	94
6.3.17 Særlige regnskabsmodeller mv. ved tilberedning eller forhandling af uindpakkede økologiske fødevarer i detailledet	94
6.3.17.1 Anprisningsmodellen - når en eller flere råvarer udskiftes til den økologiske form.....	95
6.3.17.2. Enkle aktiviteter, hvor der ikke ændres ved beskaffenheden af fødevaren	97
6.3.17.3. Detailforhandling af uindpakkede fødevarer	100
6.3.18 Virksomheder, der får udført lønarbejde (lønarbejdsgivere).....	102
6.3.19 Hvad skal med i økologirapporten om regnskab?	103
6.3.20 Generel erklæring, som skal underskrives af virksomheden	103
6.4 Revision af økologirapporten	104
6.5 Ændringer eller ophør af anmeldte aktiviteter.....	104
6.6. Opfølgning ved ”mistanke” om overtrædelser	105
6.7 Kontrolkrav til detailvirksomheder, der ikke skal anmeldes i henhold til økologireglerne ..	107
7. Denne vejledning revideres løbende.....	109
Bilag 1	110
Bilag 2	111
Bilag 3	112
Bilag 4	114

1. Indledning

Denne vejledning er først og fremmest rettet mod virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer, samt Fødearestyrelsens kontrolenheder.

Den grundlæggende lovgivning om økologiske fødevarer findes i EU's [økologiforordning](#):

- [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 af 30. maj 2018 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af Rådets forordning \(EF\) nr. 834/2007.](#)

Forordningen er efter sin vedtagelse blevet ændret og suppleret af en række gennemførelsesforordninger og delegerede retsakter. Et overblik over disse kan fås på denne side: [Økologilovgivning \(fvst.dk\)](#).

Man skal være opmærksom på, at der fortsat kommer nye forordninger til.

Linket til [økologiforordningen](#) fremgår mange gange i denne vejledning. Der linkes til EUR-Lex-siden, hvor man kan se den oprindelige økologiforordning (2018/848), de forskellige berigtigelser af forordningen og den nyeste konsoliderede udgave. Man skal være opmærksom på, at den nyeste konsoliderede udgave ikke nødvendigvis indeholder de sidst vedtagne ændringsforordninger. Hvis man på EUR-Lex-siden, som der linkes til, vælger selve økologiforordningen (den oprindelige 2018/848) og herefter i venstre menu vælger *Document summary*, så kan man se alle gennemførelsesforordninger og delegerede retsakter, som er en del af EU-økologilovgivningen.

Når der i denne vejledning tales om ”[EU’s økologiforordning](#)” eller ”[økologiforordningen](#)”, så menes der som udgangspunkt ovennævnte hovedforordning, 2018/848. Angives ”økologiforordningerne”, så menes både hovedforordningen samt alle dens gennemførelsesforordninger og delegerede retsakter.

EU’s økologiforordninger forudsætter, at der udarbejdes nationale regler på visse områder. Særligt gælder dette gennemførelsen af en national økologikontrolordning. Fødearestyrelsen har derfor udstedt [Bekendtgørelse nr. 2168 af 23. november 2021 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.](#)

Udover økologireglerne skal økologiske fødevarer altid overholde den almindelige fødevarerlovgivning om mærkning, forarbejdning m.v., ligesom økologiske virksomheder skal overholde den almindelige fødevarerlovgivning om autorisation, indretning, hygiejne mv¹. Med andre ord *supplerer* økologireglerne den almindelige fødevarerlovgivning, men *ændrer ikke* ved den.

Dette gælder også reglerne om kontrol, hvor økologiforordningernes bestemmelser supplerer de grundlæggende bestemmelser i [Kontrolforordningen, \(EU\) nr. 2017/625](#).

Fødearestyrelsen udsender nyhedsmails om økologi, som bl.a. omhandler ændringer af reglerne om økologiske fødevarer. Det anbefales, at du abonnerer på disse nyhedsmails ved at tilmelde dig på [denne side](#).

1.1 Definitioner

I denne vejledning tages udgangspunkt i de følgende definerede betegnelser og forkortelser. Der nævnes nogle populære betegnelser for de hyppigste anvendte forordninger, men vær opmærksom på, at det ikke er en udtømmende liste over alle relevante forordninger. En udtømmende liste findes på [www.fvst.dk](#).

---

¹ Jf. [økologiforordningen](#), Artikel 2, stk. 4 og 5

Økologiforordningen: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 af 30. maj 2018 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af Rådets forordning \(EF\) nr. 834/2007](#). Når der i denne vejledning tales om ”EU’s økologiforordning” eller ”økologiforordningen”, så menes der som udgangspunkt denne forordning. Når der refereres til EU’s økologiforordninger, så menes både økologiforordningen og alle de tilhørende gennemførelsesforordninger og delegerede forordninger.

Positivliste-økologiforordningen: [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/1165 af 15. juli 2021 om godkendelse af visse produkter og stoffer til anvendelse i økologisk produktion og udarbejdelse af en liste over disse](#).

Forarbejdningsteknik-økologiforordningen: [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2020/464 af 26. marts 2020 om visse gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 for så vidt angår dokumenter, der er nødvendige for anerkendelse med tilbagevirkende kraft af perioder med henblik på omlægning, produktion af økologiske produkter, og oplysninger, der skal forelægges af medlemsstaterne](#). Se særligt artikel 23.

Procedurer ved mistanke-økologiforordningen: [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/279 af 22. februar 2021 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 om kontrol og andre foranstaltninger, der sikrer sporbarhed og overholdelse i økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter](#).

Økologi-importforordningerne:

- **Liste over godkendte tredjelande og kontrolorganer-økologiforordningen:** [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/2325 af 16. december 2021 om opstilling i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 af listen over tredjelande og listen over kontrolmyndigheder og kontrolorganer, der er godkendt i henhold til artikel 33, stk. 2 og 3, i Rådets forordning \(EF\) nr. 834/2007 med henblik på import af økologiske produkter til Unionen](#)
- **Importkontrolattest-økologiforordningen:** [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2021/2306 af 21. oktober 2021 til supplerende af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 med regler om offentlig kontrol af sendinger af økologiske produkter og omlægningsprodukter, der er bestemt til import til Unionen, og om kontrolattesten \(EØS-relevant tekst\)](#)
- **Delkontrolattest-økologiforordningen:** [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/2307 af 21. oktober 2021 om fastsættelse af regler vedrørende dokumenter og meddelelser, der kræves for økologiske produkter og omlægningsprodukter bestemt til import til Unionen \(EØS-relevant tekst\)](#)
- **Sendinger undtaget grænsekontrol-økologiforordningen:** [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2021/2305 af 21. oktober 2021 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2017/625 med regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke betingelser økologiske produkter og omlægningsprodukter er undtaget fra offentlig kontrol på grænsekontrolsteder og stedet for offentlig kontrol af sådanne produkter og om ændring af Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2019/2123 og \(EU\) 2019/2124 \(EØS-relevant tekst\)](#)
- **Tredjelande certifikatmodel-økologiforordningen:** [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/1378 af 19. august 2021 om fastsættelse af visse regler vedrørende det certifikat, der udstedes til erhvervsdrivende, grupper af erhvervsdrivende og eksportører i tredjelande, der deltager i import af økologiske produkter og omlægningsprodukter til Unionen, og udarbejdelse af listen over anerkendte kontrolmyndigheder og kontrolorganer i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 \(EØS-relevant tekst\)](#)

Certifikat om antibiotikafrihed mhp. eksport-økologiforordningen: [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2021/2304 af 18. oktober 2021 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 for udstedelse af supplerende certifikater for at attestere at økologiske animalske produkter fremstilles uden brug af antibiotika med henblik på eksport \(EØS-relevant tekst\)](#)

Kontrolforanstaltning-økologiforordningen: [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/2119 af 1. december 2021 om fastsættelse af detaljerede regler for visse fortegnelser og erklæringer, der kræves af erhvervsdrivende, og for de tekniske midler, hvormed certifikater udstedes i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848, og om ændring af Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2021/1378 for så vidt angår udstedelsen af certifikatet for erhvervsdrivende, grupper af erhvervsdrivende og eksportører i tredjelande](#)

Kontrolforordningen: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2017/625 af 15. marts 2017 om offentlig kontrol og andre officielle aktiviteter med henblik på at sikre anvendelsen af fødevarer- og foderlovgivningen og reglerne for dyresundhed og dyrevelfærd, plantesundhed og plantebeskyttelsesmidler om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 999/2001, \(EF\) nr. 396/2005, \(EF\) nr. 1069/2009, \(EF\) nr. 1107/2009, \(EU\) nr. 1151/2012, \(EU\) nr. 652/2014, \(EU\) 2016/429 og \(EU\) 2016/2031, Rådets forordning \(EF\) nr. 1/2005 og \(EF\) nr. 1099/2009 samt Rådets direktiv 98/58/EF, 1999/74/EF, 2007/43/EF, 2008/119/EF og 2008/120/EF og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 854/2004 og \(EF\) nr. 882/2004, Rådets direktiv 89/608/EØF, 89/662/EØF, 90/425/EØF, 91/496/EØF, 96/23/EF, 96/93/EF og 97/78/EF og Rådets afgørelse 92/438/EØF \(forordningen om offentlig kontrol\)](#)

Økologiloven: [Bekendtgørelse nr. 152 af 29. januar 2021 af Økologiloven](#)

Økologibekendtgørelsen: [Bekendtgørelse nr. 2168 af 23. november 2021 om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.](#)

Landbrugsstyrelsens økologibekendtgørelse: [Bekendtgørelse nr. 2249 af 1. december 2021 om økologisk jordbrugsproduktion m.v.](#)

Fødevarereloven: [Bekendtgørelse nr. 999 af 2. juli 2018 af lov om fødevarer](#)

Fødevarerforordningen: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarer sikkerhed.](#)

Fødevarerinformationsforordningen (tidligere kaldet Mærkningsforordningen): [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) Nr. 1169/2011 af 25. oktober 2011 om fødevarerinformation til forbrugerne etc.](#)

Autorisationsbekendtgørelsen: [Bekendtgørelse nr. 498 af 23/03/2021 om autorisation og registrering af fødevarer virksomheder m.v.](#)

Økologiske fødevarer: Fødevarer, der enten markedsføres eller ønskes markedsført som økologiske (dvs. frembragt ved økologisk jordbrugsproduktion). Når der tales om økologiske fødevarer i forbindelse med kontrol, omfattes også fødevarer, der markedsføres med henvisninger til, at visse af ingredienserne er økologiske, jf. de foreskrevne muligheder herfor i afsnit 3.2.

Økologisk status: Angivelse af, hvilken økologisk mærkningskategori en vare tilhører, jf. bestemmelserne om mærkning med henvisning til økologisk produktion i økologiforordningens artikel 30, stk. 5, jf. afsnit 3.2 i denne vejledning om mærkningskategorierne.

Tilberedning: Aktiviteter i forbindelse med konservering og/eller forarbejdning af økologiske produkter eller enhver anden aktivitet, der foretages på et uforarbejdet produkt uden at ændre det oprindelige produkt, herunder slagtning, opskæring, rengøring eller formaling, samt emballering og/eller ændringer i mærkningen vedrørende den økologiske produktionsmetode.

Fødevarer af landbrugsoprindelse/landbrugsingredienser: Fødevarer af animalsk eller vegetabilsk oprindelse, dvs. produkter stammende fra jordbrugsproduktion og akvakultur, men også produkter stammende fra indsamling/jagt/fiskeri af vildtvoksende/-levende arter.

Når andelen af ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse skal beregnes (jf. afsnit 3.5), så skal f.eks. gær og gærprodukter samt aromaer medregnes som ingredienser af landbrugsoprindelse. Se endvidere afsnit 3.4 om hvornår tilsætningsstoffer m.v. skal indgå ved denne beregning.

Detailvirksomhed: Markedsføring, håndtering og/eller forarbejdning af fødevarer og deres oplagring på det sted, hvor de sælges eller leveres til den endelige forbruger.

Storkøkken: Storkøkken, som defineret i § 2 i bekendtgørelse om økologisk storkøkkendrift².

”100 % økologi-virksomhed”: Virksomheder, der tilbereder og håndterer udelukkende *økologiske* fødevarer eller kun håndterer konventionelle fødevarer m.v. af en anden art, der synligt adskiller sig tydeligt fra de håndterede økologiske fødevarer. Det forudsættes endvidere, at virksomheden ikke deler lokalitet/adresse med virksomhed med konventionelle fødevarer.

Færdigpakket fødevarer: Som defineret i artikel 2, stk. 2, litra e, i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) nr. 1169/2011](#). Det forudsættes, at fødevareren er individuelt mærket med de i økologireglerne krævede oplysninger beregnet til den endelige forbruger.

Foder: Foder, som defineret i artikel 3, nr. 4, i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) Nr. 178/2002 af 28. januar 2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarsikkerhed](#).

Petfood: Foder beregnet til hunde, katte og andre selskabsdyr.

Leverandør: Den erhvervsdrivende, der er økologificeret på adressen, hvorfra partiet fysisk leveres³.

Sælger: Den man køber varen fra (den der sælger varen).

Modtager: Den erhvervsdrivende, som fysisk modtager partiet⁴.

Køber: Den der køber varen (den man sælger til).

Råvarer: Fødevarer og dyr samt foder (fødevarer mv.), som af den erhvervsdrivende er bestemt til anvendelse ved tilberedning af økologiske fødevarer mv.

Færdigvarer: Fødevarer mv., som ikke er beregnet på yderligere tilberedning hos den erhvervsdrivende, men beregnet på videre markedsføring som økologiske.

Indgående råvarer: Købte/modtagne råvarer samt øvrig tilgang til beholdningen af råvarer.

---

² [Bekendtgørelse nr. 656 af 27. juni 2019 om økologisk storkøkkendrift](#)

³ Der skal ses bort fra virksomheder, som blot opbevarer fødevarerne i forbindelse med transport, jf. afsnittene, 6.2.3.1, 6.3.8.2 og 6.3.15.

⁴ Der skal ses bort fra virksomheder, som blot opbevarer fødevarerne i forbindelse med transport, jf. afsnittene, 6.2.3.1, 6.3.8.2 og 6.3.15.

Udgående råvarer: Råvarer anvendt til produktion (tilberedning), solgte/udleverede eller kasserede råvarer samt øvrig afgang fra beholdningen af råvarer.

Indgående færdigvarer: Købte/modtagne færdigvarer, herunder returvarer, færdigvarer produceret (tilberedt) af den erhvervsdrivende, samt øvrig tilgang til beholdningen af færdigvarer.

Udgående færdigvarer: Solgte/udleverede eller kasserede færdigvarer, samt øvrig afgang fra beholdningen af færdigvarer.

Art: Hver præciserbar art fødevarer, som f.eks. oksemørbrad og okseculotte. Som særskilte arter skal også medregnes eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. (Dog fastlægges en særlig definition i afsnit 6.3.17.2, som kun gælder i afsnit 6.3.17.2).

1.2 Myndigheder, der administrerer økologireglerne

Fødevarestyrelsen administrerer og kontrollerer overholdelse af reglerne om økologiske fødevarer samt foder med animalsk indhold, som er beregnet til selskabsdyr. De nævnte regler er omhandlet i denne vejledning.

Herudover administrerer og kontrollerer Fødevarestyrelsen reglerne om økologisk storkøkkendrift, økologisk akvakultur af fisk, tang m.v., økologisk høst af vildtvoksende tang samt tilberedning, import af økologi fra tredjelande. Disse regler omhandles kun meget enkelt i denne vejledning og der henvises til evt. specifikke vejledninger på disse områder.

Opbevaring eller markedsføring af produkter, der ikke er fødevarer, og som fremgår af [økologiforordningens](#) bilag I, fx ”korkpropper af naturlig kork, der ikke er sammensat og ikke indeholder nogen bindemidler”⁵; omhandles heller ikke i denne vejledning⁶.

Se flere oplysninger på fvst.dk.

Landbrugsstyrelsen står for administration af og kontrol efter reglerne, der gælder for økologiske jordbrugsbedrifter og deres forsyningsvirksomheder, såsom foderstof- og såsædsvirksomheder, samt virksomheder, der producerer og markedsfører foder til økologiske akvakulturbrug samt petfood uden animalsk indhold.

Landbrugsstyrelsen administrerer herudover støtteordninger til fremme af økologisk produktion.

Se flere oplysninger på lbst.dk.

1.3 Overgangsbestemmelser i forbindelse med anvendelse af ny økologiforordning

Produkter, der er produceret i overensstemmelse med [den gamle økologiforordning \(Rådets forordning 834/2007\)](#) inden den 1. januar 2022, kan markedsføres efter denne dato, indtil lagrene er opbrugt.

Ifølge overgangsbestemmelserne i [positivliste-økologiforordningen](#) skal listen over ikke-økologiske landbrugsingredienser, der er opført i ”[den gamle økologi-gennemførelsesforordning](#)” ([forordning 889/2008](#)),

---

⁵ eller andre fødevarekontaktmaterialer, der måtte være omfattet af økologiforordningens bilag I.

⁶ Kun fødevarer og fødevarekontaktmaterialer på bilaget er omfattet af anvendelsesområdet for Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse.

bilag IX, fortsat anvendes til produktionen af forarbejdede økologiske fødevarer indtil den 31. december 2023. Forarbejdede økologiske fødevarer, der er produceret før den 1. januar 2024 med ikke-økologiske landbrugsingredienser fra bilag IX, må markedsføres efter denne dato, indtil lagrene er opbrugt.

Listen over tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser i [positivliste-økologiforordningens](#) bilag VI, Del B, kan først anvendes fra 1. januar 2024.

2. Anvendelsesområde

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 2, jf. bilag I samt Artikel 3, nr. 2)
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 1

Denne vejledning *omhandler* reglerne om håndtering/markedsføring og kontrol af økologiske fødevarer og foder med animalsk indhold beregnet til hunde, katte og andre selskabsdyr (petfood).

Vejledningen *omhandler ikke* reglerne om økologisk akvakulturbrug og indsamling af fritvoksende tang, reglerne om økologiske korkpropper af naturlig kork⁷ og bestemmelserne i den danske [bekendtgørelse om økologisk storkøkkendrift](#)⁸.

Vejledningen er desuden ikke rettet mod økologiske primærproducenter eller deres forsyningsvirksomheder, da deres aktiviteter er reguleret af Landbrugsstyrelsens økologiregler.

Dyr, der er leveret til slagtning på et dansk slagteri, skal i henhold til Fødevarestyrelsens [økologibekendtgørelse](#) betragtes som fødevarer. Det betyder, at fra det tidspunkt, hvor dyrene er pålæst transportvognen på primærbedriften med henblik på levering til et dansk slagteri, er de omfattet af Fødevarestyrelsens [økologibekendtgørelse](#). Dvs., når der i denne vejledning er angivet fødevarer, skal der, når det er relevant, også forstås dyr leveret til slagtning på dansk slagteri. Dette gælder eksempelvis, når der omhandles regnskabs- og dokumentkrav.

Virksomheder med spireproduktion til konsum betragtes i denne vejledning som fødevarer – dvs. de skal, som øvrige fødevarer, økologikontrolleres af Fødevarestyrelsen og overholde kravene beskrevet i denne vejledning. Produktion af planter, der høstes på kimbladsstadiet (salat, rødbede, karse m.fl.) betragtes som primærproduktion, og skal derfor kontrolleres af Landbrugsstyrelsen i henhold til denne styrelses [økologibekendtgørelse](#).

Virksomheder med foder i form af økologiske restprodukter stammende fra egen økologisk fødevarerproduktion eller økologisk foder på virksomheder, hvor markedsføring af fødevarer er virksomhedens primære formål, skal ligeledes økologikontrolleres af Fødevarestyrelsen. Her vil foderet også skulle overholde de generelle krav beskrevet i denne vejledning, herunder særligt kontrolkravene gældende for fødevarer.

Afgrænsningen af anvendelsesområdet for Fødevarestyrelsens [økologibekendtgørelse](#), og dermed også denne vejledning, over til anvendelsesområdet for Landbrugsstyrelsens økologibekendtgørelse, er yderligere beskrevet i afsnit 6.2.5.

De fødevarer, der er omfattet af [økologiforordningens](#) anvendelsesområde, er uforarbejdede og forarbejdede landbrugsprodukter samt gær og salt. Det betyder, at alle forarbejdede fødevarer (herunder f.eks. også kosttilskud, aromastoffer og tilsætningsstoffer, men f.eks. ikke naturlægemidler eller hjælpestoffer), der er fremstillet af eller indeholder landbrugsprodukter, er omfattet af anvendelsesområdet. Dette betyder dog ikke, at alle ovennævnte typer af forarbejdede fødevarer vil kunne fremstilles som økologiske. Eksempelvis vil

⁷ eller andre fødevarerkontaktmaterialer, der måtte være omfattet af [økologiforordningens](#), bilag I, jf. artikel 2.

⁸ Storkøkkendrift er specifikt undtaget fra [økologiforordningens](#) anvendelsesområde, og der henvises i forordningen til, at der kan anvendes nationale regler. Danske regler for økologisk storkøkkendrift er derfor fastlagt i den danske [bekendtgørelse nr. 656 af 27. juni 2019 om økologisk storkøkkendrift](#).

tilsætningsstoffer, der ikke er tilladt anvendt i økologiske fødevarer, heller ikke kunne markedsføres som økologiske tilsætningsstoffer, uanset om de er af landbrugsoprindelse.

Økologiske fødevarer, der enten er et økologisk akvakulturprodukt eller indeholder produkter fra økologisk akvakultur eller høstet vildtvoksende økologisk tang, skal overholde de samme bestemmelser som gælder for øvrige økologiske fødevarer. Virksomheder, der markedsfører, opbevarer, importerer eller tilbereder (herunder slagter) økologiske akvakulturprodukter eller økologisk tang, skal endvidere overholde de samme regler, som øvrige økologikontrollerede fødevarevirksomheder.

Forarbejdning og mærkning af økologisk petfood vil primo 2023 blive fuldt ud EU-reguleret under [økologiforordningens](#) regulering af foder. Det sker, når en revideret version af [Positivliste-økologiforordningen](#) offentliggøres primo januar 2023. I forordningen vil der i bilag III være anført hvilke stoffer, der tillades ved fremstilling af økologisk petfood. Desuden forventes der i en særskilt forordning primo 2023 at blive fastlagt betingelser for mærkning af økologisk petfood med EU's økologilogo. De danske petfoodregler i [økologibekendtgørelsen](#), herunder bilag 1 vedr. tilladte hjælpestoffer og ikke-økologiske ingredienser, vil ikke længere være gældende, når de tilsvarende bestemmelser i ovennævnte forordninger træder i kraft (da EU-forordninger er umiddelbart gældende). Petfood, fremstillet efter [økologibekendtgørelsen](#) inden EU-reglerne træder i kraft, kan sælges indtil lagrene er opbrugt.

Da kontrolbestemmelserne for fødevarer og petfood med få undtagelser er identiske, vil der i denne vejledning for læsbarhedens skyld kun blive refereret til fødevarer - og det vil være underforstået, at der herved også refereres til petfood med animalsk indhold. Der vil kun blive refereret specifikt til petfood, såfremt der gælder særlige kontrolbestemmelser. Når det gælder bestemmelser om fremstilling og mærkning af petfood, så er de ikke omhandlet i denne vejledning, men skal ses i økologilovgivningen – ved tvivlsspørgsmål kan der rettes henvendelse til Fødevestyrelsen.

Vand er ikke omfattet af [økologiforordningens](#), og dermed heller ikke denne vejlednings anvendelsesområde. Det betyder, at vand ikke kan markedsføres som økologisk da dette ville give forbrugerne det indtryk, at vandet er omfattet af og i overensstemmelse med økologireglerne. Dette ville være vildledende.

Produkter, der stammer fra jagt og fiskeri efter vildtlevende arter, kan ifølge økologiforordningens definition af "et økologisk produkt" ikke betragtes som økologiske.

3. Mærkning, sammensætning og forarbejdning

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 7, 9, 11, 16, 18, 19, 30-33 samt bilag II, Del IV, VI og VII, bilag IV og bilag V.
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Artiklerne 6, 7, 8 og 9 samt bilag V
- [Økologibekendtgørelsen](#): §§ 21 og 22 samt bilag 3

Økologiforordningerne regulerer hvilke betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer, og fastlægger krav til mærkning, sammensætning og forarbejdning af økologiske fødevarer.

Bestemmelser om brug af Ø-mærket er fastlagt i [økologibekendtgørelsen](#).

3.1 Betegnelser, der er forbeholdt økologiske fødevarer

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 30 samt bilag IV

Fødevarer, der markedsføres med betegnelser, der kan give indtryk af, at fødevarerne eller deres ingredienser er økologiske, skal overholde kravene i økologireglerne. Eksempelvis kan nævnes betegnelserne ”biodynamisk” eller ”Demeter” samt de økologi-betegnelser, der anvendes i de øvrige EU-lande⁹, og forkortelser heraf. Til de to sidstnævnte kategorier hører f.eks. betegnelserne ”biologisk”, ”organic”, ”bio” og ”eco”, hvilket betyder, at ikke-økologiske fødevarer ikke må markedsføres i Danmark med disse betegnelser, selvom man i Danmark normalt anvender betegnelsen ”økologisk”. At økologilovgivningen skal overholdes gælder også, selvom betegnelserne indgår i registrerede varemærker.

Ovennævnte betegnelser må dog anvendes på ikke-økologiske fødevarer, hvis de helt klart ikke har nogen forbindelse med den økologiske produktionsmetode. Ordet ”biologisk” vil eksempelvis kunne indgå i en beskrivelse af, at et produkt er produceret ved brug af *biologisk bekæmpelse* (almindeligt anvendt dansk udtryk for brug af aktiv opformering eller udsætning af nytteorganismer ved bekæmpelse af skadevoldere).

De nævnte betegnelser må, når der ses bort fra ovennævnte anvendelse, aldrig anvendes for produkter, som i henhold til øvrige EU-regler skal mærkes med, at de indeholder, består af eller er fremstillet ved hjælp af genetisk modificerede organismer.

3.2 De tre mærkningskategorier

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 30, stk. 5

Ifølge [økologiforordningen](#) må fødevarer kun markedsføres ved brug af betegnelsen økologisk, eller en af de andre forbeholdte økologi-betegnelser, på følgende 3 måder:

---

⁹ Betegnelserne er listet i [økologiforordningens](#) bilag IV.

1. Henvisning til økologi i varebetegnelsen

F.eks.: ”Økologiske porrer” eller ”Økologisk rugbrød”.

Kravet hertil er, at der enten er tale om uforarbejdede økologiske fødevarer, eller forarbejdede fødevarer, der minimum indeholder 95 % økologiske landbrugsingredienser (beregnet på baggrund af vægten af den samlede mængde landbrugsingredienser). Se de nærmere krav til de forarbejdede fødevarer i afsnit 3.2.1.

2. Henvisning til økologi i ingredienslisten

F.eks.: ”Jagtbrød”. Ingredienser: rugmel (økologisk), hvedemel, vand og gær.

Der er ingen krav til, hvor stor en andel de økologiske ingredienser skal udgøre af fødevareren. Se øvrige krav i afsnit 3.2.2.

3. Henvisning til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen – kun hvis hovedingrediensen er et jagt- eller fiskeriprodukt

F.eks.: Tun - i økologisk olivenolie

Produktet skal foruden jagt- eller fiskeriproduktet, som skal være hovedingrediensen, indeholde landbrugsingredienser, der alle skal være økologiske. Se de nærmere krav i afsnit 3.2.3.

For alle ovennævnte mærkningskategorier gælder, at en økologisk ingrediens ikke må være til stede sammen med samme ingrediens på ikke-økologisk form.

For alle mærkningskategorier gælder endvidere, at mærkningen (og de tilknyttede anmeldelsespligtige aktiviteter) skal anmeldes og omfattes af økologikontrol, jf. afsnit 6.

3.2.1 Betingelser for at en fødevarer må mærkes ”økologisk” i varebetegnelsen

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 7, litra e, artikel 16, stk. 3, artikel 30, stk. 5, særligt litra a, artikel 32, samt Bilag II, Del IV, stk. 1.1, 2.1, 2.2.1, 2.2.2 og 2.2.4
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Artikel 7 og bilag V
- [Forarbejdningsteknik-økologiforordningen](#): Artikel 23

En grundlæggende forudsætning for at en fødevarer må mærkes som økologisk i varebetegnelsen er, at den er af landbrugsoprindelse eller hovedsagelig består af ingredienser af landbrugsoprindelse.

Ved afgørelsen af, om en fødevarer *hovedsagelig* består af ingredienser af landbrugsoprindelse, skal man se bort fra vand og salt¹⁰. Af de resterende ingredienser skal over halvdelen være af landbrugsoprindelse. Dvs., at f.eks. øl godt vil kunne opfylde dette grundvilkår for at kunne mærkes som økologisk¹¹.

¹⁰ Ved fremstilling af økologisk salt, som Kommissionen forventes at detailregulere inden for en overskuelig fremtid, vil der dog ikke skulle ses bort fra salt.

¹¹ Urtesalt vil også kunne opfylde dette grundvilkår. Da salt er omfattet af EU-økologiforordningens anvendelsesområde og forventes detailreguleret i nær fremtid, vil konventionelt salt med økologiske urter dog ikke kunne markedsføres som ”økologisk urtesalt”. En sådan markedsføring vil give indtryk af, at det anvendte salt er økologisk, og vil dermed være vildledende. Derimod vil salt med økologiske urter efter Fødevarestyrelsens opfattelse godt kunne markedsføres som ”salt med økologiske urter”. Der kan

Derudover skal fødevarer eller deres ingredienser af landbrugsoprindelse naturligvis være økologiske, dvs. stamme fra en økologicerteret produktionsenhed, fx en landbrugsbedrift. Der kan dog anvendes visse særligt tilladte ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse, som dog højst må udgøre 5 vægtprocent af alle produktets ingredienser af landbrugsoprindelse. Se afsnit 3.4. Det betyder, at sammensatte fødevarer, der mærkes økologisk i varebetegnelsen, altid vil have et indhold af økologiske landbrugsingredienser, der vægtmæssigt udgør mindst 95 % af vægten af den samlede mængde landbrugsingredienser,

Til økologiske fødevarer må der udover ovennævnte økologiske og ikke-økologiske landbrugsingredienser *kun* være anvendt tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, præparater af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål, som specifikt er tilladt i henhold til økologiforordningen. Se afsnit 3.3.

En række ingredienser skal pr. definition i økologiforordningen ikke tælles med som landbrugsingredienser ved beregningen af, hvor stor en andel de økologiske landbrugsingredienser udgør af fødevarens samlede mængde landbrugsingredienser. Foruden vand og salt er der tale om præparater af mikroorganismer (bortset fra gær, jf. afsnit 3.5) og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål. Hertil kommer de tilsætningsstoffer, som i [positivliste-økologiforordningens](#) bilag V, del A, afsnit A1, ikke er markeret med en asterisk (*) i kolonnen med tilsætningsstoffets kodenummer.

De naturlige aromaer, der tillades til økologiske fødevarer, jf. afsnit 3.3.2, skal derimod ved beregningen tælle med som landbrugsingredienser, jf. afsnit 3.4. Dvs. at en økologisk aroma (som opfylder betingelserne i afsnit 3.3.2) tæller med i de 95 % landbrugsingredienser, der skal være økologiske, mens en ikke-økologisk aroma (som opfylder betingelserne i afsnit 3.3.2) tæller med i de max 5 % landbrugsingredienser, der må være ikke-økologiske.

Med hensyn til hvilke forarbejdningsmetoder, der er tilladt ved fremstillingen af økologiske fødevarer, er dette indtil videre primært reguleret ved, at der er udarbejdet en liste over hvilke stoffer og produkter, der må anvendes til hjælp under forarbejdningen. Listen findes i [positivliste-økologiforordningens](#) bilag V, del A, afsnit A2.

Kommissionen vil herudover fremover løbende vurdere/regulere, hvilke teknikker, der er tilladt til forarbejdning af økologiske fødevarer. Dette fastlægges i [forarbejdnings teknik-økologiforordningen](#), som derfor løbende bør konsulteres. P.t. gælder, at ionbytnings- og adsorptionsteknikker med harpiks kun må anvendes, når der er tale om:

- Modermælkserstatninger og tilskudsblandinger samt forarbejdede fødevarer baseret på cerealier og babymad, som omhandlet i artikel 1, stk. 1, litra a og b, i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) Nr. nr. 609/2013 om fødevarer bestemt til spædbørn og småbørn, fødevarer til særlige medicinske formål og kosterstatning til vægtkontrol m.v.](#) Det er en forudsætning, at teknikkerne er nødvendige for at opfylde kravene fastlagt i forordningen, og i medfør af dens artikel 11, stk. 1.
- Forarbejdede levnedsmidler baseret på cerealier og babymad til spædbørn og småbørn, som er omfattet af [Kommissionens direktiv 2006/125/EF af 5. december 2006 om forarbejdede levnedsmidler baseret på cerealier og babymad til spædbørn og småbørn.](#) Det er en forudsætning, at teknikkerne er nødvendige for at opfylde kravene til produkterne i det nævnte direktiv.

---

være forskellige opfattelser af dette i EU (emnet drøftes p.t.), og den lokale tolkning bør derfor undersøges inden forhandling af urtesaltet i et af de øvrige EU-lande.

Enhver forarbejdningspraksis, herunder røgning, skal være i overensstemmelse med god fremstillingsmæssig praksis¹².

Der må ikke anvendes produkter, stoffer og metoder, der genskaber egenskaber, der er gået tabt ved forarbejdning og oplagring af økologiske fødevarer, retter op på følgerne af en forsømmelig forarbejdning af økologiske produkter eller på anden måde kan være vildledende med hensyn til den sande karakter af produkter, der skal markedsføres som økologiske fødevarer.

Der er forbud mod brug af genetisk modificerede organismer og produkter fremstillet af eller ved hjælp af sådanne organismer. Anvendelse af bestråling eller fødevarer, der indeholder eller består af industrielt fremstillede nanomaterialer, er ligeledes forbudt. Se mere i afsnit 3.6.

Der er særlige bestemmelser, når det gælder vin, jf. afsnit 3.2.4, og gær, jf. afsnit 3.5.

For økologiske spirer gælder, at de anvendte frø til spiring skal være økologiske.

For økologiske aromaer (som overholder betingelserne nævnt i afsnit 3.3.2) gælder, at mindst 95 vægtprocent af de aromagivende bestanddele og mindst 95 vægtprocent af bærestofferne skal være økologiske¹³.

For fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er der i øvrigt krav om, at der - hvis der er tale om en sammensat fødevarer - i ingredienslisten skal angives hvilke ingredienser, der er økologiske. Dette kan f.eks. opfyldes ved at angive en * ud for hver økologisk ingrediens, når der i umiddelbar nærhed er anført, at * = økologisk. Kravet om angivelse af de økologiske ingredienser i en ingrediensliste gælder ikke fødevarer, hvor der i overensstemmelse med de generelle mærkningsregler ikke er gengivet en ingrediensliste. Dvs. f.eks. drikkevarer med en alkoholprocent på over 1,2, hvor en ingrediensliste ikke er obligatorisk, samt fødevarer pakket til direkte salg¹⁴.

Herudover skal fødevarerne mærkes med et kodenummer for kontrolinstansen (se afsnit 3.7), EU-logoet (se afsnit 3.9) samt geografisk oprindelse (se afsnit 3.9.4), hvis de færdigpakkes i EU. Ø-mærket med teksten *statskontrolleret økologisk* kan desuden påsættes, når dette sker på en dansk økologikontrolleret virksomhed, men Ø-mærkning er ikke obligatorisk, jf. afsnit 3.8.

3.2.2 Betingelser for at en fødevarer må mærkes med henvisninger til økologi i ingredienslisten

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 7, litra e, artikel 30, stk. 5, særligt litra b, artikel 32, samt Bilag II, Del IV, stk. 2.1, 2.2.1, 2.2.2 og 2.2.4
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Artikel 7 og bilag V

¹² God fremstillingsmæssig praksis som defineret i artikel 3, litra a), i [Kommissionens forordning \(EF\) nr. 2023/2006 af 22. december 2006 om god fremstillingsmæssig praksis for materialer og genstande bestemt til kontakt med fødevarer](#).

¹³ Hvis det fx kun er bærestofferne eller kun de aromagivende bestanddele, der er økologiske, så kan den pågældende aroma ikke betragtes som økologisk, og aromaen skal dermed samlet tælle med som en ikke-økologisk ingrediens ved beregningen af de max tilladte 5 % ikke-økologiske landbrugsingredienser

¹⁴ [Økologiforordningens](#) art. 3, nr. 68, der definerer ”færdigpakket fødevarer” henviser til definitionen af ”færdigpakket fødevarer” i [fødevarerinformationsforordningen](#). I henhold til sidstnævnte definition undtages fødevarer indpakket med henblik på direkte salg fra definitionen af en ”færdigpakket fødevarer”. Dvs. at fødevarer som er indpakket med henblik på direkte salg ikke skal mærkes med ingrediensliste.

I Danmark har vi en bred fortolkning af direkte salg, som *også* omfatter indpakket fødevarer, der sælges over flere dage, når blot de er fremstillet, pakket og udbudt til salg i samme detailforretning. Dvs. også sidstnævnte fødevarer er undtaget kravet om mærkning med en ingrediensliste.

Fødevarer, der indeholder én eller flere økologiske ingredienser, men som ikke overholder kravene til at kunne mærkes som ”økologiske” i varebetegnelsen, kan under visse betingelser mærkes i ingredienslisten (og kun her) med oplysning om hvilke af ingredienserne, der er økologiske.

Lige som for fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er det en betingelse, at fødevarerne hovedsagelig består af ingredienser af landbrugsoprindelse, se afsnit 3.2.1 om, hvilke ingredienser, der skal beregnes som landbrugsingredienser.

Der er *ikke* (som der er for fødevarer, der må mærkes som økologiske i varebetegnelsen, jf. afsnit 3.2.1.) krav til, at produktets ikke-økologiske landbrugsingredienser (se hvilke ingredienser, der skal beregnes som landbrugsingredienser i afsnit 3.2.1) skal være specifikt tilladt i henhold til [positivliste-økologiforordningen](#), eller at de højst må udgøre en vis andel af produktet.

Herudover må tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, præparater af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål anvendes, men kun hvis de specifikt er tilladt i henhold til [økologiforordningen](#). Se afsnit 3.3.

Som for fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er der forbud mod brug af genetisk modificerede organismer og produkter fremstillet af eller ved hjælp af sådanne organismer samt bestråling (se afsnit 3.6). Derimod skal fødevarerne ikke overholde bestemmelserne vedr. tilladte teknikker ved forarbejdning af økologiske fødevarer, som er fastlagt i [forarbejdningsteknik-økologiforordningen](#).

Oplysningen i ingredienslisten om, hvilke ingredienser der er økologiske, skal suppleres med en angivelse af de økologiske ingrediensers samlede procentandel beregnet ud fra den samlede mængde af ingredienser af landbrugsoprindelse. De nævnte oplysninger/angivelser skal fremstå i samme farve og størrelse og med samme skrifttype som de andre angivelser på ingredienslisten.

Ingredienslisten kan f.eks. udformes på følgende måde:

Ingredienser: Hvedemel (økologisk), rugmel (økologisk), rugkerner, vand, gær. De økologiske ingredienser udgør 80 % af landbrugsingredienserne.

Herudover skal fødevarerne mærkes med et kodenummer for kontrolinstansen, se afsnit 3.7. Da kodenummeret, f.eks. det danske DK-ØKO-100, indeholder en reference til økologisk jordbrug, må det ikke fremhæves, da dette vil kunne give anledning til vildledning.

Fødevarerne må i øvrigt ikke mærkes med hverken EU-logoet eller Ø-mærket.

Foruden ovennævnte mærkning i ingredienslisten, som er det eneste sted på selve fødevareren, hvor der må henvises til at ingredienserne er økologiske, kan ingredienserne endvidere anprises som økologiske på fx hjemmesider, så længe anprisningen ikke er egnet til at vildlede. Det betyder bl.a., at de pågældende produkter, som anprisningen refererer til, skal overholde økologiforordningens bestemmelser om mærkning og sammensætning og være fremstillet og markedsført under økologikontrolordningen.

Fødevarestyrelsen har vurderet, at f.eks. følgende præsentation på en hjemmeside kan være ok:

Blåbærmarmelade fremstilles med vilde blåbær. Vi fremmer blåbærsmagten ved at tilføje æble og økologisk rørsukker.

3.2.3 Betingelser for at henvise til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 7, litra e, artikel 30, stk. 5, særligt litra c, artikel 32, samt Bilag II, Del IV, stk. 2.1, 2.2.1, 2.2.2 og 2.2.4
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Artikel 7 og bilag V

Der må kun henvises til indhold af økologiske ingredienser i samme synsfelt som varebetegnelsen, hvis der er tale om en fødevarer, hvis hovedingrediens er et jagt- eller fiskeriprodukt¹⁵, og hvis øvrige landbrugsingredienser alle er økologiske. Der kan f.eks. være tale om *Tun - i økologisk olivenolie*, *Makrel – i økologisk tomatsovs* eller *Fiskefrikadeller – fremstillet af torsk rørt med økologiske løg, økologisk hvedemel, økologiske æg og økologisk rapsolie*.

Lige som for fødevarer, der markedsføres som økologiske i varebetegnelsen, er det herudover en betingelse, at fødevareren hovedsagelig består af ingredienser af landbrugsoprindelse (inklusive indholdet af jagt- og fiskeriprodukter), når der ses bort fra vand og salt, se afsnit 3.2.1.

Herudover må tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, præparater af mikroorganismer og enzymer, mineraler, sporstoffer, vitaminer samt aminosyrer og andre mikronæringsstoffer i fødevarer til særlige ernæringsmæssige formål anvendes, men kun hvis de specifikt er tilladt i henhold til [positivliste-økologiforordningen](#). Se afsnit 3.3.

Som for fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen, er der forbud mod brug af genetisk modificerede organismer og produkter fremstillet af eller ved hjælp af sådanne organismer samt bestråling (se afsnit 3.6). Derimod skal fødevarerne ikke overholder bestemmelserne vedr. tilladte teknikker ved forarbejdning af økologiske fødevarer, som er fastlagt i [forarbejdningsteknik-økologiforordningen](#).

Oplysningen om, hvilke af fødevarens bestanddele/ingredienser, der er økologiske, i forbindelse med varebetegnelsen, skal suppleres med oplysninger i ingredienslisten om, hvilke ingredienser der er økologiske samt en angivelse af de økologiske ingrediensers samlede procentandel beregnet ud fra den samlede mængde af ingredienser af landbrugsoprindelse (inklusive indholdet af jagt- og fiskeriprodukter). De nævnte oplysninger/angivelser skal angives i samme farve og størrelse og med samme skrifttype som de andre angivelser på ingredienslisten.

Herudover skal fødevarerne mærkes med et kodenummer for kontrolinstansen, se afsnit 3.7.

Fødevarerne må ikke mærkes med EU-logoet eller Ø-mærket.

3.2.4 Særligt vedr. vin

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 18
- [Positivliste-økologiforordningen](#), artikel 9 og bilag VI, del D

¹⁵ Produkter, der stammer fra jagt og fiskeri efter vildtlevende arter kan ifølge økologiforordningens artikel 3, nr. 2, ikke betragtes som økologiske.

Ved fremstilling af økologisk vin skal anvendes økologiske druer. Herudover stilles særlige krav til anvendelse/tilsætning af stoffer og produkter, jf. [positivliste-økologiforordningens](#) artikel 9 og bilag V, Del D, samt særlige krav til de ønologiske fremgangsmåder, jf. [økologiforordningens](#) bilag II, Del VI.

F.eks. stilles der krav om et lavere indhold af sulfitter sammenlignet med konventionel vin.

En økologisk vin må maksimalt indeholde 100 mg sulfitter pr. liter rødvin målt på restindholdet (150 mg/pr. liter konventionel rødvin) og 150 mg/pr. liter hvidvin (200 mg/pr. liter for konventionel hvidvin). Dette gælder for vin med et restsukkerindhold på under 2 gram pr. liter. For alle andre kategorier vin nedsættes det maksimale svovldioxidindhold, der er anvendt i henhold til del B i bilag I til [delegeret forordning \(EU\) 2019/934](#) med 30 mg/l.

Fremstilling, markedsføring, import, opbevaring m.v. af økologiske vin er omfattet af de i økologireglerne fastsatte kontrolmæssige bestemmelser på lige fod med øvrige fødevarer.

Økologisk vin er desuden omfattet af de øvrigt gældende mærkningsbestemmelser vedr. f.eks. brugen af EU-logoet, jf. afsnit 3.9.

3.3 Tilsætningsstoffer, hjælpestoffer og andre særligt tilladte stoffer

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 7, stk. 1, litra b og c, artikel 16, stk. 2 c, artikel 24, stk. 2, litra a, bilag II, del IV, nr. 1.1. og 1.6. 2.2.1., 2.2.2. Mht. gær: artikel 19 og bilag II, del VII
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Bilag V, del A vedr. fødevarer, del C (samt artikel 8) for gær og del D (samt artikel 9) vedr. vin
- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 1, del A og B, vedr. petfood

Tilsætningsstoffer, tekniske hjælpestoffer, smagsstoffer, vand, salt, præparater af mikroorganismer og enzymer samt mineraler, sporstoffer, vitaminer, aminosyrer og andre mikronæringsstoffer (sidstnævnte til særlige ernæringsmæssige formål) må kun anvendes i økologiske fødevarer i det omfang, de specifikt er tilladt i medfør af økologiforordningen, dvs. (når der ses bort fra druevin, jf. afsnit 4.3.2, og gær, jf. afsnit 3.5) udelukkende

- tilsætningsstoffer nævnt i [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del A, afsnit A1¹⁶,
- hjælpestoffer m.v. nævnt i [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del A, afsnit A2,
- mikroorganisme- og enzympræparater, der ”normalt anvendes” (dvs. tillades i hht. den generelle fødevarerlovgivning) ved forarbejdning af fødevarer (herunder f.eks. gær, jf. afsnit 3.5). Dog er enzympræparater kun tilladt i det omfang de *ikke* er tilsætningsstoffer. Er der tale om tilsætningsstoffer (som f.eks. lysozym, E1105), så må de ikke anvendes, da ingen enzymer p.t. er på listen over tilladte tilsætningsstoffer, jf. [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del A, afsnit A1,

Ved *mikroorganismepreparater* skal forstås præparater, der består af eller indeholder levende/aktive organismer.

- visse naturlige aromastoffer eller naturlige aromapræparater, jf. afsnit 3.3.2,

¹⁶ De i bilaget nævnte specifikke betingelser skal overholdes.

- farvestoffer til stempeling af kød og æggeskaller, som er tilladt ifølge tilsætningsstofforordningen¹⁷, artikel 17, drikkevand og salt (såvel økologisk som ikke-økologisk, med natriumklorid eller kaliumklorid som basisstoffer), der normalt anvendes ved forarbejdning af fødevarer¹⁸,
- mineraler (herunder sporstoffer), vitaminer, aminosyrer og mikronæringsstoffer, for hvilke der foreligger et lovmæssigt krav om at anvende dem i de pågældende fødevarer¹⁹; der skal være tale om, at fødevareren overhovedet ikke må markedsføres som fødevarer til almindeligt konsum, med mindre det pågældende mineral, vitamin m.v. er tilsat (som eksempelvis kravet om jod i husholdningssalt),

Som en undtagelse tillades dog mineraler (herunder sporstoffer), vitaminer, aminosyrer og mikronæringsstoffer til modermælkserstatninger og tilskudsblandinger samt forarbejdede fødevarer baseret på cerealier og babymad, når *tilsætningen er tilladt i henhold til* forordning 609/2013 af 12. juni 2013²⁰, direktiv 2006/125/EF af 5. december 2006²¹ eller direktiv 2006/141/EF²² af 22. december 2006²³ og

- visse farvestoffer til traditionel farvning af skallen på kogte æg, hvis der er givet en national tilladelse hertil. I Danmark er der ikke givet en sådan tilladelse, og farvestofferne kan derfor indtil videre ikke anvendes ved produktion på danske virksomheder.

Brugen af ovennævnte tilsætningsstoffer m.v. skal altid ske i overensstemmelse med de generelle bestemmelser i fødevarerlovgivningen. Det vil f.eks. sige, at de i økologireglerne tilladte tilsætningsstoffer kun må anvendes i de fødevarergrupper og i de mængder, som er fastlagt i fødevarerlovgivningens generelle bestemmelser om tilsætningsstoffer. Økologireglerne indeholder kun *supplerende* restriktioner.

Der er ikke i økologiforordningerne en grænse for, hvor stor en mængde ovennævnte ingredienser sammenlagt må udgøre af en økologisk fødevarer (bortset fra, at der dog er krav om, at et økologisk produkt *hovedsagelig* skal bestå af ingredienser af landbrugsoprindelse, jf. afsnit 3.2.1).

---

¹⁷ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) Nr. 1333/2008 af 16. december 2008 om fødevarerilsætningsstoffer](#)

¹⁸ Dvs. at der f.eks. kan (og skal) anvendes salt tilsat jod ved fremstilling af brød og bagværk i Danmark, jf. den danske [bekendtgørelse nr. 613 af 28. maj 2019](#).

¹⁹ Der er ikke tale om et lovmæssigt krav, når et kosttilskud markedsføres med en ernærings- eller sundhedsanprisning eller til særlig ernæringsmæssig anvendelse, selv om dette indebærer, at kosttilskuddet skal indeholde en bestemt mængde af de pågældende vitaminer, mineraler m.v. Se [dom af 5. november 2014 i den præjudicielle sag C-137/13 \(Herbaria Kräuterparadies\)](#)

²⁰ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) Nr. 609/2013 af 12. juni 2013 om fødevarer bestemt til spædbørn og småbørn, fødevarer til særlige medicinske formål og kosterstatning til vægtkontrol og om ophævelse af Rådets direktiv 92/52/EØF, Kommissionens direktiv 96/8/EF, 1999/21/EF, 2006/125/EF og 2006/141/EF, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/39/EF og Kommissionens forordning \(EF\) nr. 41/2009 og \(EF\) nr. 953/2009](#)

²¹ [Kommissionens direktiv 2006/125/EF af 5. december 2006 om forarbejdede levnedsmidler baseret på cerealier og babymad til spædbørn og småbørn](#)

²² Bemærk, at [forordning 2016/127 af 25. september 2015 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) nr. 609/2013 for så vidt angår de særlige krav til sammensætningen af og oplysning om modermælkserstatninger og tilskudsblandinger og for så vidt angår oplysning om spædbørns- og småbørnsernæring](#) afløser modermælksdirektivet (direktiv 2006/141/EF) d. 22. februar 2020, dog ikke for modermælkserstatninger og tilskudsblandinger fremstillet af hydrolyseret protein, for hvilke den først anvendes fra den 22. februar 2022.

²³ [Kommissionens direktiv 2006/141/EF af 22. december 2006 om modermælkserstatninger og tilskudsblandinger til spædbørn og småbørn og om ændring af direktiv 1999/21/EF](#). Bemærk, at direktivet er ophævet (og pr. 22. februar 2022 ikke længere finder anvendelse på nogle af de omhandlede produkttyper), men direktivet nævnes fortsat her, da der i økologiforordningen er henvist til direktivet på den nævnte måde. FVST vil ved næste revision af vejledningen foretage en yderligere præcisering med henvisning til gældende lovgivning.

[Positivliste-økologiforordningen](#) liste over tilladte tilsætningsstoffer regulerer ikke de tilsætningsstoffer, som må tilsættes salt, tilsætningsstoffer, aromaer, mikroorganismepreparater, enzympræparater, vitaminer m.v. anvendt *som ingredienser i økologiske fødevarer*²⁴. Det er en forudsætning, at tilsætningsstofferne, der anvendes i de nævnte ingredienser, ikke har nogen teknologisk funktion i den økologiske fødevarer; med andre ord er det en forudsætning, at tilsætningsstofferne ikke skal deklareres i fødevarens ingrediensliste ifølge de almindelige regler om mærkning af fødevarer.

De tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer mv., som er listet i [positivliste-økologiforordningen](#) må anvendes både på økologisk eller konventionel form. Dog skal de være på økologisk form, hvis der specifikt er angivet f.eks. ”kun fra økologisk produktion”²⁵.

Når der i [positivliste-økologiforordningen](#) lister angives, at et stof/produkt må anvendes til f.eks. ”produkter af vegetabilsk oprindelse”, så vil denne betingelse være opfyldt for en sammensat fødevarer, når denne hovedsageligt (vægtmæssigt) er af vegetabilsk oprindelse. Der skal i den forbindelse alene ses på landbrugsingredienserne, dvs. der skal ses bort fra f.eks. vand og salt. Er der tale om en vare der består af flere særskilt producerede elementer, f.eks. ”kødboller i tomatsovsauce” eller ”muslinger i olie” (dvs. hhv. animalsk og vegetabilsk oprindelse), så vil overholdelse af listerne også skulle ske i forbindelse med fremstilling af de enkelte elementer.

For **druevin** må ved fremstillingen kun anvendes og tilsættes de stoffer, som er nævnt på [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del D, jf. artikel 9. Se desuden afsnit 3.2.4.

For **gær** må der kun anvendes de stoffer og produkter, der er listet i [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del C, jf. artikel 8, samt herudover kun mikroorganisme- og enzympræparater samt drikkevand og salt. Se desuden afsnit 3.5.

3.3.1 Nitrit og nitrat

Lovgivning

- [Positivliste-økologiforordningen](#): Bilag V, del A, afsnit A1
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 8

Ifølge [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del A, afsnit A1, er natriumnitrit og kaliumnitrat kun tilladt til økologiske kødprodukter under forudsætning af, at det over for myndighederne er godtgjort, at der ikke findes et teknologisk alternativ, der giver den samme sundhedsgaranti eller gør det muligt at bevare produktets specifikke kendetegn.

I [økologibekendtgørelsens](#) § 8 er det fastlagt, at det er Fødevarestyrelsen, der i givet fald skal meddele tilladelse til anvendelse af natriumnitrit og kaliumnitrat i Danmark. Fødevarestyrelsen har dog endnu ikke givet en tilladelse til anvendelse af nitrit/nitrat. Anvendelsen af tilsætningsstoffer, skal ifølge EU's økologiforordning begrænses til et minimum og kun tillades, hvor der er et grundlæggende teknologisk behov herfor. Det er generelt Fødevarestyrelsens opfattelse, at en tilstrækkelig fødevarerikkerhed kan opnås gennem dels styring af saltindhold, pH og temperatur, såvel under forarbejdningen som under den efterfølgende lagring, og dels at holdbarheden afpasses derefter. De seneste mange år har også vist, at økologiske kødprodukter kan produceres forsvarligt uden tilsætning af nitrit.

²⁴ Bærestoffer og andre tilsætningsstoffer, der anvendes *i tilsætningsstoffer*, som fremstilles/markedsføres som økologiske i overensstemmelse med økologireglerne, skal dog være opført på EU-listen over tilladte tilsætningsstoffer.

²⁵ For tilsætningsstoffer, der skal anvendes på økologisk form, er der mulighed for at ansøge om en national tilladelse til anvendelse på konventionel form, jf. afsnit 3.4.1.

Se afsnit 3.11.1 vedr. muligheden for at anprise ”ikke tilsat nitrit” o.l.

3.3.2 Aromaer

Det er kun naturlige aromaer, som opfylder betingelserne i aromaforordningens artikel 16, stk. 2, 3 og 4, som må anvendes i økologiske fødevarer.

Aromaforordningens²⁶ artikel 16, stk. 2-4 lyder:

- 2. Udtrykket »naturlig« må kun anvendes til at beskrive en aroma, hvis den aromagivende bestanddel udelukkende omfatter aromapræparater og/eller naturlige aromastoffer.*
- 3. Udtrykket »naturlige aromastoffer« må kun anvendes om aromaer, hvis den aromagivende bestanddel udelukkende indeholder naturlige aromastoffer.*
- 4. Udtrykket »naturlig« må kun anvendes kombineret med en henvisning til en fødevare, en fødevarekategori eller en vegetabilsk eller animalsk aromakilde, hvis mindst 95 vægtprocent af den aromagivende bestanddel er fremstillet af det udgangsmateriale, der henvises til.*
Varebetegnelsen skal indeholde følgende: »naturlig aroma fra fødevarer eller fødevarekategori eller kilde(r)«.

EU-Kommissionen har [meldt ud i en fortolkning](#), at bestemmelsen i praksis betyder, at det kun er aromaer, der overholder stk. 4 (som er det mest ”restriktive” af stk. 2-4), der kan anvendes i økologiske fødevarer. Dvs. kun naturlige aromaer, som i varebetegnelsen er mærket ”naturlig aroma fra fødevare(r) eller fødevarekategori eller kilde(r)” (f.eks. ”naturlig jordbæraroma”), må anvendes - dvs. kun aromaer, hvor den aromagivende bestanddel består af mindst 95 vægtprocent af det udgangsmateriale, der henvises til i varebetegnelsen. Eksempelvis en aroma, hvor mindst 95 vægtprocent af den aromagivende bestanddel af en naturlig jordbæraroma kommer fra jordbær og mærkes ”naturlig aroma fra jordbær” eller ”naturlig jordbæraroma”.

Aromaer betragtes som landbrugsingredienser ved beregningen af, om en økologisk fødevare indeholder mindst 95% økologiske landbrugsingredienser, jf. afsnit 3.2.1 og 3.4.

Ved anvendelse af ikke-økologiske aromaer skal man være opmærksom på risikoen for vildledning, jf. afsnit 3.11.2.

I øvrigt kan en aroma, der overholder betingelsen for at kunne anvendes i økologiske fødevarer (aromaforordningens artikel 16, stk. 2, 3 og 4) også ”i sig selv” markedsføres som økologisk, hvis den desuden opfylder betingelserne nævnt i afsnit 3.2.1, og er fremstillet/markedsført af en økologificeret virksomhed.

---

²⁶ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) Nr. 1334/2008 af 16. december 2008 om aromaer og visse fødevaringredienser med aromagivende egenskaber til anvendelse i og på fødevarer og om ændring af Rådets forordning \(EØF\) nr. 1601/91, forordning \(EF\) nr. 2232/96, forordning \(EF\) nr. 110/2008 og direktiv 2000/13/EF](#)

3.4 Tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 24, stk. 2, stk. 3, litra b, og stk. 4-8 samt bilag II, Del IV, nr. 2.2.1 og 2.2.4
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Præambel 13, 18 og 20, artikel 7, stk. 1, litra b og artikel 13 samt bilag V, del B

I økologiske fødevarer kan der anvendes op til 5 % ikke-økologiske landbrugsingredienser, jf. afsnit 3.2.1.

Der kan imidlertid kun anvendes ikke-økologiske landbrugsingredienser, som enten fremgår af bilag IX i den tidligere [økologi-gennemførelsesforordning](#), eller som har opnået en midlertidig, national tilladelse, jf. afsnit 3.4.1.

Fra 1. januar 2024 erstattes listen over de tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser i bilag IX i den tidligere [økologi-gennemførelsesforordning](#) af listen i [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del B²⁷.

EU-Kommissionen kan på anmodning fra et EU-medlemsland, optage ikke-økologiske landbrugsingredienser på [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del B.

Overordnet gælder følgende krav for optagelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser på [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, [del B](#):

- Alternative produkter, der er tilladt i henhold til økologiforordningen, findes ikke.
- Det er umuligt at producere fødevarer uden anvendelse af disse produkter.
- Disse landbrugsingredienser forekommer naturligt og må kun have undergået mekaniske, fysiske, biologiske, enzymatiske eller mikrobielle processer, medmindre produkter eller stoffer fra sådanne kilder ikke findes i tilstrækkelige mængder eller kvaliteter.
- En økologisk landbrugsingrediens er ikke til rådighed i tilstrækkelig mængde.

Det er fastlagt i økologiforordningen, at bilag V, del B, skal opdateres årligt. Opdateringen sker bl.a. på baggrund af medlemsstaternes begrundede ansøgninger om ændring af listen. Se også under afsnit 3.4.1.

Ved beregningerne af vægtprocenten af de tilladte ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse, i forhold til alle produktets ingredienser af landbrugsoprindelse, skal visse af de tilladte tilsætningsstoffer, jf. afsnit 3.3, tælles med som landbrugsingredienser. Det drejer sig om de tilsætningsstoffer, der er markeret med en asterisk (*) i [positivliste-økologiforordningen](#) bilag V, del A, Afsnit A1. Øvrige tilsætningsstoffer, samt de særligt tilladte stoffer nævnt i afsnit 3.3 (bortset fra de tilladte naturlige aromastoffer, jf. afsnit 3.3, og gær, jf. afsnit 3.5), skal ikke indgå i beregningen, uanset om de måtte være fremstillet på økologisk form eller ej.

---

²⁷ Se også afsnit 1.3 om overgangsordninger, hvor det bl.a. fremgår, at forarbejdede økologiske fødevarer, der er produceret før den 1. januar 2024 med ikke-økologiske landbrugsingredienser fra bilag IX i forordning 889/2008, må markedsføres efter denne dato, indtil lagrene er opbrugt.

For tilsætningsstofferne markeret med * er det udgangspunktet, at de kan anvendes på både økologisk og ikke-økologisk form (men dog skal de særlige anvendelsesbetingelser, som bl.a. kan være krav om økologisk form, altid overholdes). Anvendes de på økologisk form tæller de med som økologiske ingredienser. Anvendes de på ikke-økologisk form tæller de med som ikke-økologiske landbrugsingredienser.

Fra den 1. januar 2022 tæller aromaer med som en landbrugsingrediens. Det betyder, at en økologisk aroma tæller med i de minimum 95 % landbrugsingredienser, der skal være økologiske, mens en acceptabel, men ikke-økologisk aroma tæller med i de max 5 % landbrugsingredienser, der må være ikke-økologiske.

Hvis det fx kun er bærestofferne eller kun de aromagivende bestanddele, der er økologiske, og aromaen derfor ikke samlet lever op til, at mindst 95 % af landbrugsingredienserne er økologiske, så skal den samlede vægt af aromaen tælle med under de max 5 % ikke-økologiske landbrugsingredienser.

Gær tæller også med som landbrugsingrediens, når andelen af ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse skal fastslås, jf. afsnit 3.5.

3.4.1 Nationale tilladelser til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 25

Ønsker man at anvende en ikke-økologisk landbrugsingrediens²⁸ i en økologisk fødevarer (jf. afsnit 3.2.1 og 3.4), som ikke findes på listen over tilladte ikke-økologiske landbrugsingredienser, jf. afsnit 3.4, så kan man ansøge Fødevarestyrelsen om en midlertidig tilladelse. Det er en forudsætning for at opnå en tilladelse, at det kan dokumenteres, at ingrediensen ikke kan fås på økologisk form.

Fra 1. januar 2022 er sådan en tilladelse ikke længere virksomhedsspecifik, men kan anvendes af alle fødevarer virksomheder i Danmark. En tilladelse kan gives af seks måneders varighed med op til to mulige forlængelser, dvs. der er mulighed for at give tilladelser til anvendelse af en ikke-økologisk landbrugsingrediens i samlet set 18 måneder.

Ifølge en Kommissionsfortolkning kan virksomheder, der allerede har fået en tilladelse med to forlængelser under den gamle økologiforordning (før 1. januar 2022) ikke søge om yderligere tilsvarende tilladelser efter 1. januar 2022. Søger en anden virksomhed i Danmark om samme tilladelse, vil alle virksomheder i Danmark dog kunne anvende den ikke-økologiske ingrediens.

Som beskrevet i forrige kapitel 3.4, er det muligt for EU-medlemslandene, baseret på dokumentation fra virksomheden, at ansøge EU-Kommissionen om optagelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser på listen over tilladte ikke-økologiske ingredienser i økologiforordningens bilag V, Del B. Da en sådan ansøgningsproces kan tage omkring et år, er det vigtigt, at virksomheden allerede i forbindelse med ansøgning om den første midlertidige tilladelse overvejer, om der er behov for at søge om optagelse af den pågældende ingrediens på [positivliste-økologiforordningens](#) bilag V, del B. Det er dog samtidig vigtigt at være opmærksom på alternative ”økologiske” løsninger, så man ikke risikerer at skulle stoppe produktionen, når de midlertidige tilladelser udløber, hvis man skulle få afslag på ansøgningen om optagelse på bilaget.

²⁸ Herunder også de tilsætningsstoffer, hvor [positivliste-økologiforordningens](#) bilag V har fastlagt, at de skal anvendes på økologisk form. Dvs. de tilsætningsstoffer, hvor der i kolonnen med særlige betingelser er angivet ”kun fra økologisk produktion”.

Når der gives en national tilladelse bliver den notificeret til alle medlemslande i EU og offentliggøres i OFIS (EU's Organic Farming Information System). Offentliggørelsen giver på den ene side virksomhederne mulighed for at holde øje med de nationale tilladelser, som gælder nationalt. På den anden side får eventuelle leverandører mulighed for at melde ind (i Danmark til Fødevestyrelsen), hvis ingredienserne alligevel skulle findes i tilstrækkelig mængde og kvalitet på økologisk form.

På [Fødevestyrelsens hjemmeside](#) er der indsat link til EU-Kommissionens side (OFIS), hvor de nationale tilladelser for alle medlemslande fremgår.

På [Fødevestyrelsens hjemmeside](#) fremgår endvidere, hvilke tilladelser, der er givet i Danmark fra 1. januar–2022 - både de gældende, som kan anvendes af alle fødevestyrelser i Danmark, og dem der er udløbet.

Danske virksomheder, der ønsker tilladelse til at bruge en ikke-økologisk landbrugsingrediens, kan henvende sig til Fødevestyrelsen (okologi@fvst.dk) eller finde ansøgningskemaet på [Fødevestyrelsens hjemmeside](#), hvor det fremgår hvilke oplysninger og dokumentation, der skal indgå i ansøgningen.

Hvis der er opnået eller anvendt en national tilladelse, så skal tilladelsen kunne dokumenteres og fremvises for Fødevestyrelsen, fx ved et kontrolbesøg, jf. afsnit 6.3.6.

3.5 Særligt vedr. gær

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 19, artikel 24, stk. 2, litra c, og bilag II, del VII
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Artikel 8 og bilag V, del C

I økologiforordningerne er der fastlagt bestemmelser om tilvirkning af økologisk gær.

Grundlæggende skal økologisk gær produceres ud fra økologiske substrater. Ved produktionen gælder i øvrigt de generelle bestemmelser om forarbejdning og mærkning med henvisning til den økologiske betegnelse i varebetegnelsen, dog med visse modifikationer. Af de i afsnit 3.3 og 3.4 nævnte stoffer og produkter må der således kun anvendes de stoffer og produkter, der er listet i [positivliste-økologiforordningens](#) bilag V, del C samt herudover kun mikroorganisme- og enzympræparater, tilladte naturlige aromastoffer, jf. afsnit 3.3, samt drikkevand og salt.

Hvis der er et teknologisk behov, må der endvidere indtil 31. december 2024 tilsættes op til 5 % ikke-økologisk gærkstrakt eller gærautolysat til substratet (beregnet som tørstof), hvis det ikke er muligt at få økologisk gærkstrakt eller gærautolysat.

Gær, der overholder ovennævnte bestemmelser, kan mærkes økologisk i varebetegnelsen.

Mht. anvendelse af gær og gærprodukter som ingrediens i andre fødevarer, skal gær og gærprodukter beregnes som ingredienser af landbrugsoprindelse, når andelen af ikke-økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse skal fastslås.

Da mikroorganismepræparater, der normalt anvendes ved forarbejdning af fødevarer, er tilladt til økologiske fødevarer, jf. afsnit 3,3, er gær tilladt anvendt til økologiske fødevarer på både økologisk og ikke-økologisk form. Det forudsættes her, at der er tale om levende/aktiv gær, jf. afsnit 3.3. Inaktiveret gær og gærprodukter, herunder f.eks. gærautolysater eller gærkstrakt, er derfor ikke omfattet.

Scoby til produktion af kombucha

En scoby (Symbiotic Culture Of Bacteria and Yeast) er ifølge en kommissionsfortolkning omfattet af økologiforordningens anvendelsesområde og kan dermed certificeres som økologisk. Kommissionen begrundede dette med, at scobyen kan betragtes som fremstillet af gær (som er en del af anvendelsesområdet) ved anvendelse af bakteriekulturer (som er mikroorganismer, tilladt jf. afsnit 3.3). For at blive certificeret som økologisk er det en forudsætning, at scoby'en produceres i overensstemmelse med økologiforordningens produktionskrav for gær. Konventionel scoby må dog i princippet også anvendes til produktion af økologisk kombucha, da der er tale om en mikroorganisme, jf. afsnit 3.3.

Da scobyen betragtes som gær, skal den regnes med som landbrugsingrediens (økologisk eller konventionel), når det skal afgøres om kombuchaen overholder kravet om minimum 95% økologiske ingredienser af landbrugsoprindelse for at kunne kaldes økologisk.

Fødevarestyrelsen finder, at en oprindeligt konventionel scoby, der har været anvendt af en økologificeret virksomhed til fermentering af økologisk te og sukker gennem én fermenterings-cyklus, og som i øvrigt overholder kravene til økologisk gær, vil kunne tælle med som en økologisk landbrugsingrediens og angives som økologisk i kombuchaens ingrediensliste.

Gærautolysat mv. til produktion af vin

Ved produktion af økologiske fødevarer kan der anvendes såvel økologisk som konventionel levende/aktiv gær. Ingredienser, som f.eks. gærautolysat, gærcellevægge eller andre inaktiverede gærprodukter, skal derimod være økologiske (med mindre de specifikt tillades på ikke-økologisk form, jf. afsnit 3.4).

Ved produktion af økologisk druevin kan der imidlertid anvendes ikke-økologisk inaktiveret gær, gærautolysat og gærcellevægge, når det sker i overensstemmelse med bilag V, Del D, i [positivliste-økologiforordningen](#), som specifikt gælder for druevin.

3.6 Forbud mod GMO, bestråling og nanomaterialer

Lovgivning

Vedr. GMO

- [Økologiforordningen](#): Artikel 3, nr. 58-60, artikel 5, litra f, artikel 11, artikel 30, stk. 4,

Vedr. bestråling

- [Økologiforordningen](#): Artikel 9, stk. 4

Vedr. nanomaterialer

- [Økologiforordningen](#): Artikel 7, litra e

Ifølge [økologiforordningens](#) artikel 11 er der ved fremstillingen af økologiske fødevarer et generelt forbud mod anvendelse af genetisk modificerede organismer (GMO'er) og anvendelse af ingredienser og hjælpestoffer, der er fremstillet af eller ved hjælp af GMO'er. En virksomhed skal kunne dokumentere, at dette forbud overholdes (se også afsnit 6.3.9.2).

Fremstillet af GMO'er defineres i [økologiforordningen](#), som ”afledt helt eller delvis af GMO'er, dog uden at indeholde eller bestå af GMO'er”. *Fremstillet ved hjælp af GMO'er* defineres som ”afledt ved anvendelse af en GMO som den sidste levende organisme i produktionsprocessen, dog uden at indeholde eller bestå af GMO'er eller være fremstillet af GMO'er”.

I praksis forbyder [økologiforordningen](#) således anvendelse af følgende:

- Fødevarer²⁹, der ifølge forordningen om sporbarhed og mærkning af GMO³⁰ skal mærkes med henvisninger til GMO.
- Hjælpestoffer, der består af, indeholder, er fremstillet af eller ved hjælp af GMO. For hjælpestoffer fremstillet ved fermentering gælder, at de ikke må være fremstillet af genetisk modificerede mikroorganismer. Det anvendte substrat er ikke omfattet af reguleringen (forudsat at der ikke er rester af substratet i det færdige produkt).
- Tilsætningsstoffer, aromaer og andre ingredienser fremstillet ved indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, uanset om der er rester af mikroorganismer til stede i det færdige produkt.

Der henvises i øvrigt til *Vejledning om genetisk modificerede fødevarer* på fvst.dk.

[Økologiforordningen](#) forbyder endvidere

- enhver behandling med ioniserende stråling af økologiske fødevarer og deres ingredienser samt
- anvendelse af fødevarer, der indeholder eller består af industrielt fremstillede nanomaterialer.

3.7 Mærkning med kodenummer for kontrolinstans

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 32, stk. 1, litra a, Bilag III, pkt. 2.1., litra c, Bilag V, pkt. 2
- [Procedurer ved mistanke-økologiforordningen](#): Artikel 3, stk. 2 og 3.
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 21

Ifølge [økologiforordningens](#) artikel 32, stk. 1, litra a, skal økologiske fødevarer (herunder også de delvist økologiske fødevarer, jf. afsnit 3.2), mærkes med kodenummeret på den kontrolinstans, som har stået for kontrollen hos virksomheden, der senest har tilberedt produktet, dvs. f.eks. mærket det som økologisk eller påsat Ø-mærke eller EU-logo.

På økologiske fødevarer mærket med EU-logoet skal kodenummeret angives i samme synsfelt som EU-logoet. Oplysning om geografisk oprindelse (se afsnit 3.9.4) skal gengives lige under kodenummeret.

Kommissionen har udarbejdet en vejledning om brug af EU's økologilogo, [Brugervejledning for EU's mærke for økologisk landbrug](#), hvor der bl.a. er udførlige retningslinjer for gengivelsen af kodenummer og geografisk oprindelse i forbindelse med EU-logoet.

Hvis der mærkes med kodenummeret *ud over* den obligatoriske mærkning i forbindelse med EU-logoet (jf. afsnit 3.9), så kan angivelsen af kodenummeret frivilligt indledes med den forklarende tekst "Økologikontrolmyndighed:". Det er herudover kun muligt at mærke med en kontrolmyndigheds navn, hvis der indledes med den forklarende tekst "Økologikontrolmyndighed:". Myndighedens navn må ikke anvendes

²⁹ Jf. den meget brede definition af fødevarer i [fødevareforordningen](#), som bl.a. omfatter tilsætningsstoffer, men ikke hjælpestoffer.

³⁰ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 1830/2003 af 22. september 2003](#) om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/E.

uden den forklarende tekst, da der ikke må sås tvivl om, at angivelse af myndigheden alene har med økologikontrollen at gøre, og ikke gælder den almindelige fødevarekontrol.

Dette betyder, at kodennummeret, når det angives *andetsteds* end i forbindelse med EU-logoet, skal angives på en af følgende måder:

DK-ØKO-100

Økologikontrolmyndighed: DK-ØKO-100

Økologikontrolmyndighed: Fødevarestyrelsen, DK-ØKO-100

Fødevarelovgivningens bestemmelser om ikke-vildledende mærkning skal naturligvis altid overholdes. Angivelsen må eksempelvis ikke fremhæves på en måde, der kan give forbrugeren anledning til at tro, at det pågældende produkt har en højere økologisk status, end det er tilfældet, f.eks. hvis det er et produkt, der ikke kan mærkes økologisk i varebetegnelsen, jf. afsnit 3.2.

Ved transport af økologiske fødevarer fra økologikontrollerede virksomheder i EU til andre virksomheder skal der altid mærkes med kodennummeret (og/eller navn) på leverandørens kontrolinstans, jf. økologiforordningens bilag III, pkt. 2.1., litra c. Mærkningen kan enten foretages på transportemballagen eller på et dokument, der entydigt kan relateres til partiet. Se også afsnit 6.3.8. For brug af kodennummer på importerede fødevarer se afsnit 3.7.2.

Det er altid den kontrolinstans, der kontrollerer virksomheden, der *fysisk* står for afsendelse og ovennævnte transportmærkning, der skal anføres. Dette gælder også selvom afsendelse/transportmærkning sker som lønarbejde eller i en særskilt anmeldt afdeling, jf. afsnit 6.2.4.

Kommissionen offentliggør en liste med navn og kodennummer på de kontrolinstanser, som er godkendt/udpeget til at udføre økologikontrollen i de enkelte EU-lande – den ses [her](#) (vælg ”Control Bodies or Control Authorities in the EU”). Linket findes desuden på [fvst.dk](#), under ”[Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder](#)”.

3.7.1 De danske kontrolkodenumre DK-ØKO-100 og DK-ØKO-050

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 2, stk. 1, 32, stk. 1, artikel 33, stk. 1 og 3 og artikel 44
- [Liste over godkendte tredjelande og kontrolorganer-økologiforordningen](#)
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 21
- [Landbrugsstyrelsens økologibekendtgørelse](#)

Virksomheder, der er omfattet af kontrol i henhold til Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse, skal mærke med kodennummeret DK-ØKO-100.

Danske primærbedrifter og deres forsyningsvirksomheder, der kontrolleres af Landbrugsstyrelsen, anvender kodennummeret DK-ØKO-050.

3.7.2 Mærkning med kontrolkodenummer ved import og eksport

Økologiske fødevarer, der markedsføres i EU, skal mærkes med kontrolkodenummer, jf. afsnit 3.7. Dette gælder også, når der er tale om fødevarer, hvor den sidste tilberedning er foretaget i et tredjeland, og uanset om der samtidig mærkes med EU-logoet eller ej (se afsnit 3.9.1).

I [liste over godkendte tredjelands og kontrolorganer-økologiforordningen](#) kan man finde kontrolkodenumre for alle EU-godkendte kontrolorganer med aktiviteter i de forskellige tredjelands.

Kommissionens lister over kodenumre på kontrolorganer i EU-landene [kan ses her](#).

Økologiske fødevarer, der færdigpakkes i EU, skal altid mærkes med kontrolkodenummer, også selvom de skal eksporteres til lande uden for EU – og uanset om de mærkes med EU-logo eller ej (jf. muligheden for at undlade mærkning med EU-logo nævnt i afsnit 3.9.1).

3.7.3 Mærkning med kontrolkodenummer i detailvirksomheder

Kravet om, at økologimærkede fødevarer skal mærkes med kodenummeret på kontrolinstansen for den virksomhed, der senest har stået for tilberedningen (i praksis økologimærkningen), gælder også ikke-færdigpakkede fødevarer, der forhandles i detailledet.

Hvis der er tale om løssalg omfattet af økologikontrol – f.eks. salg af uemballerede brød fra en detailbager, der økologikontrolleres, fordi der inden salget foretages en tilberedning – kan oplysningen om kontrolinstansen gives ved en generel skiltning med henvisning til de pågældende økologiske fødevarer. F.eks.:

Vi forhandler følgende økologiske brød:

- Økologisk markbrød
- Økologisk bondebrød

Økologikontrolmyndighed: DK-ØKO-100

Alternativt kan oplysningen gives mundtligt.

Ved salg af uindpakkede økologiske fødevarer (jf. afsnit 6.3.17.3) kan oplysningen om kodenummer ligeledes gives mundtligt.

3.8 Ø-mærket

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 33, stk. 5
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 22 og bilag 3
- [Fødevarerinformationsforordningen](#): Artikel 7
- [Fødevarerloven](#): § 14

Det danske Ø-mærke (økologikontrolmærket) viser, at det er de danske myndigheder, der har stået for den seneste økologikontrol med et produkts tilvirkning, emballering og økologi-mærkning. Ø-mærket har følgende udformning:

Ø-mærket skal gengives tydeligt og i overensstemmelse med de specifikationer, der er beskrevet i økologibekendtgørelsens bilag 3. Eksempelvis skal mærket gengives på hvid eller lys baggrund - men ikke nødvendigvis helt ensfarvet baggrund. På farvede flader eller foto gengives Ø-mærket i et hvidt rektangel, som skal have følgende form:

Der er ingen begrænsninger med hensyn til mærkets størrelse, placering eller antal gengivelser på emballagen. Færdigtrykte Ø-mærker fremstilles ikke fra officiel side, men det er muligt at downloade mærket fra [Fødearestyrelsens hjemmeside \(fvst.dk\)](http://fvst.dk).

Ø-mærket kan frivilligt anvendes i mærkningen *på* fødevarer, herunder på fødevarernes inder-/yderemballage³¹, når disse opfylder betingelserne for at kunne markedsføres som økologiske i varebetegnelsen.

Det er en betingelse, at den fysiske mærkning med Ø-mærket foretages af en virksomhed, der er økologicerteret hertil af de danske myndigheder.

Ø-mærket må kun *påsættes* fødevarerne og deres emballage, og må ikke herudover anvendes ved markedsføring af eller reklame for fødevarer. Ø-mærket må dog gerne gengives i forbindelse med oplysning og undervisning om økologi, jf. afsnit 3.8.2.

Betingelsen om, at Ø-mærket kun må anvendes på fødevarer, når disse opfylder betingelserne for at kunne markedsføres som økologiske i varebetegnelsen, betyder, at de delvist økologiske fødevarer omtalt i afsnit 3.2.2-3.2.3 ikke må mærkes med Ø-mærket.

Såfremt der ikke findes fælles EU-økologiregler eller danske økologiregler for produktion hhv. tilberedning af visse fødevarer, må disse ikke Ø-mærkes. Dette gælder eksempelvis fødevarer, der ikke er af landbrugsoprindelse, herunder f.eks. vand.

---

³¹ Herunder kolli, som produkterne kan stå i, når de udbydes til salg fra supermarkedernes hylder.

Der er intet til hinder for, at Ø-mærket anvendes sammen med EU-logoet, så længe de respektive krav er overholdt. Der er i øvrigt ingen krav vedr. Ø-mærkets og EU-logoets indbyrdes placering.

Der gælder særlige betingelser for brug af Ø-mærket uden teksten ”statskontrolleret økologisk”. Disse er gengivet i afsnit 3.8.1.

3.8.1 Anvendelse af Ø’et uden teksten ”statskontrolleret økologisk”

Ø’et uden teksten ”statskontrolleret økologisk” – herefter blot kaldet Ø’et eller *markedsførings-Ø’et* - kan anvendes i forbindelse med markedsføring og reklame for fødevarer, der markedsføres som økologiske i varebetegnelsen.

Ø’et må dog ikke gengives *på* fødevarerne eller deres emballage. En undtagelse er, at Ø’et kan anvendes på æg eller ostevoks eller som et særligt kødstempel på slagtekroppe og organer af økologisk opdrættede dyr med henblik på en sikker identifikation af de økologiske fødevarer³².

Anvendelsen vil altid skulle overholde fødevarerlovgivningens almindelige bestemmelser om, at der ikke må ske vildledning af forbrugerne.

Ved anvendelsen af Ø’et med reference til konkrete fødevarer, er det en betingelse, at disse fødevarer lovligt kan markedsføres som økologiske i varebetegnelsen. Det er derimod ikke en betingelse, at de danske myndigheder har stået for den seneste økologikontrol af tilvirkning, emballering og mærkning af de pågældende fødevarer.

Detailbutikker, der forhandler økologiske fødevarer, kan anvende Ø’et uanset, om de er økologificeret eller ej. Foruden at anvende Ø’et med reference til konkrete fødevarer, på f.eks. skilte og hyldeforkanter, kan Ø’et også anvendes som generelt blikfang på f.eks. vinduer og plasticposer.

Ved anvendelse af Ø’et som generelt blikfang vil en ledsagende information, der begrundrer brugen, være med til at sikre, at der ikke sker vildledning. Eksempelvis kan anvendelsen suppleres med angivelsen ”altid mere end 100 forskellige økologiske fødevarer”.

Anvendelse af Ø’et som generelt blikfang på f.eks. en butiksrude uden oplyst begrundelse vil, for at undgå at der kan ske vildledning, forudsætte, at der forhandles et bredt udvalg af økologiske fødevarer inden for hver af de i butikken forhandlede fødevarergrupper, og at anvendelsen i øvrigt ikke kan give anledning til tvivl om, hvorvidt konkrete forhandlede fødevarer er økologiske.

---

³² Ved stempeling på kød skal de generelle regler om farvestoffer i forbindelse med stempeling af kød overholdes.

3.8.1.1 Anvendelse af markedsførings-Ø'et i forbindelse med en virksomheds navn

Ø'et kan, lige som betegnelsen økologisk (eller øko), kun indgå i en virksomheds navn eller logo, såfremt dette ikke er vildledende. Normalt vil det være en forudsætning, at virksomheden kun forhandler fødevarer, der kan mærkes som økologiske i varebetegnelsen. Der kan i den forbindelse dog ses bort fra f.eks. vand og andre fødevarer, der ikke er af landbrugsoprindelse, samt evt. en mindre mængde fødevarer, som ikke *kan* anskaffes på økologisk form.

Det kan imidlertid ikke udelukkes, at Ø'et også i andre særlige situationer vil kunne indgå i en virksomheds navn eller logo. Eksempelvis kan der være tale om særlige kampagner, hvor virksomhedens navn eller logo gengives i tilknytning til slogans, der sikrer, at der ikke sker vildledning.

Vær opmærksom på, at der gælder særlige retningslinjer for brug af Ø'et i forbindelse med caféer og andre serveringssteder – se [Vejledning om økologisk storkøkkendrift](#).

3.8.2 Anden anvendelse af Ø-mærket

Ø-mærket kan anvendes af økologificerede primærbedrifter ved markedsføring af og reklame for landbrugsprodukter, herunder også visse nonfoodprodukter, som f.eks. juletræer. Administration og kontrol heraf varetages af Landbrugsstyrelsen (lbst.dk).

Ø-mærket, herunder Ø'et, må gengives i forbindelse med oplysning og undervisning om økologi, herunder i forbindelse med generelle kampagner for økologiske fødevarer. Administrationen af denne brug af Ø-mærket varetages ligeledes af Landbrugsstyrelsen.

3.9 EU-logoet

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 2, stk. 3, artikel 32, stk. 1-3, artikel 33, artikel 44, stk. 1, samt bilag V
- [Procedurer ved mistanke-økologiforordningen](#): Artikel 3

EU's økologilogo er gengivet herunder:

Det er kun virksomheder, der er økologificeret, der kan påsætte eller anvende EU-logoet ved markedsføring af økologiske fødevarer. Dog kan EU-logoet også anvendes af andre ved generel oplysning om logoets eksistens og reklame for logoet. Herudover kan EU-logoet gengives som blikfang i fx tilbudsaviser eller på hyldeforkanter, hvis der refereres til specifikke fødevarer, der i forvejen er mærket med EU-logoet.

EU-logoet er obligatorisk at anvende på mærkningen af økologiske færdigpakkede fødevarer³³, der pakkes eller mærkes inden for EU.

EU-logoet kan herudover frivilligt anvendes ved markedsføring af øvrige økologiske fødevarer.

Det er under alle omstændigheder en forudsætning, at de økologiske fødevarer kan betegnes som økologiske i varebetegnelsen, jf. betingelserne i afsnit 3.2.1.

Dvs. EU-logoet må ikke påsættes fx delvist økologiske fødevarer (jf. afsnit 3.2.2 og 3.2.3). Virksomheder med økologisk storkøkkendrift, der i henhold til den danske økologibekendtgørelse er omfattet af økologikontrol, svarende til kontrollen foreskrevet i EU's økologiforordning, kan heller ikke anvende EU-logoet, da EU-økologiforordningens anvendelsesområde ikke dækker storkøkkendrift.

EU-logoet kan endvidere anvendes på økologisk petfood, som overholder EU's økologiforordning - også selvom fremstilling af økologisk petfood endnu ikke er fuldt EU-reguleret. Ved fremstilling af økologisk petfood i Danmark skal både [EU's økologiforordning](#) og de supplerende bestemmelser vedr. petfood fastlagt i den danske økologibekendtgørelse overholdes.

Det gælder generelt, at når EU-logoet anvendes, så skal der samtidig mærkes med kontrolkodennummer (se afsnit 3.7) og råvarenes geografiske oprindelse (se afsnit 3.9.4). Kontrolkodennummeret skal angives i samme synsfelt som EU-logoet, og oprindelsen skal angives lige under kodennummeret (se afsnit 3.9.2).

Hvis EU-logoet gengives med kodennummer og oprindelsesmærkning ét sted på en færdigpakket fødevarer, så kan kodennummer og oprindelsesmærkning udelades ved eventuelle yderligere gengivelser af EU-logoet. Dette kan eksempelvis have relevans for fødevarer, der ønskes markedsført i flere lande. Her vil der eksempelvis på forsiden kunne gengives ét EU-logo uden yderligere angivelser og på bagsiden flere EU-logoer med de tilhørende obligatoriske angivelser på de relevante sprog.

For fødevarer, der markedsføres i flere lande, kan angivelsen af geografisk oprindelse på flere sprog efter dansk opfattelse desuden ske ved, at sprogvarianterne placeres over hinanden under kontrolkodennummeret på fx følgende måde:

DK-ØKO-100
EU-Landwirtschaft
EU-jordbrug

Ovennævnte anviste mærkningsmåde har ikke været udmeldt af Kommissionen – og Danmark har derfor efterspurgt en sådan udmelding. Virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer i andre lande, kan indtil videre for en sikkerheds skyld eventuelt forhøre sig om mærkningsmåden hos kunderne i aftagerlandene.

---

³³ [Økologiforordningens](#) artikel 3, nr. 68, der definerer ”færdigpakket fødevarer” henviser til definitionen af ”færdigpakket fødevarer” i [fødevarerinformationsforordningen](#). I henhold til den definition undtages fødevarer indpakket med henblik på direkte salg fra definitionen af en ”færdigpakket fødevarer”. Dvs. at fødevarer som er indpakket med henblik på direkte salg ikke kræves mærket med EU-logo.

I Danmark har vi en bred fortolkning af direkte salg, som *også* omfatter fødevarer, der sælges over flere dage, når blot de er fremstillet, pakket og udbudt til salg i samme detailforretning. Det vil sige, at der ud fra den tolkning heller ikke kræves mærkning med EU-logo på sådanne fødevarer.

3.9.1 Mærkning med EU-logo ved import og eksport

Ved import af færdigpakkede økologiske fødevarer til EU kan EU-logoet frivilligt anvendes, hvis der foruden kontrolkodennummer (jf. afsnit 3.7.2) også anføres geografisk oprindelse af råvarerne (jf. afsnit 3.9.4) i overensstemmelse med gældende retningslinjer herfor (se afsnit 3.9.2).

EU-logoet kan påsættes af de økologikontrollerede virksomheder i tredjelandene, når fødevarerne kan markedsføres som økologiske i varebetegnelsen i overensstemmelse med økologiforordningen.

Ved eksport af færdigpakkede økologiske fødevarer er EU-logoet ligeledes frivilligt at anvende, såfremt varerne alene skal markedsføres i lande uden for EU. Hvis EU-logoet anvendes skal der foruden kontrolkodennummer (jf. afsnit 3.7.2) i givet fald også anføres geografisk oprindelse af råvarerne (jf. afsnit 3.9.4) i overensstemmelse med gældende retningslinjer herfor (se afsnit 3.9.2).

Se evt. også: [EU-Kommissionens Organic Farming – Organic Logo](#).

3.9.2 Retningslinjer for gengivelse af EU-logoet

EU-logoet skal ifølge økologiforordningen gengives på et iøjnefaldende sted og være klart synligt. Det skal være mindst 9 mm højt og 13,5 mm bredt – forholdet højde/bredde skal altid være 1:1,5. Det er dog muligt at gengive mærket i en højde på ned til 6 mm, hvis der er tale om meget små emballager³⁴.

Farven på EU-logoet er grøn, svarende til Green Pantone nr. 376 og Green [50 % Cyan + 100 % Yellow], når der anvendes firfarvetryk.

Mærket skal gengives i den fastlagte grønne farve for at sikre den bedst mulige genkendelighed hos forbrugerne. Er dette ikke praktisk muligt, er der dog mulighed for at anvende en sort/hvid version. Herudover kan der i visse situationer anvendes andre farvevariationer – f.eks. når pakkematerialet kun trykkes i én farve.

De nærmere gengivelsestekniske bestemmelser fremgår af økologiforordningens bilag V.

Herudover har Kommissionen udarbejdet meget illustrative retningslinjer for brugen af EU-logoet, som f.eks. viser placering af de obligatoriske oplysninger i forbindelse med logoet samt de tilladte farvegengivelser.

Se [EU-Kommissionens hjemmeside med information om EU-logoet](#), hvorfra en brugervejledning for gengivelse af EU-logoet samt logoet i forskellige formater kan downloades.

---

³⁴ Der er ikke i økologiforordningen fastsat en definition af, hvad der skal forstås ved ”meget små emballager”, jf. formuleringen i bilag V i økologiforordningen: ”På meget små emballager kan det være nødvendigt at reducere minimumshøjden til 6 mm.” Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at der ved ”meget lille” skal forstås en exceptionel lille emballage, hvor den generelle minimumstørrelse for EU-logoet (9x13,5 mm²) ikke med rimelighed vil kunne finde plads på emballagen sammen med de øvrige obligatoriske mærkningsoplysninger.

Som en vejledende størrelsesorden for, hvad der skal forstås ved en ”meget lille emballage”, finder Fødevarestyrelsen, at de 10 cm², som i [fødevarerinformationsforordningens](#) artikel 16 anvendes som grænsen for undtagelse fra visse mærkningskrav (jf. samme forordnings artikel 9), også kan være en relevant grænse i forhold til at kunne fravige kravet om en minimumstørrelse på 9x13,5 mm² for EU-logoet

3.9.3 AFSNIT UDGÅET

3.9.4 Mærkning med geografisk oprindelse ved brug af EU-logoet

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 32 stk. 2 og 3
- [Procedurer ved mistanke-økologiforordningen](#): Artikel 3, stk. 3
- [Fødevarerinformationsforordningen](#): Artikel 15, stk.1

Alle økologiske fødevarer mærket med EU-logoet skal samtidigt mærkes med enten

- ”EU-jordbrug”, hvis landbrugsråvarerne er primærproduceret³⁵ (i dette afsnit herefter blot ”produceret”) i EU,
- ”ikke-EU-jordbrug”, hvis landbrugsråvarerne er produceret i tredjelande eller
- ”EU/ikke-EU-jordbrug”, hvis en del af landbrugsråvarerne er produceret i EU, og en anden del er produceret i tredjelande.

Angivelsen af ”jordbrug” kan erstattes af ”akvakultur”, hvor dette er relevant.

”EU” eller ”ikke-EU” kan erstattes af eller suppleres med angivelsen af et land (og evt. suppleret med en region) i de tilfælde, hvor alle landbrugsråvarer, der indgår i produktet er produceret i det pågældende land – f.eks. ”Danmark jordbrug³⁶”.

Hvis oprindelsen af de anvendte råvarer varierer over tid, vil den bredeste dækkende betegnelse kunne vælges. Eksempelvis vil der kunne mærkes ”EU/ikke-EU-jordbrug”, hvis der fremstilles juice, hvor frugterne om sommeren kommer fra EU-landene og om vinteren fra Sydamerika. Udgangspunktet er dog, at der skal mærkes med enten EU-jordbrug eller ikke-EU-jordbrug, og den bredere angivelse kan ikke blot automatisk anvendes som en ”helgardering”.

Varer fra EØS-lande skal mærkes med ”ikke-EU-jordbrug”.

Den fastlagte ordlyd i oprindelsesmærkningen skal følges, men der kan dog anvendes de sprogversioner, som kun ved uvæsentlige forskelle i stavning adskiller sig fra dansk³⁷ – dvs. at fx ”jordbrug” kan angives med få afvigelser i stavemåden, som f.eks. ”jordbruk”, men ikke som fx ”agriculture”.

Er der tale om landbrugsråvarer, som vægtmæssigt udgør 5 % eller derunder af fødewarens samlede mængde af landbrugsråvarer, kan der ses bort fra disse ved valg af oprindelsesmærkning. Oprindelsesmærkningen skal placeres i samme synsfelt som EU-logoet, lige under kodennummeret.

Ved import og eksport skal der mærkes med ovennævnte geografiske oprindelse, når EU-logoet anvendes (jf. afsnit 3.9.1).

Betegnelsen »EU-« eller »ikke-EU-« må ikke fremstå i en farve og størrelse og med en skrifttype, der er mere fremtrædende end produktets navn. Se i øvrigt forskrifterne vedr. gengivelse af EU-logoet i afsnit 3.9 og

³⁵ Dvs. for animalske råvarers vedkommende det land, hvor dyret er opdrættet.

³⁶ Evt. kan angives ”Dansk jordbrug” i stedet. Dette er dog en dansk fortolkning.

³⁷ [Bekendtgørelse om mærkning m.v. af fødevarer](#), § 3.

3.9.2, som også omhandler gengivelse af oprindelsesmærkningen.

3.10 Andre økologimærker

Private kontrolorganer kan supplere økologiforordningens bestemmelser med egne standarder. Det betyder, at fødevarer, der markedsføres under private økologimærker, ofte opfylder supplerende krav. Uanset hvilke private mærker der er anvendt, vil økologiske fødevarer, der markedsføres i EU, som minimum skulle overholde økologiforordningen.

Danske virksomheder, der ønsker at benytte et privat økologimærke, f.eks. med henblik på eksport, kan på privat basis indgå aftaler med det relevante kontrolorgan om supplerende økologikontrol. Økologiske fødevarer, der fremstilles med henblik på eksport, skal også omfattes af de danske myndigheders økologikontrol, jf. [økologibekendtgørelsens](#) § 5. Det vil i denne situation altid være de danske myndigheders kontrolkodenummer, der skal mærkes med, jf. afsnit 3.7.1.

EU har indgået aftaler med bl.a. Canada, Korea, Japan og USA, som giver bedre muligheder for eksport af økologiske produkter, herunder med anvendelse af de amerikanske, koreanske, japanske og canadiske økologimærker. Læs mere om disse aftaler på Fødevarestyrelsens hjemmeside, [fvst.dk](#), under [Eksport af økologi](#).

3.11 Ikke-vildledende markedsføring

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 30, stk. 2
- [Fødevarerinformationsforordningen](#): Artikel 7
- [Fødevarerloven](#): § 14

[Økologiforordningen](#) indeholder et forbud mod, at der i forbindelse med mærkning eller reklame anvendes betegnelser, herunder betegnelser i varemærker eller firmanavne, eller praksis, der kan vildlede ved at antyde, at en fødevarer lever op til kravene til økologiske fødevarer, hvis dette ikke er tilfældet.

Markedsføring af fødevarer, økologiske som ikke-økologiske, rettet mod den endelige forbruger er i øvrigt reguleret af forbuddet mod vildledende mærkning og markedsføring i [Fødevarerinformationsforordningens](#) artikel 7. Markedsføring i tidligere handelsled reguleres af [Fødevarerlovens](#) § 14.

3.11.1 Ikke-vildledende anprisninger

Det anses normalt for vildledende at anprise forhold, som efter lovgivningen er almindeligt gældende for den pågældende produkttype. Det vil eksempelvis være vildledende at anprise, at der i produktionen af et økologisk produkt ikke er anvendt GMO'er, da økologilovgivningen ikke tillader anvendelsen af GMO'er. Anprisninger af forhold, der ikke følger af økologilovgivningen, skal kunne dokumenteres særskilt.

Et par eksempler på anprisninger, der skal dokumenteres særskilt, er:

- "Dyrket uden sprøjtemidler".

Flere af stofferne i [positivliste-økologiforordningens](#) bilag I, der kan anvendes ved økologisk

jordbrugsproduktion under særlige omstændigheder, kan betegnes som "sprøjtemidler" (f.eks. pyrethriner).

- "Dyrene får ikke medicin".

Ifølge [økologiforordningens](#) bilag II, del II i regler om animalsk produktion, skal dyr behandles øjeblikkeligt, hvis de lider, men medicin må ikke gives som f.eks. automatisk sygdomsforebyggelse via foder o.l.

Generelle oplysninger om de økologiske produktions- og fremstillingsprincipper er tilladt, forudsat, at oplysningerne er korrekte. Det skal fremgå, at oplysningerne gælder generelt for økologisk produktion, og ikke kun for det konkrete produkt. Eksempelvis på følgende måde:

- Ved den økologiske produktion anvendes normalt ikke kunstgødning og kemisk syntetiserede sprøjtemidler.
- Der anvendes ikke GMO'er i økologisk jordbrug.
- Anvendelse af smagsforstærkere er ikke tilladt i økologiske fødevarer.

Desuden kan der henvises til den økologiske produktionsmetode, eksempelvis på følgende måde:

- Dyrket/opdrættet/fremstillet efter reglerne om økologisk produktion.

3.11.1.1 Anprisningen "ikke tilsat nitrit"

Ifølge EU-listen over tilladte tilsætningsstoffer ([positivliste-økologiforordningen](#), bilag V, del A) må nitrit og nitrat anvendes til økologiske kødprodukter, hvis de nationale myndigheder tillader dette, jf. afsnit 3.3.1. Brugen af nitrit og nitrat er tilladt i mange EU-lande, men de danske myndigheder har ikke tilladt denne brug.

Dette giver mulighed for, at danske virksomheder kan anprise, at de fremstillede økologiske kødprodukter ikke er tilsat tilsætningsstofferne nitrit eller nitrat. Det vil være en forudsætning, at nitrit og/eller nitrat er tilladt til det pågældende produkt i henhold til den generelle fødevarelovgivning og i henhold til økologiforordningerne (såfremt der gives en national tilladelse hertil). Herudover skal det sikres, at anprisningen ikke giver anledning til vildledning.

3.11.2 Opmærksomhed ved brug af ikke-økologiske ingredienser, herunder aromaer

Ved brug af ikke økologiske ingredienser, f.eks. ikke-økologiske aromaer (jf. afsnit 3.3.2), skal der være særlig opmærksomhed på, at der ikke sker vildledende markedsføring.

Hverken varebetegnelsen eller anden tekst og billede, med reference til fødevareren, må kunne vildlede forbrugeren til at tro, at anvendte ikke-økologiske ingredienser er økologiske. Det vil eksempelvis kunne blive betragtet som vildledende, hvis en sodavand betegnes "økologisk abrikossodavand", når abrikossmagen stammer fra ikke-økologisk abrikosaroma, og det ikke fremgår tilstrækkeligt klart og tydeligt i forbindelse med betegnelsen, at abrikosaromaen ikke er økologisk.

Det forhold, at der af ingredienslisten skal fremgå, hvilke ingredienser der er økologiske, vil ikke nødvendigvis være en tilstrækkelig sikring mod vildledning.

4. Øvrige særligt regulerede områder

4.1. Transport til slagting og slagting

Lovgivning

[Økologiforordningen](#): Bilag II, del II, pkt. 1.7.1, 1.7.6, 1.7.7, 1.7.11, bilag II, del III, pkt. 3.1.6.5., 3.1.6.6., 3.1.6.7. og 3.1.6.9., samt bilag III, pkt. 4

Transport af økologiske dyr og deres slagting er reguleret af økologiforordningerne.

Ifølge økologiforordningerne skal enhver form for lidelse hos dyr, herunder i forbindelse med transport og slagting, holdes på et minimum. Desuden skal alle personer involveret i håndtering af dyr under transport og slagting have de grundlæggende kundskaber og kompetencer, som er nødvendige for at kunne tilgodese dyrenes sundhed og velfærd, og skal have fulgt passende uddannelse som krævet i navnlig Rådets forordning om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet³⁸.

Herudover gælder kravene i afsnittene 6.3.3 og 6.3.8.3 om kontrolforanstaltningerne ved transport og slagting af dyr.

Før dyr fra landbrug, som kvæg, svin, får, geder og fjerkræ skal transporttiden holdes på et minimum. Pålæsning og aflæsning ved transport til slagting skal ske forsigtigt. Der må ikke anvendes nogen form for elektriske impulser eller andre smertefulde impulser til at tvinge dyrene i forbindelse med transport til slagting og slagting. Der må heller ikke anvendes beroligende midler³⁹.

M.h.t. opstaldning i forbindelse med slagting skal de almindelige økologikrav til fodring med økologisk foder og skånsom håndtering af dyrene m.v. overholdes (se Landbrugsstyrelsens vejledning om økologisk jordbrugsproduktion).

Før dyr fra akvakultur skal håndtering, herunder håndtering i forbindelse med transport, minimeres og være så skånsom som mulig.

Dyrenes velfærd skal opretholdes under transport. Det betyder, at fisk skal transporteres i egnede tanke med rent vand, som opfylder deres fysiologiske behov med hensyn til temperatur og opløst ilt. Der skal eksempelvis drages omsorg for, at fiskene ikke udsættes for store svingninger i iltindholdet i transportvandet. Iltindholdet bør til enhver tid under transporten ligge mellem 65 og 120 % iltmætning.

Tankene skal rengøres grundigt, desinficeres og skylles, inden de anvendes til transport af økologiske fisk. Transportvandet kan stamme fra det leverende anlæg eller direkte fra boring eller væld. Fiskene bør maksimalt opbevares eller transporteres i transportbassiner i 6 timer uden vandskifte. Ved vandskifte må der udelukkende anvendes vand direkte fra boring eller fra væld. Vandskiftet skal foretages på et af Fødevestyrelsen godkendt vandskiftingssted.

Opholdstiden i transportbassiner bør ikke overskride 12 timer. Den samlede opholdstid i transportbassiner og eventuel oplagring i bassiner på slagteriet bør endvidere ikke overskride 24 timer. For at sikre overholdelse af opbevaringstiderne bør læsningstidspunktet og modtagetidspunktet påføres de papirer, der medfølger partiet.

³⁸ [Rådets forordning \(EF\) nr. 1099/2009 af 24. september 2009](#)

³⁹ Forbuddet gælder ikke homøopatiske midler

Der skal i øvrigt træffes øvrige relevante foranstaltninger til at reducere risikoen for stress, og bl.a. må individtætheden under transporten ikke være så høj, at den er til skade for den pågældende art. Som udgangspunkt bør der ved transport maksimalt være 150 kg fisk pr. kubikmeter. Herudover bør fiskene holdes fodertomme i relevant omfang. Laksefisk bør således holdes fodertomme i mindst 4 og højst 10 døgn. Ved slagting af økologiske fisk skal fiskene straks gøres bevidstløse, og slagtemetoden skal vælges ud fra hensynet til de konkrete forhold, såsom størrelse, art, produktionssted m.v. Som et eksempel på hensyntagen til produktionsstedet vil det, ved salg fra akvakulturbrug til den endelige forbruger, være både hurtigt og skånsomt at bedøve fiskene ved slag mod hovedet straks efter, de er taget op af vandet.

4.2. Rengørings- og desinfektionsmidler til brug i fødevarer virksomheder, herunder oplagringsvirksomheder

Lovgivning

[Økologiforordningen](#): Artikel 24, stk. 1, litra g og stk. 3, litra a og b

Med den nye [økologiforordning](#), er det blevet vedtaget, at der skal oprettes en positivliste over de rengørings- og desinfektionsmidler, der må anvendes i fødevarer virksomheder med økologiske fødevarer – svarende til de lister, der allerede findes for primærproducenter og akvakulturbrug.

Listen forventes at være udarbejdet pr. 1. januar 2024. Herefter vil det kun være de rengørings- og desinfektionsmidler, der fremgår af listen, som må anvendes.

Ønsker man som virksomhed/branche at anvende øvrige rengørings- og desinfektionsmidler, som ikke fremgår af listen, kan man kontakte Fødevarestyrelsen, som vil udlevere et ansøgningsskema, der skal udfyldes med oplysninger om bl.a. nødvendigheden for brug i økologiske fødevarer virksomheder⁴⁰.

Såfremt Fødevarestyrelsen vurderer, at ansøgningen er valid, fremsendes denne til EU-Kommissionen. Herefter vil ansøgningen blive vurderet af det europæiske ekspertorgan for økologi, EGTOP. Hvis EGTOP giver en positiv vurdering, så vil medlemslandene drøfte forslaget og stemme om optagelse af det nye stof på listen.

En ansøgningsproces kan forventes at tage minimum et år.

---

⁴⁰ Blandt kriterierne for at få rengørings- og desinfektionsmidler på listen er, at midlerne overholder de økologiske principper, at de er væsentlige for vedvarende produktion og for den anvendelse, de er tilsigtet (jf. økologiforordningens art. 24, stk. 3, litra a), og at de er af enten vegetabilsk oprindelse eller med oprindelse i alger eller af animalsk, mikrobiel eller mineralsk oprindelse, undtagen i tilfælde af, at der ikke findes produkter eller stoffer fra sådanne kilder i tilstrækkelige mængder eller kvaliteter, eller at der ikke findes alternativer (økologiforordningens art. 24, stk. 3, litra b).

5. Import og eksport

5.1 Import

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 45
- [Økologibekendtgørelsen](#): §§ 23-24 og 26, stk. 2
- Økologi-importforordningerne (se afsnit 1.1)

Der skelnes mellem *samhandel* med andre EU-lande og *import* fra tredjelande, dvs. lande uden for EU. Fødevarer kan forhandles som økologiske inden for EU, når de opfylder kravene i [økologiforordningen](#), som gælder umiddelbart i alle EU-lande. Når fødevarer først er importeret til et EU-land i henhold til [økologiforordningens](#) bestemmelser om import, betragtes den videre handel inden for EU ikke som import, men som almindelig samhandel. Det samme gælder for handel med Norge, Island og Liechtenstein, der, i kraft af at de er EØS-lande, på økologiområdet betragtes på lige fod med EU-landene. Grønland og Færøerne skal i forhold til økologireglerne betragtes på lige fod med øvrige tredjelande.

Virksomheder, der importerer økologiske produkter fra tredjelande eller er første modtager af sådanne, skal være underlagt økologikontrol og skal anmelde denne aktivitet til Fødevarestyrelsen, jf. afsnit 6.2.

Import af økologiske fødevarer fra tredjelande er først og fremmest reguleret af [økologiforordningens](#) artikel 45 og tilhørende gennemførelses- og delegerede forordninger, samlet i denne vejledning betegnet ”økologi-importforordningerne” (jf. afsnit 1.1). De specifikke danske procedurer ved import er derudover fastlagt i [økologibekendtgørelsens](#) §§ 23-24 samt beskrevet i Fødevarestyrelsens *Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande* på fvst.dk, under siden ”[Import af økologi](#)”.

Inden der kan importeres økologiske fødevarer fra tredjelande, skal den økologikontrollerede importør sikre sig, at fødevarerne er kontrolleret af et af de EU-godkendte kontrolorganer efter regler, der svarer til EU-reglerne.

De kontrolorganer, som er vurderet og godkendt af Kommissionen, ses i ”[Liste over godkendte tredjelande og kontrolorganer-økologiforordningen](#)”, i bilag I (”tredjelandlisten”) og i bilag II (”listen over anerkendte kontrolorganer”). EU-Kommissionen har derudover indgået handelsaftaler på økologiområdet med Chile, Schweiz og Storbritannien og de heri fastlagte importbetingelser fremgår alene af handelsaftalerne og kan ses på [EU-Kommissionens hjemmeside](#), ’Agreements on trade in organic products’. Frem mod udgangen af 2026 vil EU-Kommissionen indgå flere af disse handelsaftaler og listen vil således blive udvidet. Kravene ved import beskrives nærmere i [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#).

Bla. skal alle importerede partier have en kontrolattest, som er udstedt af en kontrolinstans, der har udført økologikontrol i tredjelandet, og som ligger elektronisk i TRACES (EU-Kommissionens sporbarhedssystem). En betingelse for at fødevarer fra tredjelande kan anvendes som økologiske i Danmark/EU er, at den partispecifikke kontrolattest er verificeret og godkendt af Fødevarestyrelsen i TRACES inden det frigives til fri omsætning. Derfor skal importøren forud for hver import underrette Fødevarestyrelsen om sendingens ankomst på et særligt [forhånds anmeldelsesskema](#), som kan findes på [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#) eller på Virk.dk. Forhånds anmeldelsen giver Fødevarestyrelsen mulighed for stikprøvevist at kontrollere det ubrudte parti sammen med kontrolattesten og øvrige dokumenter umiddelbart efter ankomst på grænsekontrolstedet eller hos første modtager. Se også afsnit 6.3.2.1.

5.2 Eksport

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 44
- [Certifikat om antibiotikafrihed mhp. eksport-økologiforordningen](#)
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 25

Ved eksport skal der altid forinden undersøges hvilke særlige krav, der stilles af modtageren/modtagerlandet, betegnet tredjelandet, da eksport ud fra en økologiterminologi kun omfatter salg ud af EU/EØS.

Samhandel (salg til andre EU/EØS-lande)

Ved salg til et af de øvrige EU-lande gælder de samme lovgivningsmæssige krav som ved handel inden for Danmark.

I EU er der en lang række private økologistandarder med supplerende krav til de økologiske producenter og virksomheder. Hvis man vil anvende nogle af disse standarders økologilogoer og afsætningskanaler, så må man undersøge, hvordan man kan opfylde de supplerende krav, og om de skal kontrolleres særskilt. Generelt skal danske virksomheder, der ønsker at benytte et privat økologimærke med henblik på eksport, selv indgå aftale med det relevante kontrolorgan. Se nærmere herom i afsnit 3.10.

Der findes også en række nationale logoer, som man med fordel kan mærke produkterne med. Som regel skal man registrere sig på en bestemt hjemmeside, hvis man vil bruge sådan et nationalt logo. Fx kan man finde oplysninger på [Bio-Siegels hjemmeside](#), hvis man gerne vil anvende det tyske Bio-Siegel. Om det franske AB logo fra Agence Bio kan man finde mere information og registrere sig på [organisationens hjemmeside](#).

Eksport (eksport til lande uden for EU/EØS)

Ved eksport til lande uden for EU/EØS skal der først og fremmest undersøges hvilke officielle krav, der stilles af importlandet. Ofte vil det være tilstrækkeligt at dokumentere, at virksomheden er underlagt økologikontrol, ved at sende virksomhedens økologi-certifikat på engelsk til importøren.

Hvis en virksomhed ved eksport af økologiske fødevarer undtagelsesvis mødes af krav om partivise certifikater, kan virksomheden over for modtageren i tredjelandet foreslå anvendelse af det partispecifikke standardcertifikat, "Certificate of Danish Inspection" (CDI), som findes på siden [Eksport af økologi på fvst.dk](#)

Tjek altid på [Eksport af økologi \(fvst.dk\)](#), som vil være opdateret mht. de aktuelle 3.lande, der kræver særlige eksportcertifikater.

For økologi-eksportcertifikater skal der overordnet skelnes mellem situationer, hvor der er et fast formkrav i modtagerlandet (pt. USA, Korea og senere også Storbritannien) og situationer, hvor der ikke er et formkrav, men blot behov for en ekstra "forsikring" om, at partiet er økologisk.

Lande, der erfaringsmæssigt kræver et partcertifikat (CDI), er bl.a. Japan, Taiwan og Saudi Arabien.

For nogle tredjelande, f.eks. USA, Canada, Japan, Chile og Korea, har EU indgået nogle særlige handelsaftaler, som giver bedre muligheder for eksport af økologiske produkter, herunder med anvendelse af de nationale økologimærker.

I fremtiden vil EU afslutte flere handelsaftaler, som også omfatter økologi. Læs mere om disse aftaler på [fvst.dk](#), under [Eksport af økologi](#), hvor man også finder liste over eksportlande der kræver et økologcertifikat.

Se i øvrigt afsnit 3.9.1 vedr. anvendelse af EU-logoet ved eksport.

5.2.1 Dokumentation for økologi ved eksport

Samhandel

Ved salg inden for EU/EØS kan danske virksomheder normalt anvende deres økologicerifikat, som udstedes årligt af Fødevarestyrelsen og viser at virksomheden er omfattet af økologikontrol. Certifikatet kommer til at være tilgængeligt i EU's certifikat-system TRACES senest fra 1. januar 2023 og kan printes derfra på alle EU-sprog.

Eksport

Oftentimes vil det være tilstrækkeligt at dokumentere, at virksomheden er underlagt økologikontrol ved at sende virksomhedens økologi-certifikat på engelsk til importøren.

Hvis der i modtagerlandet, dvs. udenfor EU/EØS, undtagelsesvis stilles krav om partivise certifikater, findes der på fvst.dk, under [Eksport af økologi](#), et forslag til et partivist standardcertifikat.

Såfremt ovennævnte partivise certifikat ikke opfylder kravene fra modtagerne/modtagerlandet, kan virksomheden forelægge Fødevarestyrelsen et forslag til et alternativt certifikat.

For USA og Korea er der særlige krav til dokumentation ved økologisk import fra EU. Disse to lande har faste formkrav til certifikaterne. Se senere afsnit. Fra 1. januar 2024 skal økologiske varer til Storbritannien (uden Nordirland) følges af en økologikontrolattest.

Tjek altid på [Eksport af økologi \(fvst.dk\)](#), som vil være opdateret mht. de aktuelle 3. lande, der kræver særlige eksportcertifikater.

Virksomheden skal selv udfylde skabelonen til certifikatet indledningsvist, hvorefter det fremsendes til Fødevarestyrelsen via kontaktformularen på fvst.dk eller eventuelt på anden vis efter aftale. Anmodning om certifikat skal ske i god tid, før varerne forlader landet, så der er en fysisk kontrolmulighed. Hvis virksomheden ønsker at få tilsendt det underskrevne certifikat, skal der sendes en frankeret svarkuvert til den Fødevareenhed, virksomheden hører under.

Når certifikat-udkastet fremsendes, skal der vedhæftes relevant dokumentation for, at den konkrete forsendelse er økologisk i form af faktura, ordreseddel eller lignende. Ved eksport til USA af animalske fødevarer, eller fødevarer indeholdende animalske ingredienser, skal virksomheden indsende eller henvise til det supplerende certifikat om antibiotikafri produktion (se afsnit 5.2.1.1). Ved eksport til Korea skal der medsendes en faktura og også gerne en *bill of lading*, jf. afsnit 5.2.1.2.

Fødevarestyrelsen sammenholder dokumentationen med beskrivelsen af partiet i certifikatet. Når certifikatet er underskrevet, kan det afhentes af virksomheden eller sendes, hvis der er medsendt en frankeret svarkuvert. Hvis virksomheden vurderer, at et indscannet certifikat er tilstrækkeligt, kan den anmode om at få det tilsendt digitalt.

Certifikater til Korea skal oprettes af Fødevarestyrelsen i en koreansk database (se afsnit 5.2.1.2).

Hjælp til udfyldelse af standardparti-certifikatets felter (Certificate of Danish Inspection)

Det partispecifikke certifikat skal udfyldes af virksomheden efter disse retningslinjer:

- Boks 1: Er forudfyldt med adressen på FVST's hovedkontor i Glostrup.

- Boks 2: Virksomheden skal udfylde med et referencenummer efter et nummereringssystem. FVST foreslår følgende kombination: Virksomhedsnavn-ØKO-dato-måned-årstal. Eksempel: JOKO-ØKO-21-12-2022. Kontrolheden kontrollerer, at nummeret er korrekt inden certifikatet underskrives. Udstedes flere certifikater samme dag kan evt. suppleres med en fortløbende nummerering, der sikrer den unikke nummerering.
- Boks 4: Er forudfyldt med henvisning til boks 1.
- Boks 15: Her anføres ekstra information, som virksomheden finder vigtig, f.eks. eksportcertifikatnummer fra et evt. andet generelt eksportcertifikat, fakturanummer eller lignende. Ved erstatningscertifikater (jf. afsnit herunder) skrives her den relevante tekst om, at certifikatet erstatter et tidligere underskrevet certifikat.

5.2.1.1 Særligt for eksport til USA

Supplerende kontrol og "NOP Import Certificate"

Eksport af økologiske produkter med animalsk indhold til USA som økologisk forudsætter, at produktionen er sket uden brug af antibiotika.

For at Fødevarestyrelsen kan udstede et *NOP Import Certificate*, skal alle led fra landmand til eksportør, udover at være omfattet af almindelig økologikontrol, have *en supplerende kontrol* af, at det særlige USA-krav vedr. antibiotikafri produktion overholdes, og at disse "antibiotikafri" varer holdes adskilt fra øvrige økologiske varer. Dvs. at der skal være dokumentation gennem hele kæden for, at USA-produkterne håndteres som særskilte økologiske produkter, hvad angår dokumentation, registreringer og balanceopgørelser, og også hvad angår sikring mod sammenblanding med øvrige økologiske produkter. Virksomheden skal have procedurer for håndtering af disse antibiotikafrie produkter, og de skal være beskrevet i økologirapporten.

For at Fødevarestyrelsen kan udstede et *NOP Import Certificate* på animalske produkter eller produkter med animalsk indhold, skal Fødevarestyrelsen have modtaget et supplerende certifikat om antibiotikafrihed udstedt af Landbrugsstyrelsen eller et andet kontrolorgan, som har kontrolleret husdyrproduktionen eller forarbejdningen af de "antibiotikafrie" økologiske produkter.

Supplerende certifikat for antibiotika-frihed

Det supplerende certifikat for antibiotikafrihed udstedes af Fødevarestyrelsen eller Landbrugsstyrelsen, til hvert led i kæden. Fødevarestyrelsen udsteder det supplerende certifikat til de virksomheder, som er økologicertificeret af Fødevarestyrelsen. Inden udstedelsen skal virksomheden indsende fyldestgørende procedurer for de særlige USA-krav, og der skal være udstedt en ny økologirapport eller en ændring/et supplement til den eksisterende økologirapport (se afsnittet ovenfor). Der kan i særlige situationer evt. aftales særlige procedurer vedr. de supplerende certifikater med Fødevarestyrelsen.

Udstedelsen af økologirapport, eller ændring til denne, sker på baggrund af virksomhedernes indsendte beskrivelser og procedurer, som skal sikre,

- at de økologiske dyr til slagtning eller de animalske økologiske fødevarer beregnet på efterfølgende eksport til USA modtages med det fornødne supplerende certifikat som dokumentation for at USA-kravet er overholdt - dvs.
  - partivis erklæring fra leverandøren om, at dyrene ikke har fået antibiotika (eller at fødevarerne stammer fra dyr, der ikke har fået antibiotika) samt
  - gyldigt supplerende certifikat for antibiotikafrihed udstedt til leverandøren, og

- at de pågældende USA-dyr/animalske fødevarer kan identificeres entydigt ved modtagelsen, og herefter håndteres, opbevares og tilberedes sådan, at der ikke sker sammenblanding med øvrige økologiske dyr/fødevarer på virksomheden.

Det skal igennem hele kæden dokumenteres, at produktionen er sket uden brug af antibiotika, men for den enkelte virksomhed gælder dokumentationskravet et led bagud i kæden, så den eksporterende virksomhed blot skal sikre sig dokumentation fra leverandøren af de relevante animalske økologiske fødevarer, som grundlag for at få udstedt et *NOP Import Certificate*.

NOP Import Certificate

Alle økologiske fødevarer, der eksporteres til USA, skal følges af et partispecifikt certifikat, kaldet NOP Import Certificate, som kan findes som Word-fil her: [Eksport af økologi \(foedevarestyrelsen.dk\)](#).

Virksomheden skal stå for udfyldelse og forelæggelse af NOP-certifikatet for Fødevestyrelsen. For fødevarer (herunder også forarbejdede fødevarer) med indhold af animalsk oprindelse skal Fødevestyrelsen i rubrik 16 attestere, at der ikke har været anvendt antibiotika i produktionen. Dette sker på baggrund af virksomhedens dokumentation, et supplerende certifikat for antibiotikafrihed, jf. ovenfor. Det supplerende certifikat for antibiotikafrihed skal ikke sendes med NOP-certifikatet til USA.

En nærmere forklaring til de amerikanske regler og forskellige links til USDA's hjemmeside kan findes på [Eksport af økologi \(foedevarestyrelsen.dk\)](#)

5.2.1.2 Særligt for eksport til Korea

Der er indgået en handelsaftale vedr. økologiske produkter mellem Korea og EU. Den omfatter kun forarbejdede økologiske fødevarer. Det er en betingelse, at produkterne kan omsættes i Danmark/EU som økologiske. Hvis man vil sælge uforarbejdede økologiske produkter til Korea, skal disse certificeres efter de koreanske økologiregler af et kontrolorgan akkrediteret af de koreanske myndigheder. Se evt. lister over hvilke forarbejdede hhv. uforarbejdede fødevarer, der kan/ikke kan eksporteres til Korea på denne side: [Eksport af økologi \(foedevarestyrelsen.dk\)](#)

Siden 1. januar 2022 skal det koreanske økologi-importcertifikat (Korea kalder det e-NAQS Import Certificate) udstedes elektronisk i et TRACES-lignende system, kaldet e-NAQS certifikatsystemet. Det kan tilgås her: <https://www.enviagro.go.kr/portal/en/main.do>

Virksomheden skal selv udfylde en skabelon, som ligger på [Eksport af økologi \(foedevarestyrelsen.dk\)](#). Det er vigtigt, at virksomheden udfylder alle rubrikker i skabelonen, som Fødevestyrelsen overfører til e-NAQS-certifikatet. Virksomheden kan ikke selv udfylde certifikatet i e-NAQS-systemet. Virksomheden skal også medsende en faktura og evt. en *bill of lading*, som Fødevestyrelsen skal uploade i e-NAQS-systemet.

Når Fødevestyrelsen har udstedt certifikatet i e-NAQS-systemet, modtager virksomheden en PDF-fil af certifikatet, som skal forelægges i Korea ved grænsen.

Virksomheder, som delvist eller udelukkende får produkterne fremstillet i et andet EU-medlemsland, skal medsende et particertifikat fra det ansvarlige kontrolorgan, som kan bekræfte, at de økologiske produktionsregler er blevet overholdt. Det er Fødevestyrelsen, som skal udstede e-NAQS-certifikater for varer, som eksporteres til Korea af en dansk eksportør.

Hvis man har brug for assistance i forbindelse med Korea-certifikater kan man henvende sig til økoteamet i Kemi og Fødevarekvalitet ved at skrive til okologi@fvst.dk.

5.2.1.3 Erstatningscertifikater

Hvis virksomheden finder fejl i et underskrevet partispecifikt certifikat, kan der i nogle tilfælde udarbejdes et erstatningscertifikat. Dette gøres ved, at virksomheden sender en begrundet anmodning om udstedelse af et erstatningscertifikat sammen med et udkast til det nye certifikat med rettelser samt baggrundsdokumentation herfor, i form af faktura eller lign og kopi af det oprindelige certifikat, som ønskes erstattet.

I det nye certifikat skrives i en passende boks, at der er tale om et erstatningscertifikat, samt nummeret på det certifikat der erstattes. For USA-eksport anføres det fx i boks 16. Fødevarestyrelsen foreslår, at virksomheden bruger følgende ordlyd:

This certificate replaces and cancels previous certificate no. [indsæt det oprindelige certifikatnummer] issued [indsæt dato for hvornår det oprindelige certifikat er udstedt] covering the same consignment.

6. Kontrol

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Kapitel VI (artiklerne 34-43) samt bilag II og III
- [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2021/1691](#) af 12. juli 2021 om ændring af bilag II til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 for så vidt angår kravene til føring af fortegnelser for erhvervsdrivende inden for økologisk produktion
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#), artiklerne 2 og 3
- [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2021/771](#) af 21. januar 2021 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/848 ved at fastsætte specifikke kriterier og betingelser for dokumentkontrol inden for rammerne af officiel kontrol i økologisk produktion og officiel kontrol af grupper af erhvervsdrivende
- [Procedure ved mistanke-økologiforordningen](#)
- [Kontrolforordningen](#)
- [Økologiloven](#)
- [Økologibekendtgørelsen](#): §§ 5-8, 10-13, 23-24 og bilag 2

Økologiforordningerne og [kontrolforordningen](#) indeholder de grundlæggende krav til økologikontrollen, herunder både den kontrol, der skal gennemføres af medlemslandenes myndigheder / kontrolorganer, samt de kontrolforanstaltninger, der skal træffes af virksomhederne.

I den danske [økologibekendtgørelse](#) er der herudover indarbejdet mere detaljerede bestemmelser, som skal sikre gennemførelsen af den foreskrevne økologikontrolordning i Danmark.

[Økologibekendtgørelsens](#) bestemmelser ændrer ikke ved den umiddelbare gyldighed af de kontrolforanstaltninger, der skal træffes af virksomhederne, ifølge økologiforordningerne.

6.1 Den danske økologikontrol og økologificering af fødevareraktiviteter

Økologikontrollen på fødevareraktiviteterne udføres som en integreret del af den almindelige fødevarerkontrol. Dvs., at det er Fødevarestyrelsens kontrolenheder, der i forvejen kontrollerer virksomhederne i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning⁴¹, som også står for udførelsen af økologikontrollen.

Virksomheder, der f.eks. ønsker at forarbejde, importere eller engrosforhandle/-opbevare økologiske fødevarer, skal anmelde disse aktiviteter til Fødevarestyrelsen med henblik på at blive underlagt økologikontrol. Anmeldelsen og de anmeldelsespligtige aktiviteter er nærmere beskrevet i afsnit 6.2.

Herefter skal Fødevarestyrelsen og virksomheden i fællesskab udarbejde en økologirapport, som er omhandlet i afsnit 6.3. Den endelige økologirapport udstedes af Fødevarestyrelsen, og efter udstedelsen er virksomheden "omfattet af økologikontrol", og må gå i gang med de anmeldte aktiviteter. Samtidig med udstedelsen af økologirapporten sørger Fødevarestyrelsen for, at der udstedes et økologicertifikat, som offentliggøres i EU's certifikat-system, TRACES.

⁴¹ samt lovgivning om petfood med animalsk indhold

Fødevestyrelsen vil efter økologificeringen føre løbende kontrol med, at både økologireglerne og økologirapportens procedurer og vilkår følges.

Økologikontrollens opbygning er i store træk parallel med kontrolopbygningen i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning – økologirapporten er således en parallel til en autorisation med tilhørende egenkontrolprogram. Begrundelsen for at anvende den særlige terminologi er at skabe overensstemmelse med terminologien i økologiforordningerne.

I løbet af hvert kalenderår gennemgår Fødevestyrelsen relevante kontrolområder (herunder bl.a. regnskab, dokumentation og adskillelse) på hver enkelt økologikontrolleret virksomhed. Inden for hvert kontrolområde foretages stikprøvekontrol, og det vurderes, om økologirapportens indhold sikrer, at der kan gennemføres en effektiv økologikontrol. Er dette ikke tilfældet kan Fødevestyrelsen påbyde ændring af økologirapportens beskrivelser og procedurer.

6.1.1 De grundlæggende kontrolprincipper

Målet med økologikontrollen er at sikre, at virksomhederne overholder økologireglerne, således at kun fødevarer, der er produceret på økologificerede landbrug, akvakulturbrug eller andre produktionsvirksomheder, ender som økologiske varer i butikkerne. Herved kan forbrugernes tillid til økologiske fødevarer bevares, samtidig med at virksomhederne opnår lige konkurrencevilkår.

Da der ikke eksisterer en analytisk metode, der entydigt kan påvise, om fødevarer er økologiske, er økologikontrollen først og fremmest en kontrol af virksomhedernes dokumenterede egenkontrol.

Princippet i kontrolsystemet er, at der i hvert led, hvor der sker en fysisk håndtering/opbevaring af de økologiske fødevarer, skal gennemføres egenkontrol til sikring af reglernes overholdelse⁴². Kun i forbindelse med den fysiske håndtering kan der foretages en modtagekontrol, hvor partiet kan sammenholdes med modtagne dokumenter, og kun på virksomheder, der fysisk håndterer varerne, kan der sikres overensstemmelse mellem afsendte partier og udstedte følgedokumenter til næste virksomhed i kæden.

I relation til kontrollen af, at kun fødevarer, der er produceret af økologificerede primærproducenter, sælges som økologiske, skal egenkontrollen sikre, at alle modtagne økologiske varer stammer fra økologificerede producenter eller virksomheder, at mængderegnskabet viser balance mellem ind- og udgående mængder, og at disse mængder af myndighederne kan krydskontrolleres over til mængderne registreret hos leverandører og aftagere.

Fødevestyrelsen skal ved kontrolbesøg på den enkelte virksomhed med fysisk håndtering/opbevaring af økologiske fødevarer have mulighed for at kontrollere det dokumenterede mængderegnskab samt størrelsen af det eventuelle lager, og på denne baggrund kunne vurdere mængdebilancen samt foretage krydskontrol til de forudgående og efterfølgende led.

Uden denne mulighed for balance- og krydskontrol mellem hvert led, ville der opstå et hul i kontrollen med det samlede vareflow.

Uanset økologikontrollens fokus på det fysiske vareflow anbefales det kraftigt, at virksomheder, der modtager økologiske varer, i egen interesse også sikrer sig, at *sælgerne* af varerne (dvs. også sælgerne, der ikke selv har stået for den fysiske levering) er økologificeret. Se afsnit 6.3.9.1.2.

Handelsvirksomheder, der ikke selv modtager økologiske fødevarer, dvs. ikke selv står for den fysiske håndtering/opbevaring af økologiske fødevarer, skal ligeledes omfattes af kontrol i henhold til

---

⁴² Dog skal der i denne "fysiske kæde" ses bort fra virksomheder, der alene opbevarer transportemballerede økologiske fødevarer en gros i forbindelse med transport/distribution, og som ikke selv ændrer ved partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter. Disse virksomheder skal dog fortsat underlægges økologikontrol – se de særlige krav i afsnit 6.3.15.

økologireglerne. Det mængderegnskab, der skal føres af disse virksomheder (se kravene til dette i afsnit 6.3.16), udgør et ekstra understøttende bidrag til det kontrolgrundlag, som skal være til stede på virksomhederne med fysisk håndtering/opbevaring af de økologiske fødevarer.

6.1.2 Økologisk krydskontrol

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 43, stk. 3
- [Procedure ved mistanke-økologiforordningen](#): Artikel 9, stk. 5
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 27

En vigtig del af økologikontrollen, jf. afsnit 6.1.1, udgøres af den såkaldte *krydskontrol*.

Krydskontrol foretages primært som en stikprøvekontrol udført af Fødevestyrelsen og andre kontrolmyndigheder/-organer.

Ved krydskontrollen udvælges tilfældige leverancer, og de af virksomheden opbevarede registreringer/dokumenter vedrørende leverancen sendes til leverandørens eller modtagerens kontrolinstans med henblik på kontrol af overensstemmelse med sidstnævnte virksomheders regnskaber/dokumenter.

Foruden ovennævnte krydskontrol gennemført stikprøvevis, er krydskontrol også et prioriteret kontrolelement i forbindelse med de af Fødevestyrelsen centralt planlagte økologikontrol-kampagner m.v. Det samme gælder særlige sporbarhedskontroller, som EU Kommissionen har varslet, at de vil initiere fra 2022.

6.2 Anmeldelse

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 35, 36 og 39
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 3
- [Økologibekendtgørelsen](#): §§ 5 og 6 samt § 10-13.

Følgende aktiviteter skal anmeldes til Fødevestyrelsen med henblik på økologificering i henhold til økologireglerne:

- Tilberedning af økologiske fødevarer (se afsnit 6.2.1) samt produktion af økologiske spirer (se afsnit 6.2.5)
- Import af økologiske fødevarer fra tredjelande og første modtagelse af fødevarer fra tredjelande (se afsnit 6.2.2)
- Markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros (se afsnit 6.2.3)
- Detailforhandling af uindpakkede økologiske fødevarer over en vis bagatelgrænse (se afsnit 6.2.3.2)
- Detailforhandling, hvor fødevarerne ikke opbevares på salgsstedet, eller hvor virksomheden har udlagt anmeldelsespligtige aktiviteter til 3. part (se afsnit 6.2.3)

Bemærk, at der ved ”økologiske fødevarer” også skal forstås fødevarer, der markedsføres med henvisninger til, at visse af ingredienserne er økologiske, jf. mulighederne beskrevet i afsnit 3.2. Dette gælder overalt i denne vejledning, hvor der tales om økologiske fødevarer i forbindelse med økologikontrollen.

Der gælder særlige bestemmelser for storkøkkener – se afsnit 6.2.6.

Aktiviteter vedr. økologisk *foder* skal anmeldes til Landbrugsstyrelsen. Dog skal følgende foderaktiviteter (ud over aktiviteter på økologisk petfood med animalsk indhold) anmeldes til Fødevestyrelsen:

- Opbevaring eller markedsføring af økologisk foder en gros i form af økologiske restprodukter stammende fra en virksomheds egen fødevarerproduktion, forudsat at der ikke udføres nogen efterfølgende behandling af restprodukterne.
- Opbevaring eller markedsføring af økologisk foder en gros fra en fødevarer virksomhed, der samtidig er fodervirksomhed, og hvor markedsføring af fødevarer er virksomhedens primære formål⁴³. Dog skal anmeldelse af import af økologisk foder fra tredjelande eller udførelse af andre foderaktiviteter, end opbevaring og markedsføring af økologisk foder, ske til Landbrugsstyrelsen.

Når ovennævnte foderaktiviteter anmeldes til Fødevestyrelsen, skal de kontrolmæssige krav, som gengives for fødevarer i denne vejledning, også opfyldes for foder.

Anmeldelsespligten gælder både de virksomheder, der rent fysisk håndterer varerne - herunder virksomheder, der udfører lønarbejde på andre virksomheders vegne - og de virksomheder, som får udført de pågældende aktiviteter på en anden virksomhed eller afdeling, herunder som lønarbejde, jf. afsnit 6.2.4.

I øvrigt gælder anmeldelsespligten også for aktiviteter, som i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning hører under bagatelgrænsen; dvs., at anmeldelsespligten i henhold til økologireglerne gælder uanset aktiviteternes kontinuitet eller organisation.

Alle aktiviteter skal anmeldes via Fødevestyrelsens hjemmeside, fvst.dk⁴⁴. Find den digitale blanket til autorisation eller registrering af fødevarer virksomhed under *Selvbetjening / Blanket: Ny fødevarer virksomhed/ejerskifte/ændring/ophør*⁴⁵.

I forbindelse med anmeldelsen på fvst.dk vil virksomheden blive vejledt om at udfærdige og medsende alle eller visse af de nedenfor nævnte beskrivelser, herunder økologiegenkontrolprocedurer, jf. forskrifterne i de i parenteserne nævnte afsnit i denne vejledning. Der gælder dog særlige forhold for detailbutikker, der anmelder forhandling af uindpakkede økologiske fødevarer – se afsnit 6.3.17.3.

Overskriftspunkter for beskrivelserne:

- *Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter herunder tegninger med indtegnet produktionsudstyr, flow m.v. (6.3.1)*

---

⁴³ Samlingen af kontrollen hos én myndighed sikrer den enkleste kontrol, hvor kun én myndighed kontrollerer den samlede regnskabsbalance, uanset om anvendelsen af fx korn er til foder eller fødevarer. Det vil være hensigtsmæssigt, hvis virksomheden i forbindelse med anmeldelsen oplyser, om den vurderer at fødevareraktiviteten eller foder-aktiviteten vejer tungest – også når fremtidsudsigterne tages i betragtning. Målet er at undgå skiftende kontrolmyndighed. Afgørelsen af hvad der er ”det primære forhold” er således ikke nødvendigvis et resultat af en præcis beregning af f.eks. omsætningsstørrelse, selv om dette kan være retningsgivende.

⁴⁴ Bemærk, at visse virksomheder er fritaget for digital anmeldelse. Se de nærmere betingelser i [økologibekendtgørelsens](#) § 12.

⁴⁵ For økologisk foder med animalsk indhold beregnet til selskabsdyr (som er omfattet på lige fod med fødevarer af Fødevestyrelsens økologibekendtgørelse, jf. afsnit 2) skal de nævnte aktiviteter anmeldes via Fødevestyrelsens kontaktformular (fvst.dk/Kontakt).

- *Beskrivelse af hvilke kategorier af økologiske hhv. ikke økologiske produkter, der håndteres på virksomheden (6.3.1.)*
- *Beskrivelse af modtagekontrol og registrering af resultatet (6.3.2)*
- *Beskrivelse af foranstaltninger ved opbevaring af råvarer (6.3.4)*
- *Beskrivelse af adskillelse ved tilberedning (forarbejdning, pakning, mærkning) (6.3.5)*
- *Beskrivelse af kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning (6.3.6 og 6.3.9.2). For slagterier: Beskrivelse af slagtning (6.3.3)*
- *Beskrivelse af foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer (6.3.7)*
- *Beskrivelse af foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden (6.3.8)*
- *Beskrivelse af dokumentation vedr. økologiske fødevarer, der modtages af virksomheden, herunder kontrol af leverandører (6.3.9)*
- *Beskrivelse af dokumentation vedr. økologiske fødevarer, der forlader virksomheden (6.3.10)*
- *Beskrivelse af og eksempler på regnskab (6.3.11 - 6.3.19)*
- *For importører: Beskrivelse af procedurer vedr. import og modtagelse af varer fra 3. land (5, 6.2.2, 6.3.1, 6.3.2.1, 6.3.9.1.3, 6.3.9.2 samt Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v., der findes på fvst.dk)*
- *For eksportører: Beskrivelse af procedurer vedr. udformning af økologieksportcertifikater til eksport til tredjelande (uden for EU/EØS) og erklæring om antibiotikafri produktion (USA-eksport), jf. afsnit 5.2 Eksport.⁴⁶*

Kun relevante dele af ovennævnte beskrivelser skal indsendes. Se eksempelvis i kapitlerne 6.3.12-6.3.18, hvilke undtagelser, der gælder for engrosvirksomheder, der ikke selv forarbejder, pakker eller mærker.

Alle beskrivelser skal være på dansk og skal dateres.

Beskrivelserne skal indledes med et indeks. Indekset skal bestå af ovennævnte liste, hvor der ud for hvert overskriftspunkt gives en præcis reference til, hvor i materialet de omhandlede beskrivelser kan ses. Referencen skal også angive dateringen af beskrivelsen.

Hvis et overskriftspunkt ikke er relevant, skal der oplyses om dette.

Hvis beskrivelserne for et overskriftspunkt ikke er samlet under ét afsnit, der specifikt omhandler overskriftspunktet, så skal henvisningerne være meget specifikke og fx oplyse om placering af de konkrete tekstafsnit på siderne, hvor delelementerne under overskriftspunktet er omhandlet.

---

⁴⁶ Bemærk, at dette punkt endnu ikke fremgår af Fødevestyrelsens digitale anmeldelses-system.

I bilag 1 ses et eksempel på et indeks, hvor beskrivelserne vedr. de enkelte overskriftspunkter er beskrevet i særskilte afsnit.

Såfremt virksomheden har et egenkontrolprogram i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning, anbefales det, at virksomhedens egenkontrolprocedurer i relation til økologireglerne udarbejdes sådan, at virksomheden kan ophøre med markedsføring af økologiske fødevarer uden at det betinger ændringer i egenkontrolprogrammet, der vedrører den øvrige fødevarerlovgivning.

Detaljerede beskrivelser, som ikke er væsentlige for de grundlæggende kontrolforanstaltninger og -procedurer kan udelades i ovennævnte beskrivelser/økologirapporten, hvis de til enhver tid er tilgængelige på virksomheden. F.eks. er det ikke nødvendigt at beskrive samtlige af de fremstillede produkter inden for en kategori, når blot kategorien angives – eller at fastlægge procedurer på produktniveau, hvis disse kan fastlægges på kategori-niveau. Herved kan det undgås, at økologirapporten skal opdateres, når der f.eks. er ændringer i varesortimentet, som ikke har indflydelse på egenkontrolprocedurerne (f.eks. såfremt en brødproducent, der allerede har en økologirapport og dermed er under økologikontrolordningen, senere ønsker at fremstille en ny brødtype).

Efter indsendelse af anmeldelsen vil virksomheden oftest blive kontaktet af Fødevarestyrelsen med henblik på at træffe aftaler om det videre forløb, herunder evt. aftaler vedr. uddybning af / ændringer vedr. de indsendte beskrivelser og egenkontrolprocedurer samt et indledende kontrolbesøg (se afsnit 6.3).

Bemærk, at der tidligere skulle indsendes en generel erklæring fra virksomheden, jf. afsnit 6.3.20. Denne erklæring skal nu blot foreligge på underskrevet form i virksomheden. Erklæringen skal være opdateret, så den lever op til de gældende krav i økologiforordningen. (Teksterne herom i Fødevarestyrelsens digitale anmeldesystem m.v. vil blive ajourført ved førstkommende lejlighed).

6.2.1 Anmeldelse af tilberedning

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 2, litra i, artikel 3, nr. 44, og 34, stk. 1 og 3

Ved *tilberedning* forstås ifølge definitionen i økologiforordningen aktiviteter i forbindelse med konservering og/eller forarbejdning af økologiske produkter eller enhver anden aktivitet, der foretages på et uforarbejdet produkt uden at ændre det oprindelige produkt, herunder slagtning, opskæring, rengøring eller formaling, samt emballering og/eller ændringer i mærkningen vedrørende økologisk produktion.

Ved ”ændringer i mærkningen vedrørende økologisk produktion” skal forstås mærkning med elementerne omhandlet i afsnit 3, herefter kaldet *økologimærkning*. Også ændringer i økologimærkningen – herunder f.eks. frivillig påsætning af Ø-mærket, jf. afsnit 3.8 - betragtes som tilberedning, og skal dermed anmeldes.

Påsætning af eksempelvis en mærkat med pris og butiksnavn eller en oversættelse af økologimærkning, som ikke dækker den oprindelige økologimærkning på en allerede færdigpakket vare, skal dog ikke anmeldes.

6.2.1.1 Undtagelser i detailledet fra kravet om anmeldelse af tilberedning

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk. 2

Detailvirksomheder, der kun foretager en *simpel tilberedning* er undtaget fra kravet om anmeldelse ved

tilberedning - forudsat at de ikke er omfattet af et anmeldelseskrav som følge af deres øvrige aktiviteter, som f.eks. import eller forhandling af uindpakkede økologiske varer over bagatelgrænsen (jf. afsnit [6.2.3/6.2.3.2](#)).

Som simpel tilberedning betragtes:

- Tilberedning, der sker i kundens påsyn, og som begrænser sig til enkle aktiviteter, som f.eks. formaling af kaffe, opskæring af brød e.l.
- Tilberedning, som foretages på en måde, så fødevarerne efter tilberedning stadig bærer den originale mærkning (dvs. mærkningen foretaget af en økologikontrolleret virksomhed i et tidligere led), og derved fortsat tydeligt fremstår som økologiske. F.eks. udkæring⁴⁷ af ost med Ø-mærket ostevoks.
- Tilberedning, hvor der ikke ændres ved den fysiske form af de økologiske fødevarer. Et eksempel kan være grønthandlere, som flytter frugt og grønt fra transportemballagen og over i salgskurve med en skiltning om, at varerne er økologiske. Se også afsnit 6.2.3.2 om eventuelt krav til certificering ved salg af uindpakkede økologiske fødevarer.
- ”Bake off”, der alene består i optøning og færdigbagning af forbagt brød, betragtes ikke som en aktivitet, der ændrer ved et produkts fysiske form. Dvs. færdigbagning af brød, der herefter lægges i salgskurve med skiltning om, at brødene er økologiske, skal heller ikke anmeldes. Se også afsnit 6.2.3.2 om eventuelt krav til certificering ved salg af uindpakkede økologiske fødevarer.

Udover ovennævnte aktiviteter kan detailvirksomheder, der brygger økologisk kaffe, fremstiller økologisk softice fra færdigt økologisk softicepulver samt foretager lignende enkle tilberedningsaktiviteter, undtages fra anmeldelseskravet. Det er en forudsætning, at de råvarer, der anvendes ved tilberedningen udelukkende forefindes på økologisk form i virksomheden, og at dette til enhver tid kan dokumenteres ved systematisk opbevaring af indkøbsfakturaer og følgesedler samt salgskon'er.

Røgning af eksempelvis fisk vil ikke kunne betragtes som simpel tilberedning, da der her sker en tilførsel af nye smagsstoffer fra røgen. Det vil derfor være relevant at kontrollere denne aktivitet i henhold til økologireglerne, herunder i henhold til økologireglerne om tilsætnings- og hjælpepestoffer.

Detailvirksomheder, der modtager bestillinger af ikke-færdigpakkede økologiske fødevarer fra private kunder via internettet, og som herefter pakker og sender varerne til kunderne, kan ikke fritages fra økologikontrol, under henvisning til, at der er tale om simpel tilberedning, hvor der ikke sker ændring af varernes fysiske form. Dette skyldes, at de pågældende virksomheder også foretager en pakning/mærkning af fødevarerne. (Se evt. også afsnit 6.2.3./6.2.3.2. vedr. økologikontrol af internetsalg af færdigpakkede fødevarer).

6.2.2 Anmeldelse af import, herunder første modtagelse af fødevarer fra tredjelande

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 34, stk. 1, 38, stk. 1, litra c), 39 og 45 samt bilag III, nr. 6
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk.1, nr. 3) og 5)

I medfør af [økologiforordningen](#) gælder anmeldelsespligten ved import af økologiske fødevarer fra

⁴⁷ og evt. indpakning til direkte salg, jf. definitionen heraf beskrevet i afsnit 3.2.1, fodnoten.

tredjelande enhver erhvervsdrivende, der som importør og/eller første modtager i EU beskæftiger sig med import og/eller modtagelse af økologiske fødevarer, på egne vegne eller på vegne af en anden erhvervsdrivende.

Opbevaring af importerede sendinger i mindre end 24 timer, inden sendingen modtages hos første modtager, skal ikke anmeldes, forudsat at der ikke sker ændringer af transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter. En sådan opbevaring, f.eks. på et toldoplæg, betragtes som transit/transport, jf. afsnit 6.2.3. Opbevaring i 24 timer eller derover betragtes som opbevaring en gros af sendingen, og denne er anmeldelsespligtig i henhold til økologireglerne. Den første virksomhed, der modtager en sending, og som opbevarer denne en gros, betragtes som værende ”første modtager” af sendingen og skal overholde kravene i afsnit 6.3.2.1.

Opbevaring på toldoplæg er omfattet af anmeldelsespligt på lige fod med øvrig opbevaring, såfremt sendingen efterfølgende skal frembydes til fri omsætning i EU som økologisk. Opbevaring på toldoplæg skal registreres i de importerede varers kontrolattester i TRACES.

Se i øvrigt [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#) på [fvst.dk](#) under ”[Import af økologi](#)”.

6.2.3 Anmeldelse af markedsføring eller opbevaring

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 34 og 35
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5

Af [økologiforordningen](#) fremgår det, at opbevaring og markedsføring af økologiske fødevarer skal anmeldes og økologificeres.

Dog kan EU-medlemslandene undtage detailvirksomheder fra dette krav, såfremt der kun sælges økologiske fødevarer *direkte* til den endelige forbruger, og andelen af ”uindpakkede” økologiske er under en vis mængde. Det er en forudsætning, at detailvirksomheden ikke producerer, tilbereder, opbevarer (undtagen i forbindelse med salgsstedet), importerer (fra tredjeland) økologiske fødevarer eller har udlagt økologiaktiviteter til 3. part (dvs. er ”lønarbejdsgiver”). I den danske økologibekendtgørelse er der gjort brug af denne undtagelsesmulighed, jf. afsnit 6.2.3.2.

Når der i økologireglerne henvises til ”detailvirksomheder” er der altid tale om detailvirksomheder, der alene sælger direkte til den endelige forbruger.

Ovennævnte betyder f.eks., at detailvirksomheder, som opbevarer økologiske fødevarer på en anden adresse, end der, hvor salget til den endelige forbruger foregår, skal anmeldes og økologificeres. Dette gælder også detailvirksomheder, der får udført økologiaktiviteter af 3. part (dvs. som ”lønarbejde”) - fx en detailbutik, som får pakket og mærket økologiske fødevarer hos en anden virksomhed, som herefter sælges som færdigpakkede fødevarer til den endelige forbruger fra butikken.

Omvendt er alle virksomheder, der leverer eller sælger til andre virksomheder, dvs. f.eks. også ferskvareterminaler (distributionsterminaler, distributionscentre) og engrossupermarkeder (engrosforretninger) dermed, ifølge økologireglerne, engrosvirksomheder. Engrosvirksomheder skal altid anmeldes og økologificeres, jf. dog undtagelserne nævnt i afsnit 6.2.3.1. Der gælder dog for mange af sådanne virksomheder særligt lempelige krav, jf. afsnit 6.3.13-6.3.15.

I [økologiforordningen](#) henvises til, at der ved *markedsføring* skal forstås markedsføring, som defineret i [fødevarerforordningen](#), dvs. besiddelse af fødevarer med henblik på salg, herunder udbydelse til salg eller anden overførsel, som finder sted mod eller uden vederlag, herunder selve salget og distribution.

Opbevaring er ikke nærmere defineret i økologiforordningen. Ifølge den gængse betydning af begrebet "opbevaring" dækker begrebet imidlertid enhver opbevaring, fraregnet *transport*. Transport skal således ikke anmeldes særskilt, selvom der i [økologiforordningen](#) er fastlagt betingelser, som de anmeldelsespligtige virksomheder skal sikre overholdt ved transport. Se nærmere vedr. opbevaring under transport i afsnit 6.2.3.1 og 6.2.3.2.

I [økologibekendtgørelsen](#) er det i øvrigt fastlagt, at der ved opbevaring skal ses bort fra opbevaring, der sker efter, at varerne er pakket og afsendt til den endelige forbruger. Det betyder, at der skal ses bort fra f.eks. opbevaring i pakkebokse, hvor den endelige forbruger afhenter varerne.

6.2.3.1 Undtagelser fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring en gros

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk. 5 og stk. 9
- [Autorisationsbekendtgørelsen](#)

Markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer en gros skal altid anmeldes, også selvom der kun omsættes fødevarer en gros i begrænset omfang. Der gælder dog undtagelserne nævnt nedenfor.

Opbevaring under transport

Hvis der under transport sker en kortvarig opbevaring, dvs. under 24 timer (evt. over 24 timer, hvis dette sker undtagelsesvist som følge af fx weekend- eller helligdage), betragtes denne opbevaring imidlertid som en del af transporten, og dermed ikke omfattet af anmeldelseskravet. Det er dog en forudsætning, at der ikke sker ændringer i partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter vedr. partiet. I praksis betyder dette, at der vil være tale om varer, hvor modtageren på forhånd er kendt og bogført af leverandøren, og som blot opbevares indtil den videre transport kan gennemføres hensigtsmæssigt.

Hvis opbevaring i forbindelse med transport/distribution i engrosleddet derimod foregår i over 24 timer (med mindre dette blot sker undtagelsesvist som følge af fx weekend- eller helligdage), vil dette blive betragtet som opbevaring en gros, og skal derfor anmeldes. Der gælder dog under visse betingelser særligt lempelige krav til denne "transitopbevaring", jf. afsnittene 6.3.8.2 og 6.3.15.

Salg af færdigpakkede økologiske fødevarer til storkøkkener

Storkøkkener er ikke omfattet af EU-økologireglernes dokumentationskrav. Derfor er der i økologibekendtgørelsen indarbejdet en mulighed for, at "detailvirksomheder" kan sælge færdigpakkede økologiske fødevarer en gros *til storkøkkener* uden at skulle omfattes af økologikontrolordningen. Det forudsætter dog, at betingelserne, for registrering som detailvirksomhed⁴⁸ i henhold til autorisationsbekendtgørelsen samtidigt er overholdt. Det er desuden en forudsætning, at de færdigpakkede fødevarer er individuelt mærkede med de i økologireglerne krævede oplysninger beregnet til den endelige forbruger.

⁴⁸ Her kan der dog ses bort fra detailvirksomhedens eventuelle storkøkkendrift.

Undtagelsen betyder eksempelvis, at detailbutikker, som af og til f.eks. leverer færdigpakket økologisk mælk til en lokal børneinstitutions køkken, ikke skal omfattes af økologikontrol.

Levering til andre virksomheder med henblik på at reducere madspild

En anden undtagelse fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring af økologiske fødevarer er gros er detailbutikkernes/-virksomheders levering af færdigpakkede⁴⁹ økologiske fødevarer til andre virksomheder med henblik på at reducere madspild.

Det er her en betingelse, at fødevarerne har en beskaffenhed, som kræver en hurtig anvendelse for at undgå madspild. F.eks. meget modne bananer eller varer, hvor ”bedst før”-datoen er tæt på udløb eller overskredet. Det skal over for køber/modtager udtrykkeligt oplyses, at fødevarerne ikke overholder kravene om økologikontrol, og at der derfor skal ses bort fra angivelserne på færdigpakningen om, at fødevarerne er økologiske.

Hvis den virksomhed, der køber/modtager varerne, som er tæt på udløb, vil sælge dem videre i færdigpakket stand til den endelige forbruger (dvs. i praksis ”en madspiltsbutik”), så skal også forbrugerne, gennem mærkning eller skiltning ved fødevarerne i butikken, oplyses om, at der skal ses bort fra angivelserne om, at fødevarerne er økologiske, da fødevarerne ikke overholder kravene om økologikontrol. Der kan evt. supplerende oplyses, at der er tale om, at den sidste levering af varerne til butikken ikke er omfattet af den økologikontrol, der kræves i økologireglerne.

6.2.3.2 Undtagelser fra kravet om anmeldelse af markedsføring eller opbevaring i detailledet

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 34, stk. 2 samt artikel 35, stk. 8.
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk. 3 og 4

Detailbutikker med direkte salg til den endelige forbruger er undtaget fra kravet om anmeldelse og økologificering, når deres salg af *indpakkede* økologiske produkter ikke overstiger 5000 kg pr. år eller ikke udgør en årlig omsætning på mere end 20.000 EUR (ca. 149.200 DKR). Undtagelsen forudsætter, at der ikke udføres andre aktiviteter, som skal anmeldes ifølge afsnit 6.2 i denne vejledning.

Begrebet ”indpakket” er ikke defineret nærmere i økologiforordningen, men Fødevarestyrelsen vil tage udgangspunkt i, at følgende fødevarer kan betragtes som indpakkede:

- Færdigpakkede fødevarer
- Fødevarer, som på en emballage, der samler flere produkter i en salgsenhed (fx porrer samlet i mavebælte eller krydderurter samlet i åbent ”kræmmerhus”), er mærket af en økologificeret virksomhed med de oplysninger som kræves for færdigpakkede fødevarer i økologiforordningen
- Fødevarer, som er individuelt mærket som økologiske (f.eks. mærket ”økologisk”, ”øko”, ”eco” eller ”bio” på mavebælter, ”film”, stickers, laser-print e.l.) af en økologificeret virksomhed.

---

⁴⁹ Fødevarestyrelsen accepterer desuden en praksis, hvor også ”indpakkede” økologiske fødevarer, jf. afsnit [6.2.3.2](#), videregives under samme betingelser som færdigpakkede økologiske fødevarer.

Selvom en detailbutik er undtaget kravet om anmeldelse og økologificering ifølge ovennævnte undtagelsesbestemmelse, så vil Fødevarestyrelsen fortsat kontrollere markedsføringen af økologiske fødevarer. Kontrollen vil ske i henhold til både økologiforordningens og den generelle fødevarerlovbestemmelser om ikke vildledende markedsføring. Det betyder, at der udføres stikprøvekontrol af bl.a. mærkning og dokumentation for, at fødevarerne er økologiske, at fødevarerne forhandles på ikke vildledende vis, og at der ikke forhandles uindpakkede produkter i mængder, der overstiger ovennævnte grænse. Læs mere herom i afsnit 6.7.

Det er kun detailbutikker med *direkte salg* af færdigpakkede fødevarer *til den endelige forbruger*, som kan undtages fra kravet om anmeldelse og økologificering. Dvs. at internethandel, hvor salg og opbevaring/afsendelse af varer ikke sker fra samme adresse/virksomhed, ikke vil kunne undtages. Forhandling over internettet af ikke-færdigpakkede fødevarer kan i øvrigt ikke undtages, jf. afsnit [6.2.1.1](#).

6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejdsvirksomheder m.v.

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk. 1, nr. 11

Enhver virksomhed, der i henhold til Fødevarestyrelsens [autorisationsbekendtgørelse](#) betragtes som en særskilt kontrolleret virksomhed⁵⁰, skal anmeldes og opfylde økologireglerne, herunder økologireglernes kontrolbestemmelser, såfremt der udføres anmeldelsespligtige aktiviteter.

F.eks. vil afdelinger, hvor der sker aktiviteter (f.eks. forhandling eller oplagring), som er omfattet af [økologibekendtgørelsens](#) anmeldelseskrav, og som f.eks. pga. geografisk adskillelse skal betragtes som særskilt kontrollerede virksomheder i henhold til [autorisationsbekendtgørelsen](#), skulle anmeldes særskilt og omfattes af en økologirapport med procedurer, som sikrer, at den pågældende afdeling overholder kravene i økologiforordningen.

Virksomheder, som udfører anmeldelsespligtige aktiviteter i henhold til [økologibekendtgørelsen](#) som lønarbejde, skal ligeledes anmeldes og økologificeres særskilt.

Det samme gælder virksomheder, der får udført anmeldelsespligtige aktiviteter som lønarbejde (lønarbejdsgiver), jf. afsnit 6.3.18. Dette gælder uanset om lønarbejdsgiveren er en detail- eller en engrosvirksomhed.

Når der i denne vejledning tales om *virksomheder* vil dette derfor også vedrøre ovennævnte virksomhedstyper og afdelinger.

6.2.5 Anmeldelse af aktiviteter i tilknytning til primærproduktion

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk. 10

Økologisk primærproduktion og de tilknyttede aktiviteter, som er omfattet af [Landbrugsstyrelsens](#)

⁵⁰ I Fødevarestyrelsens terminologi et ”kontrolobjekt”.

bekendtgørelse om økologisk jordbrugsproduktion m.v., skal ikke anmeldes til Fødevarestyrelsen. Det gælder bl.a. følgende aktiviteter:

- Økologisk primærproduktion – bortset økologisk produktion af spirer⁵¹, som skal anmeldes til Fødevarestyrelsen.
- Mærkning og videresalg fra en økologisk bedrift af produkter fra egen produktion/avl/opdræt.
- Lejlighedsvis pakning af økologisk frisk frugt og grønt fra andre økologiske bedrifter i DK eller EU, når pakningen sker på et pakkeri beliggende på en økologisk bedrift. *Pakning* inkluderer afpudsning, klargøring, tørrensning, vask, pakning i åbne beholdere eller lukkede beholdere med normal atmosfære, herunder færdigpakninger beregnet på den endelige forbruger. Ved *lejlighedsvis* pakning forstås pakning, som finder sted op til ca. 10 gange om året, og som i alt ikke varer mere end ca. 30 dage årligt.
- Udlægning af anmeldelsespligtige aktiviteter til tredjepart (lønarbejde), der sker fra en økologisk bedrift. Det er en forudsætning, at
  - aktiviteterne vedrører bedriftens egne producerede økologiske produkter,
  - at de pågældende produkter efterfølgende leveres til den endelige forbruger eller bedriftens/ejerens butik, og
  - at der ikke samtidig udføres andre aktiviteter, som skal anmeldes til Fødevarestyrelsen i henhold til Fødevarestyrelsens økologibekendtgørelse.
- Tilvirkning, detailpakning, mærkning og videresalg af egen produceret økologisk honning på/fra en økologisk bedrift.
- Ægpakkerier beliggende på økologiske bedrifter, der kun pakker egne producerede økologiske æg⁵².
- Sorterevirksomheder for økologiske læggekartofler, som avler og evt. også afsætter egne kartofler som fødevarer.

Ovennævnte aktiviteter skal i stedet anmeldes til Landbrugsstyrelsen. Læs mere på lbst.dk.

Gårdbutikker økologikontrolleres af Fødevarestyrelsen. Dvs. hvis en gårdbutik udfører en af de anmeldelsespligtige aktiviteter nævnt i afsnit 6.2, så skal denne aktivitet anmeldes til Fødevarestyrelsen.

6.2.6 Anmeldelse af storkøkkendrift

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): § 5, stk. 6-8
- [Bekendtgørelse nr. 656 af 27. juni 2019 om økologisk storkøkkendrift](#)

Storkøkkener, der ønsker at anvende den økologiske betegnelse i markedsføringen af økologiske retter eller økologiske dele af retter, skal kun anmelde tilberedning af økologiske fødevarer, når de pågældende retter eller dele af retter er frembragt af råvarer, der ikke *udelukkende* forefindes i køkkenet i økologisk form. Efter

⁵¹ spirer, der kun fremdrives m. vand, og hvor rod og kimblade spises hele.

⁵² Ægpakkerier, der aktuelt kun pakker egne producerede økologiske æg, *men som har planer om at pakke økologiske æg fra andre ægproducenter*, bør dog anmelde aktiviteten til Fødevarestyrelsen. Herved undgås, at ægpakkeriet senere skal skifte kontrolinstans, som f.eks. kan indebære behov for ændring af økologikodenummeret i mærkningen.

anmeldelsen skal storkøkkenerne omfattes af økologikontrol, som svarer til den økologikontrol, som øvrige fødevarer virksomheder med anmeldelsespligtige aktiviteter skal omfattes af.

Dette følger af, at der i [økologibekendtgørelsens](#) § 5, stk. 7 og 8, gives mulighed for, at ovennævnte markedsføring kan ske på betingelse af, at aktiviteterne kontrolleres efter bestemmelser, som dem der er fastlagt i [økologiforordningen](#). Da storkøkkener ifølge [økologiforordningen](#) er undtaget fra forordningens anvendelsesområde (se også denne vejlednings afsnit 2), kan køkkener dog ikke anvende EU-økologilogoet, og skal ikke mærke med hverken kodenummer (jf. afsnit 3.7) eller geografisk oprindelse (jf. afsnit 3.9.4).

Findes de pågældende råvarer, som indgår i de anpriste økologiske retter eller delretter, udelukkende på økologisk form, eller ønsker køkkenet blot at anprise anvendelse af økologiske råvarer, er der ikke krav om økologikontrol. I stedet skal reglerne i bekendtgørelsen om økologisk storkøkkendrift overholdes. Se siden [Økologi for professionelle køkkener på fvst.dk](#).

6.2.7 Anmeldelse af virksomheder med mange ensartede afdelinger fordelt over hele landet

For virksomheder med mange ensartede afdelinger fordelt over hele landet, fx bagerier i en supermarkeds kæde, foretager Fødevarestyrelsen gerne en central vurdering af anmeldelsen, inklusiv dens beskrivelser og procedurer. Dette forudsætter, at materialet er dækkende og relevant for samtlige afdelinger (bortset fra eventuelt en centralt koordinerende afdeling).

Ønskes en central vurdering rettes henvendelse til enten den relevante kæde-koordinator i Fødevarestyrelsen eller til styrelsens kontor, *Kemi og Fødevarekvalitet* (okologi@fvst.dk).

Når beskrivelser og procedurer vurderes at være i orden, udstedes der en økologirapport til hver enkelt afdeling (jf. afsnit 6.2.4 Anmeldelse af afdelinger, lønarbejds virksomheder m.v.).

Når det gælder anmeldelse af detailbutikker, der forhandler uindpakkede økologiske fødevarer, og som ikke foretager andre anmeldelsespligtige aktiviteter⁵³, så skal der foretages digital anmeldelse på fvst.dk for hver butik⁵⁴ under en kæde.

6.3 Økologirapport og økologicertifikat

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 35 og 39, bilag II, Del IV, VI og VII, og bilag III
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artiklerne 2 og 3
- [Økologibekendtgørelsen](#): §§ 6, 7 og 10 samt bilag 2

Økologirapporten er det dokument, der fastlægger, hvilke konkrete vilkår og procedurer virksomheden skal følge for at sikre, at økologireglerne overholdes.

⁵³ Dvs. der er tale om detailbutikker, der automatisk tilsendes en standardøkologirapport, jf. afsnit 6.3.17.3

⁵⁴ For hvert "kontrolobjekt", dvs. enhed med egen/særskilt smiley-kontrolrapport

Når økologirapporten er udstedt udsteder Fødevarestyrelsen et økologicertifikat i EU's certifikat-system, som er en del af TRACES. Se mere herom, bl.a. vedr. overgangsordning, i afsnit 6.3.9.1.2.

Efter modtagelse af en anmeldelse med tilhørende beskrivelser og økologi-egenkontrolprocedurer samt indeks over disse, jf. afsnit 6.2, vil Fødevarestyrelsen normalt aflægge virksomheden et besøg. Ved besøget vil det bl.a. blive gennemgået, om de foreslåede egenkontrolprocedurer er tilstrækkelige, herunder også tilstrækkelige til, at Fødevarestyrelsen kan gennemføre en effektiv kontrol.

Når Fødevarestyrelsen vurderer, at de fremlagte beskrivelser og egenkontrolprocedurer er i orden, udsteder Fødevarestyrelsen økologirapporten, og virksomhedens materiale vil indgå som bilag i denne rapport. Herved vil virksomhedens beskrevne egenkontrolprocedurer m.v. blive fastlagt som vilkår for udførelsen af de anmeldte aktiviteter.

Virksomheden må først påbegynde de anmeldte aktiviteter, når den har modtaget den endelige økologirapport fra Fødevarestyrelsen. Markedsføring af økologiske fødevarer må påbegyndes, så snart økologicertifikatet er udstedt i TRACES⁵⁵.

Økologirapporten ændrer ikke ved, at økologireglerne, dvs. både EU's økologiforordninger og Fødevarestyrelsens [økologibekendtgørelse](#) er umiddelbart gældende, herunder f.eks. også de kontrolforanstaltninger, der er nævnt i [økologiforordningens](#) bilag II, [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#) samt [økologibekendtgørelsens](#) kapitel 12-13 og bilag 2. Dette betyder eksempelvis, at hvis der skulle vise sig uoverensstemmelser mellem procedurene i økologirapporten vedr. regnskab og økologibekendtgørelsens bilag 2 om regnskabskrav, så er det bilag 2, der skal følges. Virksomheden skal i givet fald ændre de pågældende procedurer og indsende disse til Fødevarestyrelsen med henblik på indarbejdelse i rapporten.

Endvidere skal virksomheden til enhver tid føre optegnelser til dokumentation af gennemførelse og overholdelse af økologirapportens vilkår samt virksomhedens foranstaltninger og egenkontrolprocedurer, herunder om opfølgning ved afvigelser. Dokumentationen skal til enhver tid være tilgængelig for Fødevarestyrelsen, og den skal opbevares i minimum 5 år.

I de følgende afsnit vil de vigtigste elementer, som skal indgå/omhandles i økologirapporten blive gennemgået, nemlig:

- Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter (6.3.1)
- Modtagekontrol (6.3.2)
- Foranstaltninger ved slagtning og transport til slagtning (6.3.3)
- Foranstaltninger ved opbevaring af råvarer (6.3.4)
- Adskillelse ved tilberedning (6.3.5)
- Kontrol af forarbejdning, recepter, mærkning (6.3.6)
- Foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer (6.3.7)
- Foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden (6.3.8)
- Dokumentation vedr. fødevarer m.v., der modtages af virksomheden (6.3.9)

---

⁵⁵ eller – hvis teknikken vedr. offentliggørelsen evt. skulle svigte - så snart virksomheden har modtaget besked fra Fødevarestyrelsen om, at økologicertifikatet er udstedt.

- Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden (6.3.10)
- Regnskab (6.3.11-6.3.17)

Ikke alle elementer vil være relevante for alle virksomheder. For virksomheder, der kun markedsfører eller opbevarer økologiske fødevarer, er forholdsreglerne vedrørende overholdelse af forarbejdningsreglerne f.eks. ikke relevante. Se også afsnittene 6.3.12-6.3.17 om særlige bestemmelser for visse virksomhedstyper.

For alle virksomheder gælder endvidere, at der skal underskrives en generel erklæring, som skal kunne fremvises for Fødevarestyrelsen ved kontrol, jf. afsnit 6.3.20. Erklæringen skal være opdateret, så den lever op til de gældende krav i økologiforordningen.

Import

Når det gælder import og første modtagelse af varer fra tredjeland, så er kravene, som der skal udarbejdes procedurer for, dels indarbejdet i de ovenfor listede afsnit og dels beskrevet i den særskilte [vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#).

Eksport

Egenkontrolprocedurer for eksport af økologiske varer er relevante, når det drejer sig om eksport til tredjelande (uden for EU/EØS), hvor myndighederne i modtagerlandet stiller krav om partivist certifikat. Procedurene skal bl.a. omhandle følgende: Hvordan virksomheden sikrer sig, at certifikatet udfyldes korrekt og forelægges for Fødevarestyrelsen i god tid, før varerne forlader landet, samt hvordan virksomheden klarlægger, hvilke krav modtagerlandet stiller.

Særlige beskrivelser skal udarbejdes, hvor der er særlige procedurer, som skal overholdes fx ved udformning af særlige økologi-eksportcertifikater (f.eks. Korea og USA) eller særlige erklæringer (f.eks. USA antibiotikafri). Hvis de økologiske produkter beregnet på eksport adskiller sig fra de øvrige økologiske produkter på virksomheden, så skal der udarbejdes procedurer, der sikrer entydig identifikation samt adskillelse mellem produkterne beregnet på eksport og de øvrige produkter.

Almindelig samhandel inden for EU anses ikke som eksport og omfattes derfor ikke af egenkontrolprocedurer. Se afsnit 5.2 og 5.2.1 om eksport. Se også siden [Eksport af økologi](#) på fvst.dk.

Rengørings- og desinfektionsmidler

Fra 1. januar 2024 vil der være krav til brug af rengørings- og desinfektionsmidler, som derfor ligeledes skal omhandles i økologirapporten. Se også afsnit 4.2.

6.3.1 Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 39

Virksomheden skal udarbejde følgende beskrivelser:

- Beskrivelse af virksomhedens/enhedens indretning med angivelse af de anlæg, som anvendes til de anmeldte aktiviteter. Bl.a. skal det fremgå hvilke anlæg, som anvendes til modtagelse, forarbejdning, emballering, mærkning og opbevaring.

- Beskrivelse af eventuelle afdelinger og lønarbejdsforhold, herunder en beskrivelse af aktiviteterne samt hvilke kontrolenheder/-instanser, der udfører økologikontrollen hos disse tilknyttede afdelinger/virksomheder (jf. afsnit 6.2.4 og 6.3.18).
- Beskrivelse af de anmeldte aktiviteter vedr. tilberedning (herunder slagtning), markedsføring/opbevaring en gros og/eller import, herunder angivelse af hvilke fødevarer/-grupper, der er omfattet, og om de pågældende fødevarer/-grupper også håndteres/markedsføres på konventionel form.
- For importører skal beskrivelsen indeholde en angivelse af, hvilke andre anlæg importøren vil anvende til opbevaring af de indførte produkter (til toldoplæg), indtil de leveres til den første modtager. Der skal endvidere være procedurer for forhåndsangivelse af hvert parti og for, hvordan modtagekontrol skal udføres, samt godkendelse af modtagekontrol i TRACES.

6.3.2 Modtagekontrol

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Bilag III, Pkt. 5

Virksomheden skal udarbejde egenkontrolprocedurer for, hvordan den vil kontrollere modtagne økologiske produkters og slagtedyrs oprindelse, art og mængde, herunder kontrol af,

- at transportvilkårene (jf. afsnit 6.3.8 – og for så vidt angår dyr til slagtning, afsnit 4) er overholdt,
- at partiet mærkningsmæssigt og indholdsmæssigt fremstår i overensstemmelse med oplysningerne i partidokumenterne, og
- at dokumentationen for de modtagne varers økologiske status m.v. lever op til kravene herom (jf. afsnit 6.3.9).

Herudover skal det via procedurerne sikres, at der foretages en registrering af modtagekontrollen, og at økologiske varer/slagtedy, hvis der er opstået tvivl om identiteten eller den økologiske status, identificeres og ikke behandles/markedsføres som økologiske, indtil tvivlen er tilbagevist.

Registrering af modtagekontrollen kan f.eks. ske ved påskrift på en følgeseddel eller ved en elektronisk registrering ved udfyldelse af særligt felt, såfremt det af egenkontrolprocedurerne fremgår, hvilke konkrete forhold (jf. ovennævnte punkter) der kontrolleres i forbindelse med påskriften/udfyldelsen, og hvorledes afvigelser registreres.

6.3.2.1 Modtagekontrol ved import

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 34, 83 og 84
- [Økologi-importforordningerne](#), jf. afsnit 1.1
- [Økologibekendtgørelsen](#): §§ 23 og 24

For alle sendinger, der importeres til EU, skal der være udstedt en digital kontrolattest i TRACES, der skal godkendes og frigives af Fødevarestyrelsen, før sendingen kan overgå til fri omsætning som økologisk.

I Danmark skal fødevareenheden FødevarerNordØst (21@fvst.dk)⁵⁶ senest én normal arbejdsdag⁵⁷ forud for importen modtage [et særligt forhånds anmeldelsesskema](#), hvor der oplyses om bl.a. ankomsttid og hvilken virksomhed, der er første modtager af sendingen. Procedurene er nærmere beskrevet i [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#) (fvst.dk, under [Import af økologi](#)), hvor også skemaet til forhånds anmeldelse findes.

Virksomheder, der importerer økologiske fødevarer fra tredjelande til Danmark (EU), skal således udarbejde procedurer, der sikrer:

- at alle importerede sendinger forhånds anmeldes til den Fødevarestyrelsen senest en normal arbejdsdag før importen, (jf. forhånds anmeldelsesskemaet).
- at der foretages modtagekontrol af alle importerede sendinger, herunder at det tilses, at sendingen modtages i lukkede emballager eller containere (dvs. lukket på en måde, så indholdet ikke kan udskiftes, uden at der skete synlig opbrydning), og at der er mærket med en eksportøridentifikation og de nødvendige oplysninger til at fastslå overensstemmelse mellem partiet og kontrolattesten i TRACES.
- at modtagekontrollen bekræftes af første modtager ved underskrift i kontrolattestens rubrik 31 i TRACES, jf. afsnit 5 og 6.3.9.1.3.
- at økologiske varer, hvis der er opstået tvivl om identiteten eller den økologiske status, identificeres og ikke behandles/markedsføres som økologiske fødevarer, indtil tvivlen er tilbagevist.

Såfremt importøren er forskellig fra den første modtager i EU, skal første modtager udføre ovennævnte modtagekontrol. Endvidere skal første modtager opbevare en kopi af kontrolattesten, som skal indgå i regnskabet, som dokumentation for det modtagne parti samt dokumentation for modtagekontrollen. Alle kopier skal mærkes tydeligt som sådan.

6.3.3 Foranstaltninger ved slagtning

Lovgivning

[Økologiforordningen](#): Artikel 38, stk. 1, litra c, og bilag II, del II, nr. 1.7.1, 1.7.6, 1.7.7, 1.7.11, bilag II, del III, Nr. 3.1.6. samt bilag III, nr. 4.1.4.2., 4.3. og 4.4.

Slagteriet skal udarbejde procedurer for, hvordan det vil sikre, at kravene i økologiforordningerne, jf. afsnit 4 i denne vejledning, overholdes. Procedurene skal udover selve slagtningen bl.a. omhandle transport i forbindelse med slagtningen (jf. afsnit 6.3.8.3), aflæsning, opstaldning/oplagring og bedøvelse.

Der skal også sikres identifikation og adskillelse fra konventionelle dyr/slagtekroppe før, under og efter slagtningen, jf. afsnittene 6.3.4, 6.3.5 og 6.3.7.

For økologiske fisk skal procedurene endvidere sikre, at oplagringsbassinerne på slagteriet/opskæringsvirksomheden er fysisk og vandforsyningsmæssigt adskilt fra eventuel oplagring af konventionelle fisk.

⁵⁶ FødevarerNordØst (Aarhus) varetager denne opgave for hele landet.

⁵⁷ mandag - fredag, bortset fra helligdage

6.3.4 Foranstaltninger ved opbevaring af råvarer

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 28, artikel 38, stk. 1, litra c, og bilag III, pkt. 7

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres (f.eks. mærkning af beholdere etc. med lotnummer, når råvarerne adskilles fra emballagen, hvori de modtages),
- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer⁵⁸, og
- at der ikke sker forurening af de økologiske fødevarer med ikke-tilladte produkter eller stoffer. Bl.a. skal der ud fra en risikovurdering træffes passende rengøringsforanstaltninger. Risikovurderingen skal foretages regelmæssigt og foranstaltningerne tilpasses. Effektiviteten af rengøringen skal kontrolleres og registreres.

6.3.5 Adskillelse ved tilberedning

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 28 og 38, stk. 1, litra c, og bilag II, Del IV

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer (/dyr til slagtning) til enhver tid kan identificeres, og
- at der i øvrigt ikke sker forurening med produkter, der ikke er tilladt anvendt ifølge økologireglerne (f.eks. ikke-tilladte tilsætningsstoffer, hjælpestoffer og pesticider). Der skal regelmæssigt foretages en risikovurdering, og træffes de relevante foranstaltninger til sikring heraf.

Tilbereder virksomheden også ikke-økologiske produkter skal der herudover udarbejdes procedurer, der sikrer,

- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske produkter (/dyr),
- at produktionsudstyr (delene i berøring med fødevarerne) rengøres inden det anvendes til økologiske fødevarer, og
- at rengøringen kontrolleres og registreres.

Virksomheden skal undgå sammenblanding ved at udføre tilberedningen adskilt i tid eller sted fra håndtering af ikke-økologiske produkter. Detaljeringsgraden i virksomhedens procedurer vil afhænge af adskillelsesmåden. Udføres tilberedningen af økologiske fødevarer f.eks. på bestemte ugedage, eller som det

---

⁵⁸ Er der eksempelvis tale om samtidig opbevaring af konventionelle og økologiske råvarer, som støver meget, så vil det være nødvendigt med opbevaring i særskilte rum.

første hver dag, vil der være tale om relativt enkle procedurer, hvorimod andre adskillelsmåder kan omfatte mere detaljerede arbejdsrutiner, der tilsammen kan hindre sammenblandingen.

Rengøring af produktionsudstyr m.v. skal sikre, at der ikke sker iblanding af (synlige) rester af ikke-økologiske fødevarer – der er ikke krav om desinfektion/rengøring i hygiejnemæssig forstand. Ved rengøringen skal den almindelige fødevarerlovgivnings bestemmelser om brug af rengøringsmidler m.v. anvendes, idet der ikke i økologireglerne er fastlagt særlige bestemmelser om rengøringsmidler m.v.

Såfremt tilberedningen ikke udføres jævnlige, skal det indarbejdes i procedurerne i økologirapporten, hvorledes Fødevarestyrelsen på forhånd og inden for en nærmere angiven frist, vil blive underrettet om aktiviteten.

6.3.5.1 Adskillelse ved detailsalg i forbindelse med tilberedning

Hvis der er knyttet et detailsalg til virksomheden (f.eks. en bagerbutik), hvor de tilberedte varer sælges uemballerede, betragtes dette som en integreret del af tilberedningen, og kravet om adskillelsecprocedurer gælder også for dette salg.

Dvs. det skal via forhandlingsmetoden eller produktudseendet, sikres, at der ikke sker utilsigtet sammenblanding ved detailsalget. Hvis både økologiske og ikke-økologiske fødevarer forhandles i uemballeret form, kan sammenblanding f.eks. undgås ved, at de økologiske fødevarer umiddelbart efter tilberedningen forsynes med en individuel mærkning, hvoraf det fremgår, at fødevarerne er økologiske. Eller ved, at de økologiske fødevarers udseende tydeligt afviger fra detailsalgets øvrige fødevarer, og der ved skiltning indgår et navn, en beskrivende betegnelse eller evt. et billede, der gør det muligt at bestemme den økologiske fødevarer. Herudover vil det ofte også være muligt gennem indretningen at sikre, at der ikke sker sammenblanding.

For detailslagtere med salg over disk kan det betragtes som acceptabelt, at der sker parallelsalg af uemballeret økologisk og konventionelt fersk kød i form af udskæringer, hakket kød, m.v., når procedurerne f.eks. sikrer en tydelig opdeling af lokale/montrer/hylde, hvorved udbuddet af ferske økologiske kødvarer kan opbevares samlet i salgslokalet og kødvarerne entydigt økologimærkes ved skiltning.

Se evt. også den særlige regnskabsmodel for detailvirksomheder, der anpriser anvendelse af økologiske råvarer i afsnit 6.3.17.

6.3.6 Kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): bilag II, del IV, nr. 1.7 og 2.3

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at kravene til forarbejdning (herunder brug af hjælpestoffer samt anvendelse af særlige teknikker), sammensætning og mærkning (jf. afsnit 3 i denne vejledning) overholdes. F.eks. interne godkendelsesprocedurer ved ændring i recepter/mærkning og procedurer der sikrer, at produktionen sker på baggrund af ajourførte recepter samt fyldestgørende dokumentation vedr. f.eks. sammensætning og beskaffenhed af eventuelle anvendte halvfabrikata m.v. De ajourførte recepter skal kunne fremvises for Fødevarestyrelsen.
- at der sker produktionsregistreringer, som viser, at kravene til forarbejdning og sammensætning overholdes.

Hvis der er opnået eller anvendt en tilladelse til anvendelse af ikke-økologiske landbrugsingredienser, jf. muligheden beskrevet i afsnit [3.4](#), så skal dokumentationen for disse tilladelser opbevares og kunne fremvises for Fødevarestyrelsen.

6.3.7 Foranstaltninger ved opbevaring af færdigvarer

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artiklerne 28 og 38, stk. 1, litra c, og bilag III, pkt. 7

Virksomheden skal udarbejde procedurer, der sikrer,

- at de økologiske fødevarer til enhver tid kan identificeres,
- at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer⁵⁹, og
- at der ikke sker forurening med ikke-tilladte produkter eller stoffer. Bl.a. skal der ud fra en risikovurdering foretages passende rengøringsforanstaltninger for opbevaringsrum og -udstyr. Risikovurderingen skal foretages regelmæssigt og foranstaltningerne tilpasses. Effektiviteten af rengøringen skal kontrolleres og registreres.

For *færdigpakkede* fødevarer vil ovennævnte procedurer vedr. identifikation og sikring mod sammenblanding normalt ikke være relevante. Der vil dog altid skulle foretages en konkret vurdering af behovet for rengøring med henblik på at undgå forurening.

6.3.8 Foranstaltninger ved transport til og fra virksomheden

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 28 og bilag III

Det skal gennem virksomhedens procedurer sikres, at transport af økologiske fødevarer til og fra virksomheden (herunder f.eks. også transport fra virksomheden til detailvirksomheder, der ikke er omfattet af økologikontrol) sker i lukkede emballager eller containere. Lukningen skal sikre, at indholdet ikke kan skiftes ud, uden at der sker en synlig opbrydning. Hver enkelt transporteret enhed (transportkasse, container e.l.) skal desuden være forsynet med en mærkning, der foruden mærkningen i henhold til den øvrige fødevarerlovgivning omfatter:

- a) Navn og adresse på den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet. Desuden navn og adresse på ejeren eller sælgeren af produktet, hvis denne er forskellig fra førstnævnte virksomhed. Partier, der modtages direkte fra tredjelande, skal være mærket med en eksportørientert identifikation og de nødvendige mærker og numre til at fastslå overensstemmelse mellem partiet og kontrolattesten, dvs. de oplysninger, der fremgår af kontrolattestens boks 13 til 16, jf. afsnit 6.3.9.1.3.

Hvis der på transportemballagen er mærket med navn og adresse på flere virksomheder,

---

⁵⁹ Er der eksempelvis tale om samtidig opbevaring af konventionelle og økologiske varer, som støver meget, så vil det være nødvendigt med opbevaring i særskilte rum.

skal mærkningen være udformet, så der ikke opstår tvivl om de angivne virksomheders rolle (f.eks. hvem der er seneste fysiske afsender, forhandler eller ansvarlig for pakning i transportemballage).

- b) Kontrolkodennummer (og/eller evt. navn) for økologikontrolinstansen hos den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet.
- c) Fødevarens betegnelse.
- d) En henvisning til den økologiske produktionsmetode, således at det f.eks. fremgår, om der er tale om fødevarer, der er mærket som økologiske i varebetegnelsen, eller fødevarer, der er mærket med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten.
- e) Eventuel yderligere mærkning, idet det skal sikres, at det er muligt at relatere varepartiet til posteringer i regnskabet, herunder de tilknyttede dokumenter, jf. afsnit 6.3.9-6.3.17.

Ved transport af færdigpakkeede fødevarer kræves ingen yderligere lukket emballage, forudsat at ovennævnte krav er opfyldt.

De under a) - e) nævnte oplysninger kan alternativt anføres i et ledsagedokument, hvis dette dokument kan relateres entydigt til den emballage eller container, som fødevarerne befinder sig i. Dette gælder dog ikke partier, der modtages direkte fra tredjelande hvor der er specifikke krav om lukkede emballager samt om kontrolattest der fungerer som parti- og leverandørdokumentation (se særlige bestemmelser herom i afsnit 6.3.2.1).

Herudover skal procedurerne sikre, at de økologiske partier under transporten, og ved opbevaring under transporten (særligt opbevaring under 24 timer, der ikke er omfattet af økologikontrol, jf. afsnit 6.2.3), til enhver tid kan identificeres, og at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske varer. Det skal endvidere sikres, at der ikke sker forurening med produkter, som ikke er tilladt anvendt ved økologisk produktion. Dette skal sikres ved passende foranstaltninger (f.eks. rengøring eller sikring af, at der ikke sker behandling med ikke tilladte stoffer i forbindelse skadedyrsbekæmpelse) baseret på en regelmæssig risikovurdering.

Virksomhedens procedurer skal sikre, at alle involverede parter, herunder f.eks. leverandører, vognmænd og personale, er tilstrækkeligt informerede om procedurerne praktiske betydning.

6.3.8.1 Undtagelser fra kravet om transport i lukket emballage

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Bilag III

Kravet om transport i lukket emballage kan fraviges, når både afsender- og modtagervirksomhed er økologicertificeret og har adresse i EU.

Det er en forudsætning, at transportprocedurerne sikrer, at der medfølger et dokument, der indeholder de under afsnit 6.3.8 nævnte mærkningsoplysninger, og at transporten i øvrigt sker under forhold, der sikrer, at de økologiske produkter er identificerbare og tydeligt adskilte fra ikke-økologiske produkter, og således at der ikke kan ske sammenblanding.

Det er desuden en forudsætning, at både den afsendende og modtagende virksomheds procedurer sikrer, at der føres registre over de pågældende transporter og de tilhørende forholdsregler.

Ved samtidig indsamling og transport af økologiske og ikke-økologiske produkter, som f.eks. mælk eller æg, skal modtagervirksomheden endvidere sikre, at Fødevestyrelsen har adgang til alle oplysninger om indsamlingsdage, -tidspunkter og -rute samt tid og sted for modtagelsen af produkter.

6.3.8.2 Særlig undtagelse i forbindelse med opbevaring under transport/distribution

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.3

For virksomheder, der udfører transport/distribution, og som alene er omfattet af kravet om anmeldelse i henhold til økologireglerne, fordi de transporterede partier opbevares i mere end 24 timer, jf. afsnit 6.2.3, er ovennævnte transportbestemmelser (afsnit 6.3.8/6.3.8.1) ikke relevante.

En undtagelse er dog, at det fortsat skal sikres, at der ikke sker forurening med produkter, som ikke er tilladt anvendt ved økologisk produktion. Der skal regelmæssigt foretages en risikovurdering, og træffes de relevante foranstaltninger til sikring mod dette.

Det er endvidere en forudsætning, at der ikke sker ændringer i partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter vedr. partiet; dvs. at der i praksis er tale om varer, hvor modtageren på forhånd er kendt og bogført af leverandøren, og som blot opbevares indtil den videre transport kan gennemføres hensigtsmæssigt.

6.3.8.3 Transport af dyr

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Bilag II, del II, Nr. 1.7.1, 1.7.6, 1.7.7, 1.7.11 samt bilag III, bilag II, del III, Nr. 3.1.6.5., 3.1.6.6., 3.1.6.7. og 3.1.6.9., samt Bilag III, Nr. 4.1.4.2., 4.3. og 4.4.

Slagterierne skal udarbejde procedurer, der sikrer, at bestemmelserne om transport af økologiske dyr, jf. afsnit 4, overholdes.

Herudover skal slagteriet udarbejde transportprocedurer i overensstemmelse med de generelle bestemmelser, som er omhandlet i afsnit 6.3.8 og 6.3.8.1. Dvs. det skal sikres, at der ved transport af økologiske dyr fra producent til slagteri ikke sker sammenblanding med andre dyr, og at de økologiske slagtedyrr kan identificeres entydigt ved modtagelsen.

De generelle krav om individuel mærkning af slagtedyrr, kan med fordel udnyttes, når der udarbejdes procedurer til identifikation af de økologiske slagtedyrr.

I de tilfælde, hvor der er generelle krav om, at dyr mærkes med identifikationsoplysninger, f.eks. individuelt øremærke med CKR-nummer, vil det være oplagt, at sådanne oplysninger anvendes ved identifikation af dyret og fremgår af de obligatoriske ledsagedokumenter.

For øvrige dyr, fx svin, der leveres til slagtning, og hvor der ikke i forvejen er en individuel mærkning, skal de økologiske dyr kunne adskilles og identificeres på anden vis. F.eks. ved adskilt transport, transport i særlige aflukker, individuel mærkning m.v. De leverede økologiske dyr skal kunne identificeres entydigt på baggrund af det obligatoriske følgedokument, der f.eks. bør indeholde oplysninger om bl.a. CHR-/leverandørnummer og antal, jf. afsnit 6.3.9.1.1.

Vedrørende transport af akvakulturdyr, skal egenkontrolprocedurerne sikre, at der føres fortegnelser over de

aktiviteter, der omhandler de følgende:

- Opbevaring i tanker med rent vand, som opfylder akvakulturdyrenes fysiologiske behov med hensyn til temperatur og opløst ilt
- Rengøring, desinficering og skylning af tankerne inden de anvendes til transport af økologiske fisk og fiskeprodukter
- Foranstaltninger til at reducere risikoen for stress, herunder individtætheden under transport

6.3.9 Dokumentation vedr. fødevarer m.v., der modtages af virksomheden

Virksomheden skal via sine procedurer sikre, at alle modtagne økologiske fødevarer og slagtedyr, samt alle ingredienser og hjælpestoffer, der skal anvendes ved fremstilling af økologiske fødevarer, lever op til økologireglerne.

Foruden dokumentationen for, at økologiske varer er økologiske i henhold til økologireglerne (jf. afsnit 6.3.9.1), skal virksomheden også sikre sig dokumentation for, at anvendte ikke-økologiske ingredienser og hjælpestoffer bl.a. lever op til økologireglernes GMO-forbud (jf. afsnit 6.3.9.2).

6.3.9.1 Dokumentation for økologisk oprindelse

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 35, stk. 6 samt bilag II, Del IV
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artiklerne 2 og 3
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 23 og bilag 2, Definitioner samt nr. 1 og 3

Virksomheden skal fastlægge procedurer, som sikrer, at de i dette afsnit omhandlede krav til dokumentation vedr. modtagne økologiske varers overholdelse af økologireglerne, herefter *dokumentation for den økologiske oprindelse*, opfyldes.

Dokumentationen for modtagne varers økologiske oprindelse, skal bestå af

- partivise originale dokumenter udstedt af leverandøren om, at det pågældende parti er økologisk (se afsnit 6.3.9.1.1) samt
- dokumentation for, at leverandøren er omfattet af økologikontrol, udstedt af økologikontrolinstansen (se afsnit 6.3.9.1.2).

Ved import fra tredjelande er der særlige dokumentationsregler, som betyder, at kravene i afsnit 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2 ikke er relevante, jf. afsnit 6.3.9.1.3.

Ved leverandør skal forstås den fysiske leverandør, dvs. den virksomhed, der rent faktisk afsender partiet, herunder udfører den fysiske kontrol af, at transportkravene ved afsendelsen er overholdt – på egne vegne eller som lønarbejde. Se også afsnit 6.3.9.1.2 om anbefaling om dokumentation vedr. *sælgeren*, når denne er forskellig fra leverandøren.

6.3.9.1.1 Dokumentation vedr. partiet

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, nr. 3.1

For hvert modtaget parti skal følgende oplysninger fremgå entydigt af de medfølgende dokumenter (partidokumenter), som skal opbevares som bilag i regnskabet:

- Navn og adresse på leverandøren og sælgeren, hvis denne er forskellig fra leverandøren.
- Navn og adresse på modtageren og køberen, hvis denne er forskellig fra modtageren.
- Oplysninger, der gør det muligt at identificere (dvs. fastslå en entydig overensstemmelse med) det modtagne parti, f.eks. lotnummer.
- Oplysninger om partiet – minimum mængde og art, herunder eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. Hvis der er tale om halvfabrikata, som skal anvendes som råvare i en produktion, skal virksomheden være særlig opmærksom på, at dokumentationen omfatter data vedr. eventuelt anvendte tilsætningsstoffer, hjælpestoffer m.v. Er der tale om leverancer af markprodukter fra primærbedrifter, kan det endvidere være relevant at modtage oplysninger om f.eks. marknummer, markens størrelse samt omlægningstidspunktet for marken⁶⁰. Disse oplysninger vil sikre en bedre sporbarhed.
- Angivelse af den økologiske status, dvs. om der er tale om fødevarer, der må mærkes som økologiske i varebetegnelsen, eller f.eks. fødevarer, der må mærkes med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten.
- Leveringsdato.

Vær også opmærksom på de oplysninger, der kræves ved transport, jf. afsnit 6.3.8. Er der eksempelvis tale om transport i ikke-lukket emballage, som overholder kravene nævnt i afsnit 6.3.8.1, så skal de medfølgende dokumenter f.eks. indeholde oplysning om kontrolkodennummer (og/eller evt. navn) for økologikontrolinstansen hos leverandøren (den fysiske leverandør).

Partidokumenterne skal være de originale dokumenter udstedt af leverandøren. Elektroniske dokumenter, som anerkendes i henhold til SKAT's dokumentationskrav, vil også kunne betragtes som originale.

Ved indkøb fra danske jordbrugsbedrifter skal det endvidere sikres, at certificeringsnummer, tildelt af Landbrugsstyrelsen i henhold til Bekendtgørelse nr. 2249 af 1. december 2021 om økologisk jordbrugsproduktion m.v., fremgår af partidokumenterne. Desuden skal bedriftens navn og adresse svare til oplysningerne i bedriftens økologicerifikat, jf. afsnit 6.3.9.1.2.

Er der tale om leverancer (overflytning) fra en primærbedrift (omfattet af Landbrugsstyrelsens økologikontrol) på samme adresse som den af Fødevarestyrelsen økologicerificerede enhed (f.eks. gårdbutik med egen tilberedning), skal overflytningen dokumenteres ved registreringer, som opbevares, så både Landbrugsstyrelsen og Fødevarestyrelsen har adgang til dem.

---

⁶⁰ Landbrugsstyrelsen udsteder årligt en "økologierklæring" til de økologiske primærbedrifter, hvorpå der er en oversigt over omlægningstidspunkter og økologisk status for marker og dyr. Herudover har Landbrugsstyrelsen udarbejdet "økologistatuserklæring" (partidokumenter), som bedrifterne selv udfylder, og hvor der f.eks. angives specifikke oplysninger om dyr og afgrøder.

Hvis partidokumenterne ikke udgøres af en faktura, skal fakturaen indeholde en entydig henvisning til de relevante partidokumenter (f.eks. følgesedler).

For visse virksomhedstyper kan det være hensigtsmæssigt at udforme en model for de partidokumenter, som man ønsker at modtage fra leverandørerne.

Eksempelvis kunne dette være relevant for slagterier, som ønsker at modtage bestemte oplysninger, således at der sikres en entydig reference til de modtagne dyr, jf. f.eks. afsnit 6.3.8.3. Slagterierne kan tage udgangspunkt i den af Landbrugsstyrelsen udarbejdede ”Økologistatuserklæring for husdyr og husdyrprodukter” (kan ses på lbst.dk, under [Økologi/Jordbrugsbedrifter/Skemaer og blanketter](#)), som udfyldes af avlerne. Dette dokument kunne f.eks. suppleres med felter til oplysning om særlige mærkningsforanstaltninger m.v. til sikring af adskillelse og identifikation samt felt til slagteriets påtegning af modtagekontrollen. Fortrykkes partidokumentet med gennemslagsark til producenterne, evt. med fortløbende nummerering, vil gennemslagsarkene kunne opbevares af producenterne som dokumentation for leveringerne.

CHR-/CKR-registrene kan anvendes *som et supplement* til ovennævnte kontrol af den økologiske status af modtagne dyr til slagting, men kan ikke erstatte den.

Dokumentation vedr. partiet ved køb fra detailbutikker eller engrossupermarkeder

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, nr. 3.1.1

Som undtagelse fra bestemmelserne gengivet i foregående afsnit (6.3.9.1.1) kan dokumentation vedrørende partiet, ved køb af økologiske fødevarer fra detailbutikker eller fra engrossvirksomheder, hvor salg sker ved selvbetjening (engrossupermarkeder), sikres ved kassebon/kvittering, såfremt følgende oplysninger som minimum fremgår:

- Navn og adresse (minimum by) på butikken
- Varebetegnelse
- Henvisning til, at der er tale om en økologisk fødevarer
- Mængde eller antal⁶¹
- Købsdato

Ovennævnte bestemmelse kan have betydning for eksempelvis storkøkkener omfattet af økologikontrol i henhold til økologibekendtgørelsen.

---

⁶¹ Angivelse af antal er tilstrækkeligt, hvis køberen kan anslå en vægt pr. enhed, og herudfra på bon'en anfører den anslåede samlede vægt (f.eks. anfører 3kg, hvis bon'en viser 3 l mælk), eller hvis køberen vejer en (repræsentativ) enhed og ud fra dette anfører enhedsvægt og samlet vægt på bon'en.

*Leverancer fra primærbedrifter, hvor modtageren fastlægger mængden**Lovgivning*

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, nr. 3.1.2

Ved leverancer fra primærbedrifter, hvor det er modtageren, der fastlægger den nøjagtige leverede mængde (f.eks. leverancer af større mængder høstede produkter løst på vognlad), kan kravet om, at der med hvert parti følger et originalt dokument udstedt af leverandøren, suppleres, eller evt. erstattes, af en særlig leverandøraftale.

Aftalen skal bl.a. sikre, at leverandøren foretager en skønsmæssig opgørelse af mængden, inden partiet forlader primærbedriften, og at denne mængde registreres. Eksempelvis kan en skønsmæssig opgørelse af mængden foretages på baggrund af kendskab til cirka-indholdet af vognlad, containere etc. (f.eks. erfaringsmæssigt på baggrund af tidligere afregninger) samt kendskabet til antallet af vognlad, containere etc.

Procedurene skal endvidere sikre, at oplysningerne nævnt i afsnit 6.3.9.1.1 fremgår af afregningsdokumenterne, der efterfølgende skal opbevares hos både leverandør og modtager.

Leverandøraftalen skal fornys med passende mellemrum. F.eks. en gang årligt i forbindelse med at også leverandørdokumentationen skal fornys, se afsnit 6.3.9.1.2.

For at sikre en effektiv kontrol vil ovennævnte fremgangsmåde være betinget af, at afregningen sker umiddelbart efter hver leverance. Er dette ikke tilfældet vil der ved hver leverance skulle følge et partidokument fra leverandøren, hvori der angives den af leverandøren skønsmæssigt opgjorte mængde.

*6.3.9.1.2 Kontrol af leverandørens økologicertifikat**Lovgivning*

- [Økologiforordningen](#): Artikel 35, stk. 6
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 26

Ud over dokumentationen fra leverandøren om, at det enkelte parti er økologisk, skal virksomheden ifølge [økologiforordningen](#) sikre sig, at leverandøren er økologificeret. I [økologibekendtgørelsen](#) er der fastlagt et minimum-krav til hvor ofte en virksomhed skal kontrollere sine leverandørers økologicertifikater. Ifølge [økologibekendtgørelsen](#) skal virksomheden som minimum inden første leverance fra den pågældende leverandør, og herefter mindst én gang hvert kalenderår, kontrollere, at leverandøren er økologificeret.

Virksomheden skal have en procedure for denne kontrol, og hvordan den dokumenteres gennemført.

Viser det sig, at en virksomhed har leverandører, som fortsætter levering af produkter eller dyr som økologiske, til trods for at de ikke er det (fx efter at de har fået et midlertidigt forbud eller har fået frataget deres økologicertifikat), så skal virksomheden revurdere sine procedurer mhp. at overholde økologiforordningen, dvs. undgå gentagelser. En måde virksomheden kan følge op er at skruer op for hyppigheden af kontrollen af leverandørernes (eller en relevant gruppe af leverandørerne) økologicertifikater.

Ved *leverandør* skal der forstås den *fysiske* afsender af partiet, jf. afsnit 6.3.9.1.

Økologicerifikater – EU-krav til udstedelse og offentliggørelse

Ifølge EU's økologiforordning skal der fra 2022 udstedes *et økologicerifikat* til virksomhederne, som er omfattet af forordningens anmeldelseskrav (jf. afsnit 6.2).

Økologicerifikatet blev i hht. den tidligere økologiforordning, 834/2007, benævnt ”leverandørdokumentation” eller ”økologikontrolerklæring”/”økologierklæring”⁶².

I en overgangsperiode vil nogle virksomheder i EU fortsat have ovennævnte ”leverandørdokumentation”, jf. den tidligere forordning 834/2007, i stedet for et økologicerifikat. Leverandørdokumentationen har i denne overgangsperiode samme status som et økologicerifikat, såfremt den angivne gyldighedsperiode ikke er overskredet. Leverandørdokumentation udstedt efter 1. januar 2022 skal være udstedt som økologicerifikater.

Alle EU-lande skal sørge for, at en liste over de økologicerificerede virksomheder kan findes på internettet, og at der for hver virksomhed er adgang til økologicerifikatet eller evt. ovennævnte leverandørdokumentation⁶³.

EU-kommissionen har udviklet et økologicerifikat-system i TRACES, som er obligatorisk at anvende ved udstedelse/offentliggørelse af alle nye certifikater fra 1. januar 2023. For økologicerifikater udstedt i TRACES, vil TRACES erstatte offentliggørelsen via de nationale webløsninger. Der vil således være en overgangsperiode, inden økologicerifikaterne for *alle* økologicerificerede virksomheder i EU bliver samlet i TRACES.

Dvs. at kontrollen af, at virksomhedens leverandører er økologicerificeret, i en overgangsperiode vil skulle ske både via TRACES og via de relevante EU-kontrolinstansers hjemmesider.

Økologicerifikat-databasen i TRACES kan ses her: [Økologisk Erhvervsdrivendecertifikat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/food/organic/erhvervsdrivende-certifikat). Man søger på virksomhedens navn eller adresse i søgefeltet. Hvis man vælger *Avanceret søgning*, får man yderligere søgemuligheder, fx CVR-nummer. Øverst til højre kan man vælge det sprog, man ønsker certifikatet vist/udskrevet på.

Økologicerifikater for virksomheder økologicerificeret af Fødevarestyrelsen

For alle Fødevarestyrelsens økologicerificerede virksomheder forventes det, at disse vil have fået udstedt økologicerifikater i TRACES pr. 1. januar 2023.

Det betyder, at hvis en virksomheds leverandører udelukkende er danske fødevareraktiviteter, akvakulturbrug m.v. under Fødevarestyrelsens økologikontrol, så vil der ved kontrollen af leverandørernes økologicerifikater efter 1. januar 2023 udelukkende skulle slås op i TRACES.

På fvst.dk, under Danske økologikontrollerede fødevareraktiviteter, kan ses en liste over alle virksomheder, som er økologicerificeret af Fødevarestyrelsen. P.t. er der ud for hver virksomhed tilknyttet et økologicerifikat (evt. en økologikontrolerklæring) via et link. Efter 1. januar 2023 vil listen blive bibeholdt,

---

⁶² eller *Dokumentation, der skal udstedes til den erhvervsdrivende, jf. forordning 834/2007, artikel 29, stk. 1 i økologiforordningen* - på engelsk *Documentary evidence to the operator according to regulation 834/2007, Article 29(1) of Regulation 834/2007*

⁶³ Kravet om nationale webløsninger bortfalder, når EU-landenes virksomheder/certifikater offentliggøres via TRACES, se nedenfor.

men de gældende økologicerifikater vil ikke længere kunne tilgås via links fra listen, men skal tilgås fra TRACES.

Kontrol og dokumentation af, at leverandører er økologicerificeret

Ved kontrollen af, at leverandørerne er omfattet af økologikontrol, vil [økologicerifikat-systemet i TRACES](#) skulle anvendes. I en overgangsperiode vil de nationale lister med tilknyttede økologicerifikater (/leverandørdokumentation) også skulle anvendes, jf. afsnittene ovenfor.

Hvis der for en leverandør (som ikke er under Fødevarestyrelsens økologikontrol) endnu ikke er udstedt økologicerifikater i TRACES, så kan det være relevant at bede leverandøren om en specifik reference til websiden, hvor det gældende økologicerifikat (/leverandørdokumentationen) er offentliggjort af den pågældende kontrolinstans.

En måde at dokumentere kontrollen på, kan være at udskrive de enkelte pdf-certifikater hentet fra TRACES og påføre en dato og navn/initialer, som ifølge en virksomhedsprocedure viser, at indholdet af certifikatet er kontrolleret (med beskrivelse af hvad der indgår i kontrollen) af den pågældende person den pågældende dato. Kontrollen kan også dokumenteres digitalt, hvis der udarbejdes procedurer, som giver en tilsvarende pålidelig dokumentation. Eksempelvis ved at føre en liste over leverandører, hvor der ud for hver leverandør angives link til det kontrollerede certifikat samt kontrol dato og navn/initialer.

Hvis certifikaterne endnu ikke er udstedt i TRACES, så kan der i stedet udskrives de anerkendte EU-kontrolinstansers lister over økologicerificerede virksomheder (eller dele heraf, hvis der på deludskriften fremgår en reference til den pågældende kontrolinstans) og på disse udskrifter markere ud for den enkelte leverandør, at økologicerifikatet (/leverandørdokumentationen) er kontrolleret. Markeringen af, at kontrollen er foretaget kan fx ske ved datering og underskrift, når den implicitte kontrol er beskrevet i egenkontrolproceduren.

Kontrollen af det enkelte økologicerifikat (/leverandørdokumentationen) skal i det mindste omfatte, at det er gyldigt, og at de anførte aktiviteter og produkttyper matcher de modtagne varer. For leverandørdokumentation, som ikke er udstedt i TRACES, skal det endvidere kontrolleres, at den er udstedt af en anerkendt EU-kontrolinstans⁶⁴.

Fødevarestyrelsen skal ved kontrolbesøg have umiddelbar adgang til dokumentationen for den gennemførte kontrol samt til økologicerifikaterne (/leverandørdokumentationen) for de anvendte leverandører (elektronisk (gerne fra intranet) eller på papir), således at der kan foretages en stikprøvekontrol af virksomhedens dokumenterede kontrol.

Økologicerifikatets oplysninger om aktiviteter og produktkategorier

På certifikatet angives i rubrik 15 de økologicerificerede **aktiviteter** på følgende form og med den angivne betydning:

Produktion:	Primærproduktion, herunder fx akvakultur, spireproduktion
Tilberedning:	Forarbejdning/tilvirkning, pakning eller mærkning
Distribution/markedsføring:	Salg af fødevarer, virksomheden <u>ikke</u> selv har tilberedt (bl.a. relevant for lagre og kontorvirksomheder)

⁶⁴ Hvilke instanser, der er godkendt til at føre kontrol i henhold til økologiforordningen i EU, ses af [Kommissionens liste over EU-godkendte kontrolinstanser](#). Der er link til listen på fvst.dk, under Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder.

Hvis virksomheden støder på kontrolinstanser i EU, der ikke er medtaget på ovennævnte liste, f.eks. fordi de er nye, kan leverandøren anmodes om at fremskaffe dokumentation (f.eks. ved at henvise til dokumentation indlagt af kontrolinstansen på en hjemmeside), der viser, at medlemslandets myndigheder har anerkendt kontrolinstansen i henhold til [økologiforordningens](#) artikel 27, stk. 1 og 4.

Opbevaring:	Opbevaring af fødevarer, virksomheden <u>ikke</u> selv har tilberedt (fx kun lageraktivitet eller detailbutik med uindpakkede fødevarer)
Import:	Import fra 3. lande
Eksport:	Eksport til 3. lande

Dvs. at en økologicerteret virksomhed, der udelukkende tilbereder og derefter markedsfører egne tilberedte økologiske produkter, kun registreres med aktiviteten *tilberedning* (med mindre virksomheden har import og/eller eksport, så er disse aktiviteter også registreret).

På certifikatet angives de økologicerterede **produktkategorier** på følgende form:

- a) Uforarbejdede planter og planteprodukter
- b) Husdyr og uforarbejdede animalske produkter
- c) Alger og uforarbejdede akvakulturprodukter
- d) Forarbejdede landbrugsprodukter, herunder akvakulturprodukter
- e) Foder
- f) Vin
- g) Andre produkter (fx gær)

Alle produktkategorier, som virksomheden håndterer/markedsfører som økologiske, vil fremgå.

Der er anvendt følgende definitioner på hhv. *forarbejdning* og *uforarbejdede fødevarer*:

- *Forarbejdning*: enhver handling, der sikrer en væsentlig ændring af det oprindelige produkt, bl.a. ved varmebehandling, røgning, saltning, modning, tørring, marinering, ekstraktion, ekstrudering eller en kombination af disse processer
- *Uforarbejdede produkter*: fødevarer, der ikke er blevet forarbejdet, og omfatter produkter, der f.eks. er blevet adskilt, parteret, kløvet, udskåret, udbenet, hakket, afhudet, flået, formalet, opskåret, rensset, afpuddet, afskallet, pillet, knust, kølet, frosset, dybfrosset eller optøet.

For hver produktkategori er der endvidere oplyst en ”produktionsmetode”, hvor der kan være anført enten ”økologisk produktion” eller ”økologisk produktion med ikkeøkologisk produktion” – sidstnævnte vil være angivet, hvis den pågældende produktkategori på virksomheden også håndteres/markedsføres på ikke-økologisk form.

Opdatering af egenkontrolprocedurerne vedr. kontrol af økologicerterter

Virksomheder, der allerede har en økologirapport, skal sikre, at egenkontrolprocedurerne for kontrol af økologicerterter opdateres med de procedurer der anvendes ved kontrollen via TRACES.

De opdaterede procedurer skal *ikke* indsendes til Fødevestyrelsen til godkendelse (jf. afsnit 6.5), men skal blot forefindes på virksomheden og kunne fremvises for Fødevestyrelsen ved kontrol.

Økologicerterter for bedrifter, der er økologicerterter af Landbrugsstyrelsen

Læs på lbst.dk, hvordan Landbrugsstyrelsen sikrer adgang til kontrol af økologicerterter gældende for danske økologiske primærbedrifter.

Dokumentation vedr. sælgeren, når denne er forskellig fra leverandøren

Ifølge EU-økologiforordningen er det ikke et tydeligt krav, at en køber/modtager af økologiske varer skal indhente dokumentation for, at sælgeren, når denne er forskellig fra leverandøren, er omfattet af økologikontrol. Det anbefales imidlertid kraftigt altid at indhente dokumentation for dette⁶⁵.

Sælgeren skal under alle omstændigheder ifølge økologiforordningen være omfattet af økologikontrol (jf. afsnit 6.2.3), og vil derfor altid skulle kunne fremvise et gyldigt økologicertifikat (/leverandørdokumentation).

Undtagelse ved indkøb fra detailbutikker

Ved indkøb af økologiske fødevarer fra detailbutikker, der ikke er omfattet af anmeldelsespligt i henhold til økologireglerne, er kravet om dokumentation vedrørende leverandøren ikke relevant. Se afsnit 6.3.9.1.1.

6.3.9.1.3 Dokumentation ved import fra tredjelande

Lovgivning

- Økologi-importforordningerne, jf. afsnit 1.1.
  - Særligt forordningen om importkontrol.

For hvert importeret parti skal der være udstedt en økologikontrolattest i TRACES som gengivet i bilag, Del I, i forordningen om importkontrol. Kontrolattesten skal godkendes og underskrives af Fødevarestyrelsen, inden varen indfortoldes. Den første modtager af varen i EU skal påtegne kontrolattesten og derved kvittere i TRACES for gennemført modtagekontrol. Kontrolattesten udstedes i TRACES af eksportørens kontrolorgan i tredjelandet inden varen forlader eksportlandet.

Kontrolattesten fungerer som såvel parti- som leverandørdokumentation, jf. afsnit 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2.

Kontrolattesten vil senest 1. juli 2022 overgå til at være et rent digitalt dokument, dvs. at den originale papirversion med underskrift og stempel, vil blive afløst af den version af kontrolattesten som alene er i TRACES og hvor den juridiske gyldighed ligger i myndighedens underskrift med digitalt E-segl. Importør og førstemodtager skal ikke have E-segl, men kan underskrive med deres almindelige brugerprofil i TRACES.

En udførlig beskrivelse af reglerne om import af økologiske fødevarer fra tredjelande, herunder kontrolattesten, findes i [Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v. fra tredjelande](#), der bl.a. kan ses på [fvst.dk](#), under *Import af økologi*. Se desuden afsnittene 5.0 og 6.3.2.1.

6.3.9.2 Øvrig dokumentation vedr. råvarer, tilsætningsstoffer og hjælpestoffer

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 9, stk. 6, artikel 39 og bilag II, Del IV, særligt pkt. 2.3
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Når der i økologireglerne opstilles særlige krav til beskaffenheden af ingredienser, tilsætningsstoffer og

⁶⁵ Selvom det ikke er et tydeligt krav i økologiforordningen at indhente dokumentation for at sælgeren, når forskellig fra leverandøren, er omfattet af økologikontrol, så kan dette være et krav i nogle EU-lande, som også forventes opfyldt ved samhandel.

hjelpestoffer, der anvendes ved tilberedning af økologiske fødevarer, skal virksomheden udarbejde de relevante procedurer, der sikrer disse krav overholdt. Som eksempler på særlige krav kan nævnes:

- **Forbuddet mod ioniserende stråling (jf. afsnit 3.6)**

Det vil være relevant at kunne dokumentere, at dette forbud er overholdt, når det gælder ingredienser, hvor bestråling er tilladt i EU, og hvor disse ingredienser anvendes på konventionel form i økologiske fødevarer. Selvom der er oplysningspligt om en eventuel bestråling ved handel med de ingredienser, hvor bestråling er tilladt i EU, vil leverandøraftaler være en relevant del af kontrolprocedurerne. Ved direkte import fra tredjelande af konventionelle ingredienser til brug i økologiske fødevarer, vil kontrolforanstaltninger i relation til de ingredienser, hvor bestråling kunne tænkes anvendt i praksis, være særligt relevante.

- **Forbuddet mod anvendelse af GMO (jf. afsnit 3.6)**

Ved fastlæggelsen af procedurer til sikring af, at økologireglernes GMO-forbud overholdes, henvises til Vejledning om genetisk modificerede fødevarer inklusiv rettelsesblade, som ses på fvst.dk. De i nævnte vejledning anførte retningslinjer (se særligt afsnit 5) for udarbejdelse af egenkontrolprocedurer rettet mod virksomheder, der ikke ønsker at handle med GMO, skal også følges i relation til overholdelse af GMO-forbuddet i økologireglerne. Særlige egenkontrolprocedurer er som udgangspunkt ikke nødvendige, når det gælder *økologiske* fødevarer/råvarer, idet disse er fremstillet under kontrolordninger, der inkluderer kontrol af GMO-forbuddets overholdelse. Hvilke typer af ikke-økologiske råvarer, tilsætningsstoffer, hjelpestoffer m.v., som det vil være relevant at udarbejde procedurer for, skal afgøres på baggrund af en vurdering af sandsynligheden for, at de anvendte råvarer kan stamme fra en GMO.

Virksomhederne skal under alle omstændigheder træffe særlige foranstaltninger, når det gælder dels tekniske hjelpestoffer og dels tilsætningsstoffer, aromaer og ingredienser, fremstillet ved indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, og hvor rester af mikroorganismene ikke er til stede i det færdige produkt. For de nævnte produkter gælder, at de er omfattet af økologireglernes anvendelsesforbud, men *ikke* af mærkningskravene i forordningen om sporbarhed og mærkning af GMO⁶⁶. Dvs. det følger ikke af de generelle GMO-regler, at produkterne skal mærkes med, at de er fremstillet ud fra GMO. Virksomhedens procedurer skal derfor tage højde for dette, og der skal bl.a. indhentes en bekræftelse fra leverandøren om, at produktet ikke indeholder, er fremstillet af eller ved hjælp af GMO'er. Se endvidere GMO-vejledningens kapitel 5. *Særligt vedrørende kontrol af økologiske fødevarer* samt rettelsesbladet til vejledningen.

- **Forbuddet mod anvendelse af fødevarer, der indeholder eller består af industrielt fremstillede nanomaterialer**

Det vil være relevant at kunne dokumentere, at dette forbud er overholdt, når det gælder ingredienser, hvor der er kendskab til, at de kan indeholde eller bestå af industrielt fremstillede nanomaterialer.

6.3.10 Dokumentation vedr. fødevarer, der forlader virksomheden

Lovgivning

- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2
- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1 og 3.1

⁶⁶ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EF\) nr. 1830/2003 af 22. september 2003](#) om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/E.

For hvert parti økologiske fødevarer, der leveres til andre virksomheder, skal der foreligge dokumentation, hvoraf bl.a. følgende oplysninger kan uddrages entydigt:

- Leverandør (navn og adresse) og sælger (navn og adresse), hvis denne er forskellig fra leverandøren
- Modtager (navn og adresse) og køber (navn og adresse), hvis denne er forskellig fra modtageren
- Mængde og art. Som særskilte arter skal også medregnes eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier.
- Angivelse af fødewarens økologiske status, dvs. om der er tale om en fødevarer, der kan mærkes som økologisk i varebetegnelsen eller f.eks. må mærkes med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten
- Leveringsdato
- Øvrige relevante oplysninger til identifikation af leverancen (dvs. til sikring af en entydig sammenhæng mellem dokumentationen og det pågældende parti), f.eks. lotnummer.

Vær også opmærksom på mærkningskravene i forbindelse med transport, omhandlet i afsnit 6.3.8, som bl.a. kræver mærkning med kontrolkodennummer (og/eller evt. navn) for økologikontrolinstansen hos den virksomhed, der har stået for den fysiske afsendelse af partiet.

Herudover skal altid sikres, at de generelle sporbarhedskrav overholdes. Ved salg til andre økologikontrollerede virksomheder skal virksomheden desuden være opmærksom på kravene nævnt i afsnit 6.3.9.1.1 *Dokumentation vedr. partiet*.

6.3.10.1 Dokumentation vedr. detailsalg

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.1 - 1.3

Detailsalg skal ligeledes kunne dokumenteres, når det sker fra økologicerterede virksomheder. Det, der skal dokumenteres, er den solgte mængde af de pågældende økologiske fødevarer/fødevarergrupper samt salgsdato.

Det er ikke tilstrækkeligt, at virksomheden foretager en daglig manuel optælling og registrering af f.eks. antal solgte brød. Registreringen skal være yderligere dokumenteret, f.eks. i form af salgsudskrifter fra kasseapparatet. Ved brug af salgsudskrifter fra kasseapparatet, skal de økologiske varer kunne identificeres.

Særligt for detailbutikker, der sælger uindpakkede økologiske fødevarer

Se den særlige kontrolmodel i afsnit 6.3.17.3, som gælder for økologicerterede detailbutikker, der sælger uindpakkede økologiske fødevarer over bagatelgrænsen (årlig omsætning på mere end 5000 kg/20.000 EUR (ca. 149.200 DKR)).

Særligt for detailvirksomheder, der samtidigt er 100 % økologi-virksomheder

Se den særlige kontrolmodel i afsnit 6.3.17.1, som gælder, når en detailvirksomhed modtager en eller flere typer af råvarer på udelukkende økologisk form.

Ønskes ovennævnte model ikke anvendt, kan en detailvirksomhed, der kun håndterer *økologiske* fødevarer, eventuelt dokumentere den solgte mængde ud fra en beregning heraf med udgangspunkt i omsætningen i kroner og en gennemsnitlig salgspris i kr/kg. Et eksempel på en virksomhedstype, hvor denne metode kunne være relevant, er detailslagtere med salg af mange slags ferske økologiske kødudskæringer, som evt. ikke kan indkodes særskilt i kasseapparatet.

Den gennemsnitlige salgspris skal fastlægges ud fra en dokumenteret vurdering af (erfaring med) omsætning pr. eksempelvis leveret slagtekrop samt det gennemsnitlige svind (eksempelvis fraskæringer i forbindelse med udskæringen). Metoden vil forudsætte, at der sker en registrering af de mængder, der kasseres eller overføres til anden brug (eksempelvis kød, der anvendes til produktion af frikadeller).

Hvis denne metode vurderes ikke at være tilstrækkelig til at vise balance mellem leveret mængde og solgt mængde (med en usikkerhed på mindre end +/- 5 %.), jf. afsnit 6.3.11.3.3, kan der evt. foretages en inddeling i produktgrupper, således at variationen i pris/kg mindskes. Modellen forudsætter, at produktgrupperne, kan identificeres ud fra salgsdokumentationen (dvs. eksempelvis ved en særlig varekode eller pris på kassebonen). Metoden forudsætter, at Fødevarestyrelsen vurderer, at opgørelsen kan sikre en effektiv kontrol.

6.3.11 Regnskab

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 9, stk. 6, artikel 39 og bilag II, Del IV
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 6 samt bilag 2
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Regnskabet over økologiske fødevarer på virksomheden udgør et væsentligt grundlag for økologikontrollen. Det er således gennem kontrollen af virksomhedens dokumenterede balanceopgørelser samt krydskontrol, dvs. sammenligning af virksomhedernes regnskabsdata (jf. afsnit 6.1.2), at kontrolmyndighederne har mulighed for at opdage eventuel svindel, som f.eks. forhandling af ikke-økologiske varer som økologiske.

Det overordnede regnskabsmæssige krav i økologiforordningen er, at der skal kunne dokumenteres balance mellem input og output. [Økologibekendtgørelsens](#) specifikke krav til registreringer og regnskaber er fastsat med henblik på, at virksomheden kan dokumentere, at økologiforordningens krav opfyldes.

I økologirapporten skal virksomheden beskrive, hvordan regnskabet føres og hvilke registreringer, der foretages i virksomheden. Samtidigt skal der vises et eksempel på en balanceopgørelse, som er tilpasset virksomhedens forhold.

På fvst.dk kan ses et generelt eksempel på en balanceopgørelse, under siden [Balanceregnskab for økologiske fødevarer](#).

Særligt for ”100 % økologi-virksomheder”

”100 % økologi-virksomheder” (se definitionen af disse under afsnit 1.1) er undtaget fra visse af de overordnede regnskabskrav nævnt i afsnit 6.3.11.1.

Idet det forudsættes, at virksomhederne er i besiddelse af dokumentation for indkøbte råvarer, og registrerer disse, samt registrerer producerede færdigvarer, er der ikke noget krav om, at 100 % økologi-virksomhederne registrerer mængder af råvarer, der anvendes til produktion. Herudover er virksomhederne undtaget fra kravet om løbende balanceopgørelser, men skal kunne fremvise disse på anmodning fra Fødevarestyrelsen. De lempede krav beskrives nærmere i afsnit 6.3.11.3.2, under [Udgående råvarer](#), 6.3.11.3.1 [Lagerbeholdning](#)

primo/ultimo og lageropgørelser, 6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning, 6.3.11.5 Produktionsregistreringer samt 6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer.

Se også nedenfor, under *Særligt for detailvirksomheder*.

Særligt for detailvirksomheder

Der er udviklet nogle særligt lempelige modeller for regnskabsførelse i detailvirksomheder, som er beskrevet i afsnit 6.3.17.

I øvrigt er detailvirksomheder generelt undtaget visse registreringskrav vedr. kassation og svind af færdigvarer, jf. *afsnit 6.3.11.3.2 Ind- og udgående fødevarer*. Detailvirksomheder, der samtidigt er 100 % økologi-virksomheder⁶⁷, har, udover undtagelserne nævnt under ”Særligt for 100 % økologi-virksomheder”, mulighed for at opstille balanceopgørelser (når disse kræves efter anmodning fra Fødevarestyrelsen), hvor flere sammenlignelige produkttyper slås sammen, jf. *afsnit 6.3.10.1. Særligt for virksomheder, der samtidigt er 100 % økologi-virksomheder*.

Engrosvirksomheder, der ikke tilbereder, men udelukkende opbevarer eller markedsfører økologiske fødevarer, har enklere regnskabskrav, jf. afsnit 6.3.12.

6.3.11.1 Overordnede krav

Lovgivning

- [Økologiforordningen: Artikel 9, stk. 6, artikel 39 og bilag II, Del IV](#)
- [Økologibekendtgørelsen: Bilag 2, pkt. 1](#)
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen: Artikel 2](#)

Regnskabet skal gøre det muligt for både virksomheden og Fødevarestyrelsen at følge de økologiske fødevarers bevægelse gennem virksomheden og at konstatere, om der er balance i mængderne af økologiske fødevarer modtaget og leveret af virksomheden. Til brug for det skal virksomheden opstille balanceopgørelser for hver enkelt art råvare samt færdigvare, der håndteres af virksomheden, jf. afsnit 6.3.11.2.

Hvis en råvare af en bestemt art kun undergår en eller flere simple processer, som fx hakning og pakning, så kan der evt. ses bort fra opgørelser af hhv. råvare- og færdigvare-balancer. Se afsnit 6.3.11.2, under *Undtagelser fra krav om opgørelser af hhv. råvare- og færdigvare-balancer*. Regnskabet skal være tilgængeligt i virksomheden. Fødevarestyrelsen skal endvidere have adgang til regnskabet, og det skal være i en form, så det kan udskrives eller kopieres.

Regnskabet skal altid være ajourført, dvs. at indgang, udgang, produktion og øvrige bevægelser skal registreres løbende. For så vidt angår balanceopgørelserne skal disse være opdateret, således at seneste periodes balanceopgørelser er tilgængelige senest en måned inde i den efterfølgende periode.

Virksomheden skal opbevare original dokumentation i fem år. Dokumentationen skal være en integreret del af virksomhedens almindelige finansregnskab over køb og salg. For nogle virksomheder kan det dog være nødvendigt med særlige registreringer for at få den nødvendige dokumentation, f.eks. for råvareforbrug, produceret mængde færdigvare, spild eller kassation.

⁶⁷ Se definitionen af disse i afsnit 1.1.

6.3.11.2 Balanceopgørelser

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.2-1.3 og 2.5
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Til brug for opstilling af balanceopgørelser skal virksomheden:

- Fastlægge hvor ofte balancerne skal opgøres, jf. afsnit 6.3.11.2.1.
- Foretage en optælling af lagerbeholdningen af økologiske råvarer og færdigvarer ved starten af hver periode, jf. afsnit 6.3.11.3.1.
- Opgøre periodens indgang og udgang af hver enkelt økologisk råvare og færdigvare.

Der skal opstilles en afstemt balanceopgørelse for hver enkelt art økologisk råvare og færdigvare. Som særskilte arter skal også medregnes eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier. Herunder ses eksempler på, hvordan hhv. en råvarebalance og en færdigvarebalance kan opstilles.

Råvarebalance

<i>Råvarebalance</i>	Beskrivelse i:
<i>Lagerbeholdning primo</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
+ <i>Køb/modtagelse</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ind. råvarer)</i>
– <i>Lagerbeholdning ultimo</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
= <i>Beregnet forbrug</i>	
– <i>Registreret forbrug til produktion</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. råvarer)</i>
– <i>Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion m.v.</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. råvarer)</i>
= <i>Difference</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.3</i>

Færdigvarebalance

<i>Færdigvarebalance</i>	
Lagerbeholdning primo	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
+ Registreret produktion	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ind. færdig.)</i>
– Lagerbeholdning ultimo	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
= <i>Beregnet salg/levering</i>	
– Registreret salg/levering	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. færdig.)</i>
– Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion, personaleforbrug, gaver, m.v.	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. færdig.)</i>
= <i>Difference</i>	<i>afsnit 6.3.11.3.3</i>

Der findes desuden eksempler på og skabeloner til balanceopgørelser her: [Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder \(foedevarestyrelsen.dk\)](https://www.foedevarestyrelsen.dk)

Undtagelser fra kravet om periodevise opgørelser af hhv. råvare- og færdigvare-balancer:

- Hvis en råvare af en bestemt type⁶⁸ kun undergår en eller flere simple processer, som fx hakning og pakning, hvor der ikke i øvrigt ændres på varens sammensætning/beskaffenhed⁶⁹, og hvor resultatet altid er den samme art⁷⁰ færdigvare, så kan der ses bort fra opdelingen i hhv. råvare- og færdigvarebalance. Dvs. der vil i stedet kunne opstilles én samlet balanceopgørelse (og lageroptælling) for varen; de overordnede principper vedr. opstilling af en balanceopgørelse, som fremgår her i dette afsnit 6.3.11.2, skal fortsat følges.

Det vil være en betingelse, at Fødevestyrelsen vurderer, at der kan føres en effektiv balancekontrol ud fra den samlede opgørelse. Fødevestyrelsens vurdering vil bl.a. kunne foretages ud fra om

- den pågældende råvare eller lignende råvarer anvendes til anden produktion
- der samtidig produceres andre lignende økologiske færdigvarer, og
- om udbytteprocenten ved processen er stabil.

Et eksempel på en virksomhed, som ville kunne benytte ovennævnte undtagelse vil være en virksomhed, der modtager lammekød (fx bov og hals), og som kun anvender det modtagne lammekød til at fremstille færdigvaren ”hakket lammekød” (i én kvalitetskategori). Se eksempel herunder.

⁶⁸ Ved type skal her forstås en type råvare, som klart kan adskilles fra andre typer af råvarer. Der kan f.eks. godt være tale om den brede kategori ”oksekød”.

⁶⁹ Dvs. varen må f.eks. ikke sammenblandes med øvrige ingredienser eller behandles ved f.eks. tørring. Det skal være muligt at vurdere balancen mellem ud- og indgående mængder af hhv. råvaren/færdigvaren, uden at skulle tage højde for mellemregninger, som følge af en recept. F.eks. uden at skulle tage højde for en tilvækst, som følge af en sammenblanding med andre ingredienser, eller en ”tørringsfaktor”.

⁷⁰ Hver præciserbar art fødevarer, som f.eks. oksemørbrad og okseculotte. Som særskilte arter skal medregnes alle eventuelle kvalitetskategorier. Hvis der fortsat kan sikres en retvisende balanceopgørelse, så kan der ses bort fra eventuelle størrelseskategorier; f.eks. ses bort fra, om resultatet er pakninger med 200 g eller 400 g af en 30+ ost.

<i>Samlet balance</i>	
Lagerbeholdning primo (råvaren og færdigvaren)	3360 kg
+ Køb/modtagelse i perioden (råvaren)	15.400 kg
- solgt/leveret i perioden (færdigvaren)	16.750 kg
- Lagerbeholdning ultimo (råvaren og færdigvaren)	1350 kg
= <i>Difference</i>	660 kg
= <i>Difference i % af salget</i>	4%

- Når relevant kan der foretages ”batch-vise” balanceopgørelser, jf. afsnit 6.3.11.2.1.
- 100 % økologi-virksomheder er fritaget for at registrere råvarer anvendt i produktionen, og deraf følger, at der ikke kan opstilles en råvarebalance. Disse virksomheder skal derfor blot – og kun på anmodning – opstille færdigvarebalancer og foretage en vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (input-outputbalance). Jf. afsnit 6.3.11/Særligt for ”100 % økologi-virksomheder.
- Detailvirksomheder, der anvender de særlige regnskabsmodeller beskrevet i afsnit 6.3.17.
- Detailvirksomheder, der samtidig er 100 % økologi-virksomheder⁷¹, kan evt. opstille balanceopgørelser, hvor flere sammenlignelige produkttyper slås sammen, jf. afsnit 6.3.10.1.

6.3.11.2.1 Fastlæggelse af opgørelsesperioden

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.2.1

Virksomheden skal fastlægge, hvor ofte balancerne skal opgøres. Denne *opgørelsesperiode* skal som udgangspunkt være på mellem en måned og maksimum et halvt år. Det skal samtidig beskrives, hvornår balanceopgørelserne er tilgængelige efter endt periode. Dette tidspunkt skal senest være en måned efter endt periode.

Virksomheder, der producerer batchvis eller har produktion i afgrænsede perioder af året, kan opstille balanceopgørelser batchvis eller sæsonvis, sådan at der sikres størst mulig overensstemmelse mellem aktivitets- og opgørelsesperioderne. Den batchvise eller sæsonvise opgørelsesperiode kunne f.eks. være relevant for virksomheder, der har en mindre produktion pr. ordre eller som lønarbejde, eller virksomheder med sæsonproduktion, som f.eks. æblemosterier. Andre eksempler kunne være slagterier, der udfører lejlighedsvis lønslagting, og hvor opgørelsesperioden kunne vedrøre den enkelte slagting, grønthandlere med engrosforhandling, der ønsker at opstille en balance for hver indkøbt batch eller detailbagere med daglig produktion til salg samme dag, som ønsker daglige opgørelser. Der kan herudover forekomme situationer, hvor virksomhederne selv ønsker en hyppig opgørelse, f.eks. ugentligt, med henblik på at opnå en bedre styring.

Den endelige fastlæggelse af opgørelsesperioden vil altid forudsætte, at Fødevarestyrelsen vurderer, at der kan gennemføres en effektiv kontrol. For batchvise balanceopgørelser vil det som udgangspunkt være en

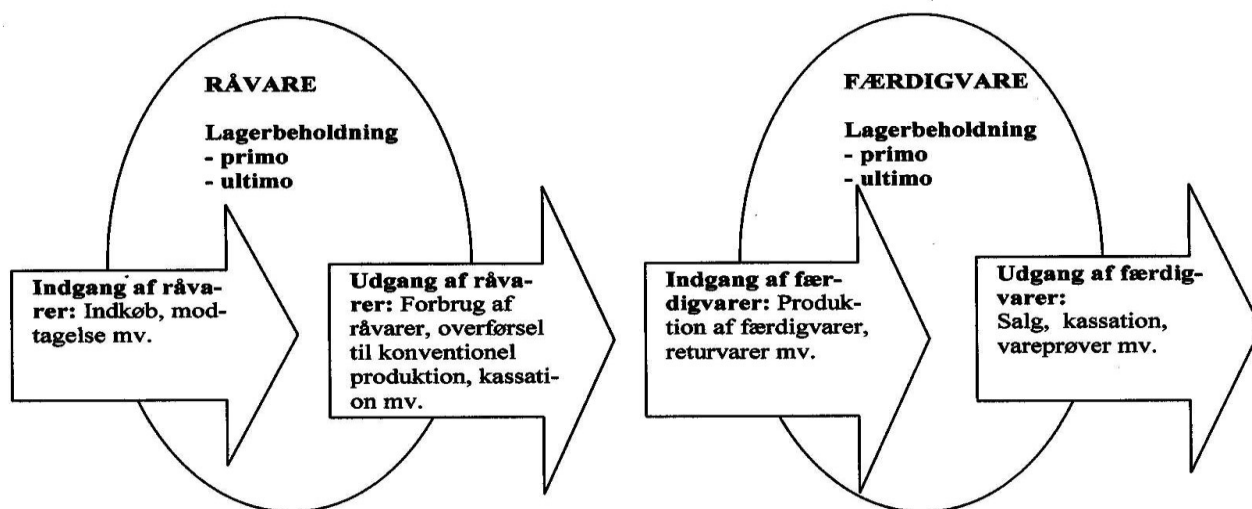
⁷¹ Se definitionen heraf i afsnit 1.1.

forudsætning for at kunne udføre en effektiv kontrol, at alle råvarer og alle færdigvarer skal være anvendt/leveret inden en ny batch med samme art råvarer/færdigvarer kan produceres. Dog kan der afviges fra dette, hvis virksomheden har foranstaltninger, som sikrer at råvarer hhv. færdigvarer, knyttet til en batch, opbevares samlet og med tydelig batchmærkning.

Fødevarer virksomheder anvender ofte kontinuerlig produktion således, at en silo, beholder eller anden form for råvareoplagring løbende påfyldes nye råvarer samtidig med, at der tappes/udtages til brug i produktionen. Afhængig af udstyr, procesanlæg, afvejningssystemer o. lign. vil der kunne forekomme større eller mindre afvigelser mellem opgjorte mængder i lagerregnskabet og hvad der fysisk reelt er til stede på lager og i produktionen. Dokumenteret ”tommelding” af en lagerenhed, fx i forbindelse med rengøring eller periodeskift, kan lette verifikationen af virksomhedens mængdeopgørelse i økologiregnskabet. Ved at kunne dokumentere i regnskabet, at der er foretaget en visuel kontrol af, at et lager, beholder, silo etc. reelt har været tom den pågældende dag, vil man få bedre målepunkter for mængdekontrollen af bogførte og faktiske mængder. Derudover kan der i situationer, hvor det er nødvendigt at tilbagekalde et parti, eventuelt være fordel af registrerede tidspunkter for ”tommelding”, så det parti, der skal tilbagetrækkes, kan afgrænses mere præcist.

6.3.11.3 Nødvendige data til balanceopgørelser

I dette afsnit gennemgås hvilke data, der er nødvendige for at kunne opstille balanceopgørelserne, og hvordan disse data registreres og dokumenteres.

6.3.11.3.1 Lagerbeholdning primo/ultimo og lageropgørelser

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.2.2

For at kunne opstille en balanceopgørelse er det nødvendigt at tage udgangspunkt i en periode, hvor det er registreret, hvad der var på lager af den enkelte art af råvare/færdigvare i starten af perioden (primo) og i slutningen af perioden (ultimo).

For at muliggøre en løbende kontrol af balancen, og samtidig sikre det bedst mulige overblik for både virksomheden og Fødevarestyrelsen, skal perioden som udgangspunkt være mellem 1 måned og maksimalt et halvt år, jf. afsnit 6.3.11.2.1. Periodens længde, og tidspunktet for periodens start og afslutning, skal være ens

for alle de råvarer/færdigvarer virksomheden håndterer, så det er muligt at foretage en *samlet* vurdering af balancen mellem virksomhedens ind- og udgående mængder af økologiske fødevarer.

Med lageroptælling menes en fysisk lageroptælling af den enkelte art råvare/færdigvare.

Når den fysiske lageroptælling er foretaget, skal den beregnede bogførte lagerbeholdning reguleres, dvs. den bogførte lagerbeholdning ændres til den mængde, der er konstateret ved den fysiske optælling.

Lagerreguleringer skal indarbejdes i regnskabet med henvisning til de relevante bilag, dvs. optællingssedler, noter med begrundelser for større afvigelse m.v. Dermed vil en måneds ultimo lagerbeholdning være den følgende måneds primo lagerbeholdning.

Den løbende lagerbeholdning registreres bl.a. med mængdeangivelser af til- og afgang, dato samt de nødvendige partireferencer.

Den aktuelle lagerbeholdning på et givet tidspunkt (dvs. den der kan beregnes på baggrund af den fysiske primo-lagerbeholdning korrigeret for de efterfølgende bevægelser) skal så vidt muligt fremgå af regnskabet.

100 % økologi-virksomheder er undtaget for kravet om at udarbejde periodevise lager-balanceopgørelser (men ikke de fysiske lageroptællinger). Udarbejdelsen skal dog ske på anmodning fra Fødevarestyrelsen. I opgørelserne over råvarerne skal ikke medtages de udgående mængder råvarer, som måtte være undtaget fra løbende registrering, jf. f.eks. afsnit 6.3.11.5. I stedet skal der tages udgangspunkt i mængden af råvarer, som anvendes til den registrerede produktion af færdigvarer ifølge recepterne, jf. afsnit 6.3.11.5, hvorved der reelt bliver tale om en input-outputbalance og ikke en råvarebalance.

6.3.11.3.2 Ind- og udgående fødevarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.1

For at kunne opstille balanceopgørelser er det nødvendigt, at virksomheden registrerer og dokumenterer indgang af råvarer, udgang (forbrug) af råvarer, indgang (produktion) af færdigvarer og udgang af færdigvarer. Virksomheden skal også kunne dokumentere spild, svind, kassation og recepter for fremstilling af færdigvarerne, så der kan skabes et samlet billede af bevægelsen af mængder.

Hvis en virksomhed har erfaring med/kan dokumentere en nogenlunde konstant mængde svind/-kassation ved håndteringen af fødevarerne, så kan denne indgå i balanceopgørelserne over de ind- og udgående mængder. Dette betyder, at kun ekstraordinært svind/kassation skal registreres.

For at kunne opstille balanceopgørelser skal dokumentation, der har betydning for balanceopgørelserne, som minimum indeholde reference til varenummer, dato og mængde.

Virksomheder, der på anmodning fra Fødevarestyrelsen skal kunne opstille periodevise balanceopgørelser, jf. afsnit 6.3.11.4, skal ligeledes løbende registrere og dokumentere ovennævnte mængdebevægelser (bortset fra, at 100 % økologi-virksomheder ikke skal registrere forbrug af råvarer til produktion, jf. afsnit 6.3.11.5), da virksomhederne til enhver tid på anmodning fra Fødevarestyrelsen skal kunne opstille balanceopgørelser for den enkelte råvare/færdigvare i en afgrænset periode.

Hvis en virksomhed ikke selv fremstiller, pakker eller mærker økologiske fødevarer, og derfor ikke har nogen indgang af *råvarer*, skal den kun føre regnskab over de håndterede fødevarer. Kravene til disse fødevarer svarer til de krav, der i økologibekendtgørelsen stilles til færdigvarer.

Indgående råvarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, nr. 1
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Ved *indgående råvarer* menes råvarer, der via køb, overflytning fra afdeling eller lager på en anden adresse (dvs. særskilt kontrollerede virksomheder), intern overflytning, eller på anden måde, tilgår virksomheden med henblik på videre produktion (forarbejdning, emballering eller mærkning). Dvs. at evt. kassation/overskud/recirkulation fra en tidligere produktion, der skal indgå i en ny produktion, også skal registreres som indgående råvarer.

Indgående råvarer skal registreres med mængde, dato og leverandør (oprindelse – hvis intern overflytning) og - hvis forskellig - sælger, således at det er muligt at spore de økologiske råvarer, og deres mængder.

Resultatet af modtagekontrol, jf. afsnit 6.3.2, kan med fordel ofte registreres samtidigt med registrering af indgående råvarer.

Udgående råvarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, nr. 1
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Ved *udgående råvarer* menes de råvarer, der fjernes fra råvarelageret, dvs. både råvarer der anvendes til produktion, råvarer der sælges direkte fra lageret, overflyttes internt (dvs. f.eks. fra en afdeling til en anden - forudsat at afdelingerne i henhold til fødevarerlovgivningen betragtes som særskilte kontrollerede enheder), kasseres eller på anden måde fjernes fra lageret, så beholdningen af råvarer mindskes.

Udgående råvarer skal fremgå af lagerregistreringerne for råvarelageret. Mængden af råvarer benyttet til produktion skal desuden fremgå af registreringer i forbindelse med produktionen, f.eks. af produktionssedler pr. batch, dag, parti eller lignende. Solgte eller internt overflyttede råvarer dokumenteres typisk via hhv. faktura eller interne dokumenter. Kassation registreres ved angivelse af varenummer samt kasseret mængde.

100 % økologi-virksomheder undtages for kravet om registrering af anvendte mængder råvarer (herunder registreringer af udgående råvarer fra lageret), der indgår i produktionen. Dog skal usædvanlige afvigelser i produktionen registreres, herunder kassation.

Indgående færdigvarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, nr. 1
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Ved *færdigvarer* skal altid kun forstås varer, der ikke skal tilberedes yderligere inden videresalg.

Indgående færdigvarer omfatter såvel indkøbte færdigvarer som færdigvarer, der er produceret (tilberedt) på virksomheden. Producerede færdigvarer skal registreres som indgang af færdigvarer, når de er "færdigproduceret" og dermed klar til salg.

Færdigvarer tilført fra en afdeling eller et lager på en anden adresse (dvs. særskilte kontrollerede afdelinger/lagre), samt returvarer og alle andre varer der tilgår, så beholdningen af færdigvarer øges, skal ligeledes registreres som indgående færdigvarer.

Indgående færdigvarer skal registreres via lagerstyring af færdigvarelageret og skal dokumenteres via fakturaer/følgesedler, produktionsregistreringer, samt interne dokumenter vedr. overflytninger, returvarer m.v.

Udgående færdigvarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, Definitioner samt pkt. 1.1, nr. 1
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Udgående færdigvarer omfatter hovedsageligt salg, men også færdigvarer der mærkes som konventionelle, overgår til videre tilberedning, flyttes til en afdeling eller et lager på en anden adresse (dvs. særskilt kontrollerede virksomheder), udleveres som vareprøver, kasseres eller på anden måde formindsker beholdningen af færdigvarer.

Udgående færdigvarer registreres med oplysninger om modtageren (ikke relevant ved detailsalg) og – hvis forskellig – køber samt mængde og dato. Registreringerne skal relateres til bagvedliggende dokumentation i form af produktbeskrivelse, der skal være de relevante referencer til salgsdokumenter/-fakturaer (følgeseddel-, faktura-, bilagsnummer m.v.) og relevante oplysninger om færdigvarens produktionsnummer eller produktionsdato samt eventuel yderligere partireference. Er der tale om intern overflytning registreres også anvendelsen. Registreringer vedr. kassation m.v. skal dokumenteres ved interne dokumenter.

Som en undtagelse til ovennævnte registreringskrav vedr. kassation, svind m.v. kan detailvirksomheder nøjes med at foretage en daglig eller periodevis beregning af kassation, spild m.v. ud fra mængden af producerede færdigvarer samt den solgte mængde færdigvarer. Se desuden de særlige krav til detailbutikker med forhandling af uindpakkede fødevarer i afsnit 6.3.17.3.

6.3.11.3.3 Vurdering af difference

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.2.3

Såfremt der ved afstemningen af balanceopgørelserne for hver økologisk råvare/færdigvare viser sig en markant difference mellem ind- og udgående mængder, skal virksomheden registrere den sandsynlige årsag samt beskrive de korrigerende handlinger, der foretages med henblik på at nedbringe differencen i den kommende periode.

Hvad en markant difference er, afhænger til dels af produkt- og produktionstype samt det mængdemæssige omfang. Men differencen bør i de fleste tilfælde kunne nedbringes til maksimalt 5 %. Hvad der på den enkelte virksomhed udgør en "markant difference" skal dog i sidste ende fastsættes i økologirapporten ud fra virksomhedens erfaringer fra bl.a. tidligere produktioner eller generelt branchekendskab i øvrigt. Ved virksomhedens udarbejdelse af regnskabsprocedurer skal forslag til "markante differencer" begrundes.

Det kan i visse situationer være acceptabelt, at virksomheder modtager og sælger varer, som mængdemæssigt er opgjort på forskellig vis på indkøbs- og salgsfaktura. Dette forudsætter dog, at der udarbejdes en statistik, som gør det muligt at fastlægge en eller flere pålidelige omregningsfaktorer mellem mængdeangivelserne. Et eksempel kunne være en virksomhed, der pakker og leverer et antal frugter til firmaer. Den modtagne frugt er her angivet i kg på købsfakturaen, mens salgsfakturaen er opgjort i antal. Hvor mange omregningsfaktorer, der skal fastlægges, afhænger af situationen. Det kan eksempelvis være nødvendigt at fastlægge en omregningsfaktor for hvert enkelt modtaget parti varer, hvis varerne varierer meget. Metoden vil løbende kunne vurderes og tilpasses, i forbindelse med at differencen vurderes.

6.3.11.4 Løbende balanceopgørelser eller på anmodning

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.2 og 2

Der skelnes i økologibekendtgørelsen mellem løbende balanceopgørelser (hovedreglen) og balanceopgørelser på anmodning fra Fødevestyrelsen (undtagelsen). Der er herudover virksomheder, som slet ikke er underlagt krav om opstilling af balanceopgørelser.

De typer virksomheder, der er undtaget fra reglen om udarbejdelse af løbende balanceopgørelser, er 100 % økologi-virksomheder⁷², forhandlings- og opbevaringsvirksomhederne omhandlet i afsnittene 6.3.14 – 6.3.16 samt visse detailvirksomheder, jf. afsnit 6.3.17.1 og 6.3.17.3.

100 % økologi-virksomheder samt virksomheder, der opbevarer/markedsfører ikke-færdigpakkede økologiske varer en gros (afsnit 6.3.13) skal kunne opstille balanceopgørelser på anmodning fra Fødevestyrelsen. Virksomhederne skal registrere alle ind- og udgående råvarer/færdigvarer (bortset fra råvarer medgået til produktion, jf. undtagelsen for 100 % økologi-virksomheder beskrevet i afsnit 6.3.11.5), da virksomhederne til enhver tid på anmodning skal kunne opstille balanceopgørelser for hver enkelt vare/færdigvare samt kunne afstemme og dermed dokumentere, at der har været råvarer/færdigvarer nok til rådighed til at fremstille den producerede/ solgte mængde færdigvarer. Virksomheden skal derfor ligeledes foretage regelmæssige lageroptællinger, jf. afsnit 6.3.11.3.1.

Anmodning om opstilling af balanceopgørelser kan ske stikprøvevis, som en årlig tilbagevendende kontrol eller når som helst myndighederne vurderer, der er et behov. Eksempelvis kan Fødevestyrelsen anmode om, at virksomheden forud for et kontrolbesøg opstiller, afstemmer og vurderer en eller flere fødevarer for en given periode.

For virksomhedstyperne omhandlet i afsnittene 6.3.14 – 6.3.16 samt 6.3.17.1 er der ikke krav om, at de skal kunne opstille balanceopgørelser.

6.3.11.5 Produktionsregistreringer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.1, nr. 2
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Virksomheder, der producerer (dvs. "tilbereder", jf. afsnit 6.2.1), skal registrere produktionen.

---

⁷² Se definitionen heraf i afsnit 1.1.

Registreringer af produktionen har til formål at danne grundlag for en vurdering af, hvorvidt der er balance mellem de økologiske råvarer til rådighed og den producerede mængde færdigvarer. Produktionsregistreringerne skal endvidere dokumentere, at reglerne om forarbejdning og sammensætning (jf. afsnit 3) er overholdt.

Produktionsregistreringerne skal indeholde alle informationer, der kan have betydning for dokumentationen af balance mellem indgående og udgående mængder, for eksempel recepter/opskrifter, planlagt overdosering ved pakning, fejlrapporter ved produktionsuheld (f.eks. fejlproduktion grundet fejl i recepten), deciderede uheld (f.eks. ødelagte fødevarer som følge af tab på gulvet, væltede stakke m.v.), produktionsspild (f.eks. at der konsekvent er et tab af råvarer som følge af rengøring), frasortering (f.eks. at der ved sortering af frugt kasseres en del af råvarerne) samt andre former for kassation.

For hver produktion (evt. produktionsdag) skal der registreres dato, faktisk anvendt råvaremængde og produceret færdigvaremængde samt reference til batchnumre samt recepter.

100 % økologi-virksomheder er undtaget fra kravet om registreringer af anvendte mængder råvarer til produktionen. Heraf følger, at det ikke er muligt at opstille en egentlig råvarebalance, som vist i afsnit 6.3.11.2. Det skal dog være muligt at foretage en vurdering af balancen mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer, jf. afsnit 6.3.11.6, på anmodning fra Fødevestyrelsen. Det betyder, at der også for disse virksomheder skal foreligge recepter/opskrifter, der på baggrund af tidligere produktionsresultater viser dokumenterede oplysninger om en normal svind- eller tilvækstprocent. Det forudsættes, at disse er konstante over tid og at evt. ændringer i recepter dokumenteres i regnskabet. Forventede tab af råvarer i produktionen, jf. recepterne, skal ikke registreres, men usædvanlige afvigelse, herunder kassation i produktionen, skal registreres.

Detailvirksomheder, der kun tilbereder *økologiske* fødevarer, kan under forudsætning af, at Fødevestyrelsen vurderer, at en effektiv kontrol af balancen fortsat vil være sikret (jf. afsnit 6.3.10.1), fravige et eller flere af ovennævnte registreringskrav.

Se også undtagelserne i afsnit 6.3.11.2.

6.3.11.6 Vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 1.3
- [Kontrolforanstaltning-økologiforordningen](#): Artikel 2

Foruden de periodevise balanceopgørelser skal virksomheden for hver opgørelsesperiode og for hver råvare foretage en vurdering af, om der er sammenhæng mellem mængden af råvare til rådighed for produktion og den registrerede produktion af færdigvarer, hvori den pågældende råvare indgår. Det sker bl.a. for at opfylde det overordnede krav i økologiforordningen om balance mellem input og output. Sammenhængen vurderes med udgangspunkt i råvare- og produktionsregistreringerne samt de anvendte recepter. Ved hjælp af recepterne beregnes mængden af råvare, der teoretisk skal anvendes for at producere den pågældende mængde færdigvarer, hvori råvaren er ingrediens. Denne teoretiske mængde råvare sammenlignes med den mængde råvare, der har været til rådighed til produktion i perioden, fx ved opstilling af nedenstående input-output balance:

	<i>Input-output balance</i>	Beskrivelse i:
	Lagerbeholdning primo	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
+	Køb/modtagelse	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ind. råvarer)</i>
-	Evt. kassation, overførsel til konventionel produktion m.v.	<i>afsnit 6.3.11.3.2 (Ud. råvarer)</i>
-	Lagerbeholdning ultimo	<i>afsnit 6.3.11.3.1</i>
=	<i>Til rådighed til produktion</i>	
-	Beregnet råvaremængde i producerede færdigvarer	<i>afsnit 6.3.11.6</i>
=	<i>Difference</i>	<i>afsnit 6.3.11.6</i>

Skema til beregning af råvaremængde i producerede færdigvarer

Liste over færdigvarer hvor råvaren indgår	Samlet produceret mængde af hver vare ¹	Råvarens procent-andel i varen, jf. recept ²	Teoretisk mængde råvare anvendt i hver vare
Vare 1	Antal kg vare 1	0,4	0,4*antal kg vare 1
Vare 2	Antal kg vare 2	0,15	0,15*antal kg vare 2
Vare 3	Antal kg vare 3	0,23	0,23*antal kg vare 3
			SUM af råvaremængde til vare 1+2+3 ³

¹Ud fra færdigvarebalanceopgørelser

²Indregnet forventet svind/tilvækst i fremstillingen

³Overføres til input-output balance "Beregnet råvaremængde i producerede færdigvarer"

Recepterne skal, når det er relevant, indeholde svind/tilvækstangivelser, dvs. eksempelvis "hvor mange kilo råvarer går der til en dej, og hvor mange kilo færdigvarer (brød) resulterer det i". Denne mulighed for at indregne et erfaringsmæssigt baseret "standard-svind/-kassation", som skal være ret konstant, betyder, at kun ekstraordinært svind/kassation skal registreres.

Resultatet af vurderingen skal nedskrives og dokumenteres i form af de bagvedliggende beregninger, fx i form af skemaer som ovenfor. Der findes desuden eksempler på og skabeloner til balanceopgørelser her: [Anmeldelses- og kontrolkrav til økologiske virksomheder \(fvst.dk\)](#).

Såfremt vurderingen viser en markant difference mellem det registrerede forbrug af råvarer og den registrerede mængde produceret færdigvare, skal virksomheden registrere den sandsynlige årsag samt beskrive korrigerende handlinger, der foretages med henblik på at nedbringe differencen i den kommende opgørelsesperiode.

Hvad, en markant difference er, afhænger til dels af produkt- og produktionstype samt det mængdemæssige omfang. Differencen bør i de fleste tilfælde kunne nedbringes til maks. 5 %. Hvad der på den enkelte virksomhed udgør en "markant difference" skal dog i sidste ende fastsættes i økologirapporten ud fra virksomhedens erfaringer fra bl.a. tidligere produktioner eller generelt produktionskendskab i øvrigt. Ved virksomhedens udarbejdelse af regnskabsprocedurer skal forslag til "markante differencer" begrundes.

6.3.12 Læsning af regnskabskravene i økologibekendtgørelsens bilag 2, når der ikke foretages *tilberedning af økologiske fødevarer*

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2

De enklere krav nævnt i afsnit 6.3.13 – 6.3.16 gælder kun virksomheder, som ikke *tilbereder* økologiske fødevarer.

For disse virksomheder skal økologibekendtgørelsens krav til regnskabet (bilag 2) derfor læses på følgende måde:

- De opbevarede eller markedsførte økologiske fødevarer skal overholde de krav, der i bilag 2, pkt. 1, stilles til *færdigvarer*.
- I definitionen for "indgående færdigvarer" skal der ses bort fra "færdigvarer tilberedt af den erhvervsdrivende". Definitionen for "indgående færdigvarer" bliver derfor ændret til: "Købte/modtagne færdigvarer, herunder returvarer, samt øvrig tilgang til beholdningen af færdigvarer."

6.3.13 Regnskabskrav ved opbevaring og markedsføring en gros af (ikke-færdigpakkede) fødevarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.1

Virksomheder, der alene *opbevarer og/eller markedsfører* økologiske fødevarer en gros fra virksomhedens egne lokaler, er i sagens natur undtaget kravet om løbende registrering af tilberedning (afsnit 6.3.11.5) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Eksempler på ovenstående virksomheder kunne være virksomheder, der forhandler fødevarer pakket i bulk, altså fødevarer der ikke er færdigpakket til detailsalg, og som hverken ompakker, ændrer på emballagen el.lign., men som rent fysisk håndterer de økologiske fødevarer; dvs. enten opbevarer fødevarerne, eller evt. blot modtager og umiddelbart herefter videresender fødevarerne fra virksomhedens adresse(/transportmiddel).

6.3.14 Regnskabskrav ved opbevaring en gros af færdigpakkede fødevarer

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.2

Ved opbevaring og/eller markedsføring af økologiske fødevarer en gros i udelukkende færdigpakket stand fra virksomhedens egne lokaler, skal der ikke foretages løbende registrering af tilberedning (afsnit 6.3.11.5), opstilles periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) eller vurderes balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6). Dvs. ved sådanne aktiviteter skal der i regnskabet⁷³ alene registreres/dokumenteres ind- og udgående økologiske varer. Der skal *ikke* foretages lageropgørelser i henhold til økologireglerne⁷⁴.

Det forudsættes, at de færdigpakkede fødevarer er individuelt mærkede med de i [fødevareinformationsforordningens](#) og økologiforordningernes krævede oplysninger beregnet til den endelige forbruger.

Eksempelvis vil engrossupermarkeder eller virksomheder, der opererer som mellemhandlere af færdigpakkede fødevarer, og ikke ændrer på emballage, mærkning el.lign., men som rent fysisk håndterer varerne, kunne gøre anvendelse af ovennævnte lempelige krav. Ved *fysisk håndtering* skal i denne forbindelse forstås, at fødevarerne enten opbevares eller at de evt. blot modtages og umiddelbart herefter videresendes fra virksomhedens adresse. Vær opmærksom på, at der kan gælde særligt lempelige krav, hvis opbevaringen udelukkende er et led i en transport, jf. afsnit 6.3.15.

6.3.15 Regnskabskrav ved opbevaring en gros i forbindelse med transport

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.3

Virksomheder, der opbevarer transportemballerede økologiske fødevarer en gros i forbindelse med transport/distribution, og som ikke ændrer ved partiernes transportemballage, mærkning eller medfølgende dokumenter, er undtaget kravet om løbende registrering af ind- og udgående fødevarer (afsnit 6.3.11.3.2), kravet om løbende produktionsregistreringer (afsnit 6.3.11.5), kravet om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Med hensyn til modtagekontrollen, jf. afsnit 6.3.2, er det ikke relevant, at virksomhederne kontrollerer dokumentationen for de modtagne varers økologiske status (jf. afsnit 6.3.9).

Virksomhederne skal dog registrere de nødvendige oplysninger for, at hvert parti kan identificeres, dvs. afhentning og leveringsdato, samt navn og adresse på leverandør og modtager, og hvis relevant f.eks. ordrenr. på transporten, pallenummer e.l.

Virksomheder, der udfører ovennævnte opbevaring i forbindelse med transport, skal ikke selv betragtes som leverandør eller modtager.

Kravene til transport er beskrevet i afsnit 6.3.8, se særligt afsnit 6.3.8.2. Endvidere gælder de helt generelle krav om, at regnskabet skal være ajourført og tilgængeligt (afsnit 6.3.11.1).

Eksempler på ovenstående virksomheder, kunne være virksomheder, der transporterer fødevarer fra en fødevarevirksomhed til en anden fødevarevirksomhed, f.eks. vognmænd, eller virksomheder, der distribuerer

⁷³ Øvrige relevante kontrolforanstaltninger, som f.eks. modtagekontrol, kontrol af dokumentation for økologisk oprindelse, importkontrol m.v. gælder fortsat.

⁷⁴ Dvs. der skal kun foretages lageropgørelser, som følger af anden lovgivning.

færdigpakkeede fødevarer til detailbutikker.

6.3.16 Regnskabskrav ved markedsføring en gros uden opbevaring eller håndtering

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.4

Virksomheder, der markedsfører økologiske fødevarer en gros, og som hverken opbevarer eller på anden måde fysisk håndterer fødevarerne på egen adresse, er undtaget kravet om løbende registrering af ind- og udgående fødevarer (afsnit 6.3.11.3.2), kravet om løbende produktionsregistreringer (afsnit 6.3.11.5), om opstilling af periodevise balanceopgørelser (afsnit 6.3.11.2) samt kravet om vurdering af balance mellem forbrug af råvarer og produktion af færdigvarer (afsnit 6.3.11.6).

Virksomhederne skal dog kunne dokumentere køb og salg af økologiske fødevarer. Dokumentationen skal indeholde oplysning om fødevarernes art (herunder eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier), leverings- og modtagelsesdato, mængde, modtager og køber (hvis forskellig fra modtager), leverandør og sælger (hvis forskellig fra leverandør) samt økologisk status.

Dokumentationen skal endvidere omfatte dokumentation for, at leverandøren er omfattet af økologikontrol, jf. afsnit 6.3.9.1.2.

Endvidere gælder de helt generelle krav om, at regnskabet skal være ajourført og tilgængeligt (afsnit 6.3.11.1).

Ovenstående virksomheder, kunne være virksomheder, der fra et salgskontor markedsfører økologiske fødevarer, og hvor varen eksempelvis leveres fra virksomhedens egen produktionsafdeling på en anden adresse, eller fra en virksomhed, der har produceret fødevarerne som lønarbejde/på kontraktbasis.

Der kan endvidere eksempelvis være tale om agenter, der køber og sælger fødevarer, f.eks. kaffe-importører.

6.3.17 Særlige regnskabsmodeller mv. ved tilberedning eller forhandling af uindpakkeede økologiske fødevarer i detailledet

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.5, 2.7 og 2.8

I det følgende beskrives forenkede regnskabsmodeller, som gælder for visse typer af detailvirksomheder.

Modellerne kan kun anvendes af detailvirksomheder, der tilbereder og/eller opbevarer økologiske fødevarer på den adresse, hvorfra fødevarerne sælges til den endelige forbruger. Modellerne er bygget op omkring en række betingelser, som alle skal overholdes. Såfremt de ikke alle kan overholdes, så skal man følge de generelle regnskabskrav, som også indeholder særlige lempelser for detailvirksomheder.

Ved brug af modellerne kræves, at der udarbejdes procedurer, som sikrer, at betingelserne overholdes. Procedurer ved anmeldelse og økologirapport skal ske efter sædvanlige principper, som beskrevet i afsnit 6.2

og 6.3. Se dog de særlige procedurer for detailbutikker, der forhandler uindpakkede økologiske fødevarer, i afsnit 6.3.17.3

Hør eventuelt din brancheorganisation, om der er udarbejdet branchespecifikke beskrivelser og procedurer, som du kan tage udgangspunkt i ved udarbejdelse af de beskrivelser og procedurer, som skal medsendes ved en anmeldelse med ønske om at blive omfattet af økologikontrol, jf. afsnit 6.2.

6.3.17.1 Anprisningsmodellen - når en eller flere råvarer udskiftes til den økologiske form

Hvis detailvirksomheden anvender en, flere eller alle råvarer udelukkende på økologisk form, og disse råvarer ikke forefindes på konventionel form i virksomheden, så kan virksomheden fritages for at foretage de udførlige produktions- og salgsregistreringer, lageropgørelser samt balanceopgørelser, som er beskrevet i afsnit 6.3.11. Dvs. der lægges dermed i stedet vægt på registrering og dokumentation af varerne, der går ind på virksomheden.

Ved udskiftningen til økologiske råvarer, kan virksomheden anprise, hvilke råvarer, den udelukkende anvender på økologisk form. F.eks. ”Vi anvender kun økologisk mel”.

Betingelsen for at kunne anprise, at en råvare anvendes på økologisk form

Inden en råvare kan anpriseres anvendt på økologisk form, skal det være sikret, at der er foretaget en *fuldstændig udskiftning* til den økologiske form. Dvs. der må ikke på virksomheden forefindes ikke-økologiske varer af samme eller lignende type, som vil kunne forveksles med den anpriste råvare.

Det skal desuden være sikret, at der ikke forefindes konventionelle halvfabrikata eller færdigvarer, som indeholder den anpriste råvare på konventionel form.

Anpriste råvarer kan eventuelt indgå på ikke-økologisk form i præfabrikerede færdigvarer, der markedsføres af virksomheden, eller i halvfabrikata, som f.eks. browniemix, der anvendes til produktion af bestemte færdigvarer. Dette kræver dog, at anprisningen udformes sådan, at der ikke sker vildledning, fx ”Vores brød og kager er bagt af økologisk mel. Dog er vores brownies bagt af ikke-økologisk browniemix”.

Se under overskriften *Krav til anprisning af anvendelse af økologiske råvarer*.

En ”sammensat vare” kan som udgangspunkt ikke betragtes som en særskilt råvare, da dette vil undergrave den kontrolmulighed, som er forudsat ved anprisningsmodellen.

Dog kan et sammensat halvfabrikata/produkt, som ikke umiddelbart kan fremstilles af virksomheden selv, godt betragtes som en råvare. F.eks. kan en bager, der kun producerer brød og kager, godt betragte ”chokolade”, som en råvare. Dvs. en sådan bager kan f.eks. godt anvende anprisningen ”Al chokolade til vores produktion af brød og kager er økologisk” (jf. bilag 3, eksempel 5).

Et sammensat halvfabrikata/produkt, som godt kan fremstilles af virksomheden selv, vil derimod ikke kunne betragtes som en råvare. F.eks. vil færdigmiks til produktion af et specifikt brød ikke umiddelbart kunne betragtes som en råvare hos en bager, da bageren selv ville kunne tilvirke færdigmikset ud fra sine øvrige råvarer⁷⁵.

---

⁷⁵ Det kan dog ikke udelukkes, at der kan forekomme situationer, hvor f.eks. et færdigmiks kan anvendes af en bager, uden at kontrolmuligheden, som er forudsat ved anprisningsmodellen, undergraves.

De opbevarede anpriste økologiske råvarer skal til enhver tid kunne identificeres ud fra deres udseende. Det vil f.eks. normalt være muligt at identificere ud fra udseendet, om der er tale om hvedemel eller rugmel. Det vil derimod sjældent være muligt at se forskel på forskellige hvedemels-typer – med durumhvede som en undtagelse pga. sin gule farve. Ud over den udseendemæssige forskel kan der opnås en ekstra sikkerhed for identifikationen ved at sikre, at der altid er en tydelig mærkning med angivelse af den specifikke varetype ved opbevaringen af dels de anpriste økologiske råvarer og dels de råvarer, som ligner de anpriste råvarer.

Når en anprist råvare ikke længere kun forefindes på økologisk form på virksomheden (dvs. fra den dato, hvor der modtages konventionelle råvarer af samme eller lignende type, sådan at der er risiko for forveksling, skal anprisningen af brug af den pågældende råvaretype som økologisk straks ophøre. Dette gælder også eventuel økologimærkning/-skiltning på/ved færdigproducerede varer, som indeholder den tidligere anpriste råvare⁷⁶.

Når der tales om, hvorvidt en råvare forefindes ”på virksomheden”, så tænkes der på den pågældende økologikontrollerede virksomhed⁷⁷. Er der f.eks. tale om en selvstændigt økologikontrolleret bagerafdeling i et supermarked, så må supermarkedet gerne fortsætte forhandling af ikke-økologisk mel, selvom bagerafdelingen anpriser, at der i bageriet kun anvendes økologisk mel.

Register over hvilke råvarer, der anprises som økologiske

Der skal føres et til enhver tid opdateret register over hvilke råvarer, der anprises som økologisk. Af registeret skal fremgå dato for påbegyndt og - hvis det bliver aktuelt - ophørt økologianprisning.

Registrering og dokumentation af indkøbte råvarer

Virksomheden skal kunne fremvise sit almindelige regnskab over indkøbte råvarer, herunder dokumentation i form af fakturaer med oplysninger om leverandør, leveringstidspunkt, mængder og varetype. For de anpriste økologiske råvarer skal der desuden være dokumentation for, at de er økologiske – se kravene til dette i afsnittene 6.3.9.1.1 og 6.3.9.1.2.

Krav til anprisning af anvendelse af økologiske råvarer

Anprisningerne må ikke være vildledende over for forbrugerne. Dvs. det skal særligt sikres, at anprisningen ikke giver forbrugeren indtryk af, at der anvendes flere økologiske råvarer, end hvad der rent faktisk er tilfældet.

For at sikre dette kan der tilføjes ”negativ-anprisninger”, som fx

- ”Vi anvender kun økologisk mel - men dog ikke-økologiske kerner”.

---

hvis der ikke i bageriet i øvrigt forefindes rugmel. Det forudsættes dog her, at der i bageriet ikke findes andre råvarer, som ville kunne give helt eller delvist konventionelle melblandinger, deje eller brød et udseende, der ville kunne forveksles med rugbrødsfærdigmikset, eller dets resulterende rugbrødsdej/rugbrød.

⁷⁶ Hvis der er tale om indpakkede og mærkede varer, så vil fjernelse af økologimærkningen fra disse varer kunne undlades, hvis virksomheden generelt altid mærker sådanne varer med en fremstillingsdato.

⁷⁷ I særlige situationer, hvor der er risiko for sammenblanding af råvarer mellem særskilt kontrollerede virksomheder, kan Fødevarestyrelsen stille specifikke krav, som sikrer, at der kan gennemføres en forsvarlig kontrol, jf. [økologibekendtgørelsens](#) § 8, stk. 7.

- "Vores brød og kager er bagt af økologisk mel. Dog er vores brownies bagt af ikke-økologisk browniemix"
- "Vores brød og kager er bagt med økologisk mel. Tarteletterne indkøber vi som færdigbagte, og de er derfor ikke bagt med økologisk mel".

For at undgå vildledning skal forbrugerne endvidere kunne gøre sig bekendt med hvilke varer, der indeholder de anpriste økologiske råvarer – enten gennem skiltning eller mundtligt, jf. *Øvrige krav til økologi-mærkningen*.

Se flere eksempler på anprisninger i bilag 3.

Øvrige krav til økologi-mærkningen

Når der fremstilles *færdigpakkede* fødevarer (som sælges på fremstillingsadressen til den endelige forbruger), så vil disse, hvis de økologimærkes, skulle overholde de generelle økologikrav til f.eks. sammensætning,

tilsætningsstoffer og mærkning. Dvs. at de enten vil skulle overholde kravene til fødevarer, der mærkes som økologiske i varebetegnelsen eller med indhold af økologiske ingredienser i ingredienslisten, jf. beskrivelserne i afsnit 3.2.

Ikke-færdigpakkede varer⁷⁸ kan skiltes som økologiske, hvis de opfylder de sammensætningsmæssige krav til at kunne markedsføres som økologiske i varebetegnelsen (jf. kravene i afsnit 3.2). Virksomheden kan under alle omstændigheder anprise de anvendte økologiske råvarer generelt, som nævnt under overskriften *Krav til anprisning af anvendelse af økologiske råvarer*. Herudover er der mulighed for at skilte med indhold af ingredienser, herunder økologiske, i forbindelse med de forhandlede varer.

Markedsførings-Ø'et vil kunne anvendes ved skiltning, hvor der henvises specifikt til de anvendte økologiske råvarer i overensstemmelse med retningslinjerne under overskriften *Krav til anprisning af økologiske råvarer*. Markedsførings-Ø'et vil endvidere kunne anvendes ved skiltning ud for de forhandlede færdigpakkede eller ikke-færdigpakkede varer, som overholder ovennævnte krav til at kunne mærkes hhv. skiltes som værende økologiske.

6.3.17.2. Enkle aktiviteter, hvor der ikke ændres ved beskaffenheden af fødevarer

Hvis en detailvirksomhed kun udfører *enkle* aktiviteter, som udportionering, afvejning, opskæring, fraskæring, rensning, sortering, findeling/hakning, indpakning, mærkning m.v. på udvalgte økologiske fødevarer, så er der mulighed for at opstille én balanceopgørelse for hver enkelt af de pågældende arter af økologiske fødevarer.

I dette afsnit skal begrebet ”færdigvarer” forstås som en råvare, der har undergået de enkle aktiviteter som nævnt ovenfor, og dermed er blevet til en ny kvalitets- eller størrelseskategori. Opskæres f.eks. en halv gris

---

⁷⁸ Herunder indpakkede varer til direkte salg. Økologiforordningens art. 2, litra l, der definerer ”færdigpakket fødevarer”, henviser til definitionen af ”færdigpakket fødevarer” i mærkningsdirektivet (nu [fødevarereinformationsforordningen, nr. 1169/2011](#)). I henhold til sidstnævnte definition undtages fødevarer indpakket med henblik på direkte salg fra definitionen af en ”færdigpakket fødevarer”. Dvs. at fødevarer, som er færdigpakkede med henblik på direkte salg, ikke skal mærkes med ingrediensliste, EU-logo eller geografisk oprindelse. I Danmark har vi herudover en bred fortolkning af direkte salg, som også omfatter fødevarer, der sælges over flere dage, når blot de er fremstillet, pakket og udbudt til salg i samme detailforretning. Dvs. sidstnævnte fødevarer er også undtaget kravet om mærkning med ingrediensliste, EU-logo og geografisk oprindelse.

(råvaren) vil resultatet i form af flæskesteg, koteletter mv. være at betragte som (forskellige kvalitetskategorier) ”færdigvarer”.

I balanceopgørelsen for den enkelte *art* fødevare kan der således udelades særskilte balanceopgørelser for ”råvarer” hhv. ”færdigvarer”, særskilte balanceopgørelser for kvalitets- og størrelseskategorier og produktionsregistreringer (som beskrevet i afsnittene 6.3.11.2 og 6.3.11.5). Muligheden for at opstille én balanceopgørelse kræver, at betingelserne nævnte i dette afsnit er opfyldt.

I dette afsnit skal der ved begrebet ”art” endvidere *ikke* forstås den enkelte kvalitets- eller størrelseskategori⁷⁹. Derimod kan f.eks. ”svinekød” og ”oksekød” betragtes som hver sin art, og ”svinemørbrad” eller ”okseculotte” blot som kvalitetskategorier. Med hensyn til kvalitets- eller størrelseskategorier, så gælder følgende: Hvis en råvares eller færdigvares kvalitet/størrelse afgør dens pris, så skal der være en kvalitets- eller størrelseskategori for hvert prisniveau.

Følgende betingelser skal opfyldes, for at virksomheden kan nøjes med at opstille én balanceopgørelse pr. art (f.eks. svinekød eller oksekød):

- Der må ikke ændres ved den pågældende art fødevares ”beskaffenhed”. Dvs. fødevaren må f.eks. ikke sammenblandes med øvrige ingredienser eller behandles ved f.eks. tørring. Det skal være muligt at vurdere balancen mellem ud- og indgående mængder af den pågældende art fødevare, uden at skulle tage højde for mellemregninger, som følge af en recept. F.eks. uden at skulle tage højde for en tilvækst, som følge af en sammenblanding med andre ingredienser, eller en ”tøringsfaktor”.
- Der skal kunne dokumenteres køb og salg (ind- og udgang) af de pågældende arter økologiske fødevarer. Dokumentation skal oplyse om mængderne af de enkelte kvalitets- og størrelseskategorier og skal opbevares systematisk. På anmodning fra Fødevarestyrelsen skal der kunne udleveres dokumentation for indkøb og salg i en given periode for hver kvalitets- og størrelseskategori (f.eks. via udtræk fra anvendt salgstregkode-system).
- Der skal ugentligt, eller eventuelt hyppigere, foretages lageropgørelser for hhv. rå- og færdigvarer, som også skal oplyse om lagerbeholdning af de enkelte kvalitets- og størrelseskategorier.

Balanceopgørelsen skal udarbejdes ugentligt, eller eventuelt hyppigere, og skal være opgjort ud fra de købte/modtagne mængder af råvarer af den pågældende art (dvs. den samlede mængde af de kvalitets- og størrelseskategorier, som hører under arten), solgte/udgående mængder færdigvarer af den pågældende art (dvs. den samlede mængde af de kvalitets- og størrelseskategorier, som hører under arten) samt lagerbeholdning ved periodens start og slutning af den pågældende art (dvs. den samlede lagerbeholdning af de kvalitets- og størrelseskategorier, som hører under arten).

En balance kan opstilles efter følgende princip:

---

⁷⁹ Vær opmærksom på, at denne forståelse af ”art” kun gælder i dette afsnit (6.3.17.2). I vejledningens øvrige afsnit gælder definitionen i afsnit 1.1.

Uge 1 / Oksekød	Vægt / kg
Primo lager af råvarer og færdigvarer (optalt):	50
+ Indkøbt i perioden	250
- Solgt i perioden	185
- Ultimo lager af råvarer og færdigvarer (optalt)	65
Difference mellem input og output	50
Difference i procent af salg	$(50 \times 100/185) \% = 27 \%$
Særlige aktiviteter i ugen: 10 økologiske oksemørbrad a ca. 2 kg er anvendt til konventionel gryderet. Vurdering af balancen: Differencen i procent af salg er positiv og ligger over de normale ca. 5-15 %. Det skyldes de registrerede særlige aktiviteter. Differencen mellem input og output er 50 kg, dvs. der har været rigeligt økologisk oksekød til rådighed i perioden, også når man tager de ca. 20 kg, som er anvendt til konventionel produktion, med i betragtning.	

I forbindelse med de ugentlige balanceopgørelser skal der

- foretages en kvantificeret registrering, baseret på bedst kvalificerede skøn, når der i ugen har været *særlige* aktiviteter, som har haft betydning for opgørelsens difference (f.eks.: ”*skinkerne fra 3 halve øko-grise á ca 100 kg er anvendt til konventionelle skinke-stege*”), og
  - foretages en skønsmæssig vurdering af balancen, herunder om den er retvisende, når ugens særlige aktiviteter tages i betragtning, samt registrering af resultatet af vurderingen. Der skal under alle omstændigheder være en særlig grundig redegørelse, hvis balanceopgørelserne viser en negativ difference eller en mindre forskel på indgående og udgående mængder, end det på forhånd kan forventes ud fra registreringerne og det erfaringsbaserede kendskab til udbyttet (difference-procenten).
- De pågældende arter (og arter, som ikke kan skelnes fra disse) må ikke anvendes som råvarer ved fremstilling af færdigvarer, som skal markedsføres som økologiske, hvis der ved denne fremstilling indgår aktiviteter *ud over* de nævnte enkle aktiviteter (som f.eks. sammenblanding af flere råvarer). Dvs. hvis den simple regnskabsmodel f.eks. anvendes for svinekød, så må der ikke fremstilles og markedsføres f.eks. økologiske frikadeller (men gerne konventionelle frikadeller, hvor der evt. indgår økologisk svinekød - hvilket så skal noteres i den ugentlige balanceopgørelse).
- Virksomheden skal kunne fremvise
- en liste over hvilke færdigvarer, der kan fremstilles af hvilke råvarer og
  - en liste over "udbytte af råvarer", dvs. over de mængder af færdigvarer, der kan fremstilles af de forskellige typer råvarer. Der skal angives et procentvis udbytte, f.eks. at der af en halv gris typisk fås 1,7% svinemørbrad.

6.3.17.3. Detailforhandling af uindpakkede fødevarer

Detailbutikker, som har et salg af uindpakkede økologiske fødevarer, der overstiger 5000 kg eller 20.000 EURO (ca. 149.200 DKR) pr. år skal fra 1. januar 2022 anmelde dette til Fødevarestyrelsen og økologificeres, jf. afsnit 6.2 / 6.2.3.2.

Ved ”uindpakkede” økologiske fødevarer skal forstås økologiske fødevarer, som ikke er hverken

- færdigpakkede fødevarer
- fødevarer, som på en emballage, der samler flere produkter i en salgsenhed (fx porrer samlet m. mavebælte, krydderurter samlet i åbent ”kræmmerhus” eller jordbær i en åben bakke), er mærket med de oplysninger som kræves for færdigpakkede fødevarer i økologiforordningen
- fødevarer, som er individuelt mærket som økologiske (f.eks. mærket ”økologisk”, ”øko”, ”eco” eller ”bio” på mavebælter, ”film”, stickers, laser-print e.l.).

For ovennævnte ”indpakkede” fødevarer skal ”indpakningen” (dvs. emballeringen/mærkningen) være foretaget af en virksomhed, som er økologificeret til denne emballering/mærkning. ”Indpakningen” kan ikke foretages af detailbutikker, der kun økologificeres til detailforhandling af uindpakkede fødevarer⁸⁰.

Anmeldelsen skal foretages digitalt på fvst.dk, jf. afsnit 6.2. Efter anmeldelsen tilsendes butikken automatisk en økologirapport med de vilkår, der gælder for forhandlingen. Økologirapporten kan ses i bilag 4. Økologirapporten skal suppleres af butikkens egne beskrivelser. Hvilke beskrivelser der er tale om, er oplyst i økologirapporten. Beskrivelserne skal ikke indsendes til Fødevarestyrelsen. Både økologirapporten og de supplerende beskrivelser skal fremvises for Fødevarestyrelsen ved kontrolbesøg.

Anmeldelsen skal foretages digitalt på fvst.dk for den enkelte butik (pr. kontrolobjekt⁸¹); dvs. at der ikke kan ske fælles anmeldelse for butikker under en kæde. Dog kan et kædehovedkontor godt servicere sine butikker ved at foretage anmeldelsen digitalt på den enkelte butiks vegne.

Når butikken har modtaget økologirapporten og foretaget de supplerende beskrivelser, så kan butikken betragtes som økologificeret. Fødevarestyrelsen udsteder et økologificeringscertifikat til butikken i EU-certifikatsystemet, TRACES. Se afsnit 6.3.9.1.2.

Regnskabskravene til økologificerede detailbutikker med forhandling af uindpakkede økologiske fødevarer er, kort fortalt, at der skal sikres dokumentation for de modtagne og solgte uindpakkede økologiske fødevarer. Ud fra denne dokumentation skal det, når Fødevarestyrelsen anmoder om det ved økologikontrollen, kunne godtgøres, at der i en given periode ikke er solgt flere uindpakkede økologiske fødevarer, end der modtages.

De detaljerede krav fremgår af økologirapporten, som er gengivet i bilag 4. I økologirapporten i bilag 4 er der indsat vejledende bemærkninger (i fodnoter), som ikke fremgår af den økologirapport, der automatisk tilsendes butikken ved anmeldelsen.

---

⁸⁰ Hvis en detailbutik selv foretager indpakning, så gælder dette afsnit 6.3.17.3 ikke. Dvs. der tilsendes f.eks. ikke automatisk en økologirapport, og virksomheden skal økologificeres efter samme procedure som øvrige virksomheder, som beskrevet i denne vejledning.

⁸¹ Dvs. hver enhed med egen særskilt smiley-kontrolrapport.

I [Økologibekendtgørelsen](#) er fastlagt særlige bestemmelser, som kan anvendes ”frivilligt”. Det kræver dog, at betingelserne i bestemmelserne overholdes, og at butikken har beskrevet, hvordan den vil udnytte bestemmelserne og overholde betingelserne. Af økologirapporten, som ses i bilag 4 fremgår også, at disse beskrivelser skal udarbejdes, hvis butikken ønsker at gøre brug af bestemmelserne. Der er tale om

- mulighed for at dokumentere et samlet salg for grupper af økologiske fødevarer (f.eks. æbler og pærer) og
- mulighed for på visse betingelser at undlade dokumentation for solgte mængder og undlade at foretage en købs-/salgsopstilling, når et uindpakket produkt af en bestemt type kun forefindes og sælges på økologisk form.

Mulighederne beskrives nærmere i det følgende.

Mulighed for at dokumentere et samlet salg for grupper af økologiske fødevarer

Muligheden er beskrevet i [Økologibekendtgørelsens](#) bilag 2, afsnit 2.5, pkt. 2, litra a og b, som omhandler dokumentation af solgte (udgående) uindpakkede økologiske produkter:

- Dokumentationen skal angive kvantitet. Der kan accepteres dokumentation, som kan knyttes til grupper af [uindpakkede økologiske]⁸² produkter, som f.eks. frugt, grønt, brød, kager, når disse sælges som et miks, hvor forbrugerne selv vælger sammensætningen. Der kan kun oprettes grupper, når der i dokumentationen vedr. de indgående [uindpakkede økologiske] produkter for hver produktart inden for gruppen er anvendt samme mængdeangivelse – f.eks. vægt eller antal.*

Den sidste sætning i litra a betyder, at hvis der f.eks. ønskes etableret en gruppe, som består af uindpakkede økologiske æbler og pærer, så kræver det bl.a., at der i alle dokumenterne for de indkøbte (indgående) uindpakkede økologiske æbler og pærer altid angives samme mængdeenhed, f.eks. kg.

- Hvis muligheden for at dokumentere samlet salg for grupper udnyttes, skal de anvendte grupper noteres. Hvis et produkt indgår i flere grupper, skal opstillingen, jf. nr. 3, inkludere alle produkter, der indgår i de grupper, hvor der er ”genganger-produkter”. For alle de indgående produkter i gruppen/grupperne skal der i dokumentationen vedr. de indgående partier fremgå samme mængdeangivelse – f.eks. vægt eller antal.*

De to sidste sætninger i litra b kan illustreres ved følgende tænkte eksempel:

Der ønskes etableret to grupper; en gruppe A med økologiske æbler og økologiske pærer og en gruppe B med økologiske æbler og økologiske appelsiner. Dvs. at der i dokumenterne for alle de indkøbte (indgående) uindpakkede økologiske æbler, pærer og appelsiner skal fremgå samme mængdeenhed, f.eks. kg. Desuden skal den opstilling, som skal vise, at der ikke er solgt mere end der er modtaget, omfatte alle de modtagne uindpakkede økologiske æbler, pærer og appelsiner og alle solgte uindpakkede økologiske æbler, pærer og appelsiner, dvs. også salget vedr. gruppe A og B.

Mulighed for på visse betingelser at undlade dokumentation for solgte mængder samt købs-/salgsopstilling

[Økologibekendtgørelsens](#) bilag 2, afsnit 2.5, pkt. 4, betyder, at butikken i nogle situationer kan nøjes med at opfylde kravene vedr. køb/modtagelse (afsnit 2.5, pkt. 1), og kan springe over kravene vedr. salg (afsnit 2.5, pkt. 2) og opstilling over køb og salg (afsnit 2.5, pkt. 3).

⁸² Teksten i [ ] er vejlednings- ikke bekendtgørelsestekst.

Muligheden gælder kun for de økologiske uindpakkede fødevarer, hvor en af følgende to betingelser er opfyldt:

- a. Fødevareren findes kun i butikken på økologisk form (f.eks. en butik, der udelukkende sælger økologiske bananer, dvs. ingen konventionelle bananer).
- b. Fødevareren findes kun i butikken i ikke-færdigpakket stand på økologisk form (f.eks. en butik, der forhandler uindpakkede økologiske bananer, og kun forhandler konventionelle bananer i færdigpakket stand).

For de pågældende fødevarer (i eksemplerne bananerne) skal det altid være angivet i følgedokumenterne, at der er tale om ikke-færdigpakkede varer⁸³. I situationen beskrevet under litra a vil kravet være opfyldt, når det ud fra følgedokumenterne for de økologiske fødevarer (bananerne) er muligt at afgøre, om de er uindpakkede. I situationen beskrevet under litra b vil kravet være opfyldt, når det ud fra følgedokumenterne for de pågældende modtagne konventionelle fødevarer (i eksemplet de modtagne konventionelle bananer) er muligt at afgøre, om de er ikke-færdigpakkede, og for de pågældende modtagne økologiske fødevarer (i eksemplet de modtagne økologiske bananer) er muligt at afgøre, om de er uindpakkede.

De pågældende fødevarer (i eksemplerne, under a og b, bananerne) må kun indgå i salgsgupper (salgsgupper er beskrevet i afsnittet *Mulighed for at dokumentere et samlet salg for grupper af økologiske fødevarer*), hvor de øvrige fødevarer i gruppen også opfylder betingelserne for bortfald af kravene vedr. salg (afsnit 2.5, pkt. 2) og opstilling over køb og salg (afsnit 2.5, pkt. 3). Dvs. i eksemplerne med bananerne, så må de kun indgå i en salgsgruppe med f.eks. uindpakkede økologiske appelsiner, hvis betingelserne i [økologibekendtgørelsens](#) bilag 2, afsnit 2.5, pkt. 4, også er opfyldt for appelsinerne.

Endeligt skal der for de produkter, som afsnit 2.5, pkt. 4, bringes i anvendelse for,

- føres et register over disse med dato for, hvornår forholdet er påbegyndt/ophørt. Ved ophør af forholdet skal lagerbeholdningen, i butik og på lager, straks opgøres for den pågældende økologiske produkttype og
- sikres, at de udseendemæssigt adskiller sig fra produkttyper, som forefindes på ikke-færdigpakket konventionel form.

6.3.18 Virksomheder, der får udført lønarbejde (lønarbejdsgivere)

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 34, stk. 5, og artikel 39
- [Økologibekendtgørelsen](#): Bilag 2, pkt. 2.4.2

Virksomheder, der får udført anmeldelsespligtige aktiviteter (jf. afsnit 6.2) som lønarbejde, skal føre

---

⁸³ En registrering, som viser, at der er tale om en uindpakket vare, vil samtidigt også være en registrering af, at varen er ikke-færdigpakket.

fortegnelse over disse aktiviteter samt have dokumentation for, at lønarbejdsvirksomhederne er økologicerteret, jf. afsnit 6.3.9.1.2.

Herudover skal virksomheden overholde de øvrige krav, som måtte være relevante for virksomhedens økologiaktiviteter, f.eks. kravene nævnt i afsnit 6.3.16., hvis virksomheden markedsfører økologiske fødevarer en gros uden opbevaring eller håndtering.

6.3.19 Hvad skal med i økologirapporten om regnskab?

Lovgivning

- [Økologibekendtgørelsen](#): § 7

Virksomheden skal beskrive, hvorledes den vil føre og opbevare regnskabet (som foreskrevet under de forskellige virksomhedstyper i afsnit 6.3.11-6.3.18) inklusiv tilhørende dokumenter, således at dette til enhver tid er ajourført samt gennemskueligt og tilgængeligt for myndighederne.

Virksomheden skal ved konkrete eksempler vise, hvordan regnskabet, herunder de tilgrundliggende registreringer, balanceopgørelser, balancevurderinger m.v. vil blive ført, når disse kræves.

"Økologiregnskabet", særligt de løbende registreringer og den tilhørende dokumentation, skal i videst muligt omfang være en integreret del af virksomhedens øvrige regnskab.

6.3.20 Generel erklæring, som skal underskrives af virksomheden

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 39
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 7, stk. 4

Virksomheden skal foruden ovennævnte procedurer udfærdige en erklæring, som lever op til kravene i økologiforordningens artikel 39, stk. 1, litra d, nr. iii. Dvs. der skal bl.a. erklæres, at virksomheden vil informere aftagerne af økologiske fødevarer i tilfælde af begrundet mistanke om overtrædelser. Et eksempel på udformningen af en sådan erklæring er gengivet i bilag 2.

Erklæringen skal foreligge i underskrevet form på virksomheden og skal kunne fremvises for Fødevarestyrelsen ved kontrol.

Tidligere skulle erklæringen indgå som en del af den indledende økologirapport, jf. afsnit 6.3. Der kan derfor være virksomheder, som har en økologirapport indeholdende en underskrevet erklæring, som afviger en smule fra erklæringen i bilag 2. Uanset dette følger det af forordningen, at det er den (til enhver tid) foreskrevne erklæring i forordningen, som gælder; dvs. dens indhold skal følges direkte og den skal underskrives⁸⁴. Det er virksomhedens ansvar at sørge for, at den (til enhver tid) gældende foreskrevne erklæring i forordningen er underskrevet af virksomheden og følges.

---

⁸⁴ I tilfælde af, at en fornyet erklæring evt. endnu ikke er blevet underskrevet, så skal ordlyden i erklæringen, som fastlagt i den gældende forordning, alligevel følges umiddelbart. Det skyldes, at erklæringen ikke er frivillig, men derimod en forudsætning for økologicerteringen.

Forældede tekster om at erklæringen skal indgå i økologirapporten, f.eks. i Fødevarestyrelsens digitale anmeldesystem, vil blive ajourført ved førstkommende lejlighed.

6.4 Revision af økologirapporten

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 39
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 7, stk. 7, og § 10

Ved ændringer af de anmeldte aktiviteter vil økologirapporten skulle revideres. Derfor skal ændringer anmeldes til Fødevarestyrelsen, jf. afsnit 6.5.

Virksomheden skal i øvrigt løbende sikre sig, at økologirapportens beskrivelser og procedurer er i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lovgivning. Er det relevant at foretage ændringer i økologirapporten på baggrund af ændret lovgivning, skal virksomheden ligeledes anmelde sådanne ændringer til Fødevarestyrelsen, jf. afsnit 6.5.

Fødevarestyrelsen kan endvidere til enhver tid ændre i økologirapporten, hvis denne viser sig ikke at udgøre et tilstrækkeligt grundlag for kontrollen.

6.5 Ændringer eller ophør af anmeldte aktiviteter

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 39
- [Økologibekendtgørelsen](#): § 10

Virksomheder, der allerede er omfattet af økologikontrol, men som ønsker at påbegynde nye anmeldelsespligtige aktiviteter, eller som ønsker at ændre⁸⁵ ved de procedurer og forhold, der er omhandlet i økologirapporten, skal underrette Fødevarestyrelsen om dette mindst 4 uger forinden.

Samtidig skal virksomheden fremsende reviderede beskrivelser og procedurer, jf. afsnit 6.2, herunder også oplyse, hvilke tidligere beskrivelser de erstatter, samt vedlægge et opdateret indeks, jf. afsnit 6.2/bilag 1.

Virksomheder, der ikke tidligere har udarbejdet et indeks, skal senest udarbejde et indeks i forbindelse med underretning til Fødevarestyrelsen om ændringer, der vedrører flere af overskriftspunkterne i afsnit 6.2.

Underretningen skal ske via Fødevarestyrelsens hjemmeside, fvst.dk, på samme sted, som der kan foretages anmeldelser, jf. afsnit 6.2⁸⁶. Dvs. find den digitale blanket til autorisation eller registrering af fødevareraktivitet under *Selvbetjening / Blanket: Ny fødevareraktivitet/ejerskifte/ændring/ophør* (eller

---

⁸⁵ Der skal ikke underrettes om ændringer, som foretages som konsekvens af ændret lovgivning. Ej heller ændringer, som kun vedrører "Detailbeskrivelser, som ikke er væsentlige for beskrivelsen af de grundlæggende kontrolforanstaltninger og -procedurer, kan udelades i økologirapporten, hvis de til enhver tid er tilgængelige hos den erhvervsdrivende sammen med økologirapporten.", jf. økologibekendtgørelsens § 7, stk. 3.

⁸⁶ Bemærk, at visse virksomheder er fritaget for digital anmeldelse. Se de nærmere betingelser i [økologibekendtgørelsen](#) § 12.

Fødevarestyrelsens kontaktformular, fvst.dk/Kontakt, hvis der er tale om *økologisk foder med animalsk indhold beregnet til selskabsdyr*).

De ændrede aktiviteter kan først påbegyndes når Fødevarestyrelsen har godkendt de reviderede beskrivelser og procedurer og meddelt, at de kan betragtes som en del af økologirapporten.

Fødevarestyrelsen vil ved vurderingen af de indsendte beskrivelser og procedurer tage stilling til, om der er behov for at udstede et nyt økologicertifikat, jf. afsnit 6.3.9.1.2. Virksomheden bedes desuden selv kontrollere, at økologicertifikatet til enhver tid er retvisende – og hvis ikke gøre Fødevarestyrelsen opmærksom på dette.

Virksomheden skal straks meddele Fødevarestyrelsen om ophør af de anmeldte økologiaktiviteter. Ved denne meddelelse om ophør bortfalder økologirapporten. Er der kun tale om ophør af visse af de anmeldte aktiviteter, bortfalder de dele af økologirapporten, der alene vedrører de ophørte aktiviteter. Er der tale om midlertidigt ophør, hvor aktiviteterne påtænkes genindført inden for et år, kan meddelelsen om ophør til Fødevarestyrelsen undlades.

Når en virksomhed overgår til en ny ejer, vil aktiviteterne skulle genanmeldes af den nye ejer. Såfremt den nye ejer ønsker at fortsætte alle aktiviteter uændret, kan økologirapporten videreføres, hvis beskrivelser og procedurer i økologirapporten vurderes at være opdaterede og dækkende. Når Fødevarestyrelsen har modtaget den digitale anmeldelse af ejerskiftet på fvst.dk, så bliver virksomheden tilsendt en bekræftelse på videreførelsen. Når en økologirapport videreføres, skal alle vilkår fastlagt i økologirapporten følges og der skal underskrives en ny ”generel erklæring”, jf. afsnit 6.3.20 og bilag 2. Ved Fødevarestyrelsens næste kontrolbesøg vil dette blive kontrolleret.

Hvis en virksomhed flytter adresse, vil økologiaktiviteterne ligeledes skulle genanmeldes af virksomheden. Ved flytning vil der ikke være mulighed for videreførelse af økologirapport, med mindre der er tale om virksomheder, der udelukkende markedsfører fødevarer (kontorvirksomheder). Her vil økologirapporten eventuelt kunne videreføres, hvis aktiviteterne er uændrede. Der skal i givet fald i forbindelse med den digitale anmeldelse af flytningen oplyses om ønsket om videreførelsen af økologirapporten. Der skal endvidere underskrives en ny ”generel erklæring”, jf. afsnit 6.3.20 og bilag 2.

6.6. Opfølgning ved ”mistanke” om overtrædelser

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 27 og 28, samt bilag II
- [Procedurer ved mistanke-økologiforordningen](#): Artikel 1 og 2
- [Positivliste-økologiforordningen](#): Bilag I

Foruden de forpligtelser, der følger af erklæringen beskrevet i afsnit 6.3.20, jf. bilag 2, skal virksomheden være opmærksom på, at økologiforordningen, foreskriver forholdsregler, som virksomheden skal følges, hvis den får *mistanke* om, at et produkt, som den har tilberedt eller modtaget, ikke overholder økologireglerne.

Kontrol ved mistanken ved et modtaget økologisk/omlægnings produkt:

- Stemmer oplysninger på etiketten og oplysninger på ledsagedokumenterne overens?
- Vedrører oplysningen på certifikatet (kontrolattesten i TRACES) fra leverandøren det faktisk bestilte produkt?

Dernæst skal virksomheden:

- udskille og identificere det berørte parti,
- undersøge, om mistanken er begrundet,
- undersøge, om forureningen kunne have sket på virksomheden eller varen er blevet forbyttet med en ikke-økologisk vare,
- sørge for, at det ikke anvendes eller bringes i handelen som økologisk eller som omlægningsprodukt, så længe tvivlen ikke er tilbagevist,
- straks underrette Fødevestyrelsen, når mistanken er begrundet eller ikke kan udelukkes, og
- samarbejde med Fødevestyrelsen om at undersøge og kortlægge årsagerne til mistanken.

Der skal være objektive forhold, der kan underbygge en mistanke. Løse rygter eller lignende er ikke nok til en begrundet mistanke. Et eksempel på en begrundet mistanke er, når virksomheden får kendskab til analyseresultater, der viser indhold eller en restkoncentration af et stof, der ikke er tilladt anvendt i økologisk produktion. Det kan være en restkoncentration af et ikke tilladt pesticid eller biocid. Virksomheden skal samtidig være opmærksom på, at sådan et fund også altid skal håndteres i overensstemmelse med den gældende fødevarerlovgivning.

Er et fund af ikke tilladte stoffer verificeret, skal virksomheden betragte dette som en begrundet mistanke, med mindre det konkret kan sandsynliggøres, at der ikke er grundlag for dette.

For at sikre, at sådan et fund ikke skyldes virksomhedens egen håndtering af de økologiske produkter, skal virksomheden kontrollere, om dens egne procedurer om adskillelse, rengøring og forebyggelse mod forurening er tilstrækkeligt dokumenteret og overholdt (jf. afsnittene 6.3.2-6.3.5 og 6.3.7- 6.3.9). Hvis virksomheden opdager, at fejlen er sket hos sig selv, er den nødt til at rette op på egne procedurer eller dens efterlevelse. Virksomheden skal samtidig handle i overensstemmelse med ovennævnte artikel 27.

Ved begrundet mistanke skal Fødevestyrelsen altid underrettes straks med følgende relevant dokumentation:

- Hvis forureningen skyldes indkøbte produkter:
  - Oplysninger og dokumenter omkring leverandøren (følgesedel, faktura, leverandørens økologcertifikat eller kontrolinstans, importkontrolattest (COI), hvis det drejer sig om importerede produkter).
  - Eksterne og/eller interne sporbarhedsoplysninger f.eks. batchnummer, lagermængde, solgt mængde produkt og modtager.
- Hvis der er taget prøver:
  - Resultat fra akkrediteret laboratorie, evt. prøveudtagningsark med oplysninger om tid og sted samt prøvetagningsmetode.
- Oplysninger om tidligere begrundet mistanke om forurening med det specifikke ikke-tilladte produkt eller stof fra samme leverandør eller land.
- Hvis der er tale om egne produkter/egne procedurefejl, så bør ovenstående oplysninger suppleres med:
  - Oplysninger om, hvor, hvornår og hvordan forureningen er sket (dato, beskrivelse)
  - Oplysninger om, hvordan man har rettet op på det (fx ændret procedurerne, undervist personalet m.m.)

- Andre relevante oplysninger, som kan hjælpe efterforskningen.

Hvis varen, som der er begrundet mistanke til, er modtaget fra et andet land (i eller uden for EU), skal Fødearestyrelsen notificere mistanken, inklusiv ovennævnte oplysninger, til kontrolmyndighederne/-organerne i dette land via ”OFIS”. OFIS er et EU-økologidatasystem (OFIS = Organic Farming Information System), som også kontrolinstanserne i tredjelande, hvorfra der importeres økologiske varer, har adgang til. Hvis der er tale om varer, der er solgt til andre lande, skal dette ligeledes notificeres i OFIS. De relevante kontrolinstanser kan således efterforske sagen.

6.7 Kontrolkrav til detailvirksomheder, der ikke skal anmeldes i henhold til økologireglerne

Lovgivning

- [Økologiforordningen](#): Artikel 30, stk. 2
- [Fødevareinformationsforordningen](#): Artikel 7

Detailvirksomheder, som ikke selv (eller ved lønarbejde) tilbereder eller importerer økologiske fødevarer, jf. afsnit 6.2, og som ikke har et salg af uindpakkede⁸⁷ økologiske fødevarer, der overstiger 5000 kg eller 20.000 EUR (ca. 149.200 DKR) pr. år, jf. afsnit 6.2.3.2., skal ikke økologi-økologificeres og er ikke omfattet af bestemmelserne om økologikontrol, som beskrevet i afsnit 6.1-6.5. Fødearestyrelsen vil dog fortsat kontrollere, at både økologireglerne og den øvrige fødevarerlovgivning overholdes.

Ifølge økologiforordningen må der ikke i forbindelse med mærkning eller reklame anvendes betegnelser eller praksis, der kan vildlede forbrugeren ved at antyde, at et produkt eller dets ingredienser opfylder kravene i økologiforordningen. Denne bestemmelse gælder generelt, dvs. også for virksomheder, der ikke er økologificeret. Det samme gælder fødevarerlovgivningens almindelige bestemmelser om, at markedsføring ikke må være vildledende. Se desuden afsnit 3.11.

Det betyder, at selv detailvirksomheder, som ikke skal økologificeres, skal sikre sig, at de forhandlede fødevarer rent faktisk er økologiske. Derfor er det altid relevant, at sikre sig dokumentation fra leverandørerne om, at de modtagne økologiske fødevarer er økologiske, jf. afsnit 6.3.9.1.1. Desuden bør detailvirksomhederne også sikre sig, at leverandørerne er økologificeret, jf. afsnit 6.3.9.1.2.

Herudover skal skiltning være korrekt og ikke vildledende.

Vær også opmærksom på, at Ø’et skal gengives og anvendes korrekt (jf. afsnit 3.8.1).

Hvis der er salg af uindpakkede økologiske varer, så er det særlig vigtigt at være opmærksom på, at der ikke sker vildledning af forbrugeren. Det skal således sikres, at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer. Sammenblanding kan f.eks. undgås ved, at samme art fødevarer ikke samtidigt sælges uindpakket på både økologisk og ikke-økologisk form. Såfremt uindpakkede økologiske fødevarers udseende tydeligt afviger fra de øvrige uindpakkede fødevarer, og der ved skiltning indgår et navn, en beskrivende betegnelse eller evt. et billede, der gør det muligt for kunden at bestemme den økologiske fødevarer, kan dette også være en måde at sikre mod sammenblanding. Herudover vil det ofte også være muligt gennem indretning og/eller salgsmåde at sikre mod sammenblanding.

Da detailbutikker, som har et salg af uindpakkede økologiske fødevarer, der overstiger 5000 kg eller 20.000 EUR (ca. 149.200 DKR) pr. år, jf. afsnit 6.2, skal anmelde dette til Fødearestyrelsen og økologificeres. Det betyder, at alle butikker med salg af uindpakkede økologiske fødevarer skal have et skønmæssigt

⁸⁷ Se i afsnit 6.2.3.2 eller 6.3.17.1, hvad der forstås ved uindpakket.

overblik over salgets omfang, sådan at bestemmelsen om at indsende en anmeldelse, når salget kommer over bagatelgrænsen, kan overholdes.

Der skal på Fødevarestyrelsens anmodning også kunne foretages en skønsmæssig godtgørelse af, at salget ikke overstiger den nævnte grænse. Godtgørelsen kan f.eks. tage udgangspunkt i det foregående regnskabsår, men f.eks. også foregående måned eller uge, hvis dette er repræsentativt (dvs. hvis det kan give et reelt indtryk af det årlige omfang). Hvis salget af uindpakkede økologiske fødevarer ændrer sig væsentligt, bør den skønsmæssige vurdering foretages for perioden, hvor ændringen har været gældende, eller ud fra det forventede salg. Hvis salget har et omfang, så det er tydeligt for butikken, at man vil komme over grænsen (5000 kg eller 20.000 EUR årligt), så skal der foretages anmeldelse og butikken skal økologicertificeres.

7. Denne vejledning revideres løbende

Denne vejledning erstatter den tidligere vejledning fra september 2022.

Bemærkninger til vejledningen modtages løbende og vil blive taget i betragtning ved den løbende justering af vejledningen pba. ændrede regler, fortolkninger m.v.

Vejledningen kan ses på [Fødevarestyrelsens hjemmeside \(fvst.dk\)](https://www.fvst.dk). Datoen for seneste revision, samt eventuelle reviderede afsnit, vil til enhver tid fremgå af vejledningen.

Bilag 1*Eksempel på indeks, jf. vejledning om økologiske fødevarer, afsnit 6.2.*

Eksempel på indeks, hvor hvert overskriftspunkt er beskrevet i et særskilt afsnit. I eksemplet er taget udgangspunkt i en virksomhed, der tilbereder, men ikke importerer, økologiske fødevarer.

[Virksomhed, adresse, dato m.v.]			
Indeks over beskrivelser, herunder egenkontrolprocedurer, vedr. aktiviteter udført på økologiske fødevarer, jf. Vejledning om økologiske fødevarer, afsnit 6.2. <i>Forskrifterne for beskrivelserne ses i de i parenteserne angivne afsnit i Vejledning om økologiske fødevarer.</i>	Afsnit	Side	Datering af beskrivelsen
Beskrivelse af virksomheden og dens aktiviteter herunder tegninger med indtegnet produktionsudstyr, flow m.v. (6.3.1)	1	1	01.01.2022
Beskrivelse af hvilke kategorier af økologiske hhv. ikke økologiske produkter, der håndteres på virksomheden (6.3.1.)	2	2	01.01.2022
Beskrivelse af modtagekontrol og registrering af resultatet (6.3.2)	3	3	01.01.2022
Beskrivelse af opbevaring af råvarer (6.3.4)	4	5	01.01.2022
Beskrivelse af adskillelse ved forarbejdning, pakning, mærkning ("tilberedning") (6.3.5)	5	6	01.01.2022
Beskrivelse af kontrol af forarbejdning, recepter og mærkning (6.3.6 og 6.3.9.2). For slagterier: Beskrivelse af slagtning (6.3.3)	6	8	01.01.2022
Beskrivelse af opbevaring af færdigvarer (6.3.7)	7	10	01.01.2022
Beskrivelse af transport til og fra virksomheden (6.3.8)	8	11	01.01.2022
Beskrivelse af dokumentation vedr. økologiske fødevarer, der modtages af virksomheden, herunder kontrol af leverandører (6.3.9)	9	12	01.01.2022
Beskrivelse af dokumentation vedr. økologiske fødevarer, der forlader virksomheden (6.3.10)	10	13	01.01.2022
Beskrivelse af og eksempel på regnskab (6.3.11 - 6.3.19)	11	14	01.01.2022
For importører: Beskrivelse af procedurer vedr. import fra 3. land (5, 6.2.2, 6.3.1, 6.3.2.1, 6.3.9.1.3, 6.3.9.2 samt Vejledning om import af økologiske fødevarer m.v., der findes på fvst.dk)	Ikke relevant		

Bilag 2

Jf. Vejledning om økologiske fødevarer, afsnit 6.3.20

Generel erklæring, jf. Økologiforordningens⁸⁸ artikel 39

Undertegnede erhvervsdrivende erklærer

1. skriftligt og uden unødigt forsinkelse at ville informere køberne af produkterne og at udveksle relevante oplysninger med de danske kontrolmyndigheder i tilfælde af, at en mistanke om manglende overholdelse er begrundet, at en mistanke om manglende overholdelse ikke kan udelukkes, eller at en manglende overholdelse, som påvirker de berørte produkters integritet, er konstateret,
2. at acceptere, at kontrolsagen ved skift af kontrolmyndighed eller kontrolorgan overdrages, eller at kontrolsagen ved ophør med økologisk produktion opbevares i mindst fem år af den sidste kontrolmyndighed eller det sidste kontrolorgan,
3. straks at informere Fødevarestyrelsen (eller den relevante kompetente myndighed eller kontrolmyndighed eller det relevante kontrolorgan, hvis den erhvervsdrivende har aktiviteter uden for Danmark) ved ophør med økologisk produktion,
4. at acceptere, at der udveksles oplysninger mellem disse myndigheder eller organer i tilfælde af, at underleverandører kontrolleres af forskellige kontrolmyndigheder eller kontrolorganer,

Virksomhedens navn og adresse:

Dato, navn og underskrift:

---

⁸⁸ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 af 30. maj 2018 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af Rådets forordning \(EF\) nr. 834/2007](#)

Bilag 3

Jf. Vejledning om økologiske fødevarer, afsnit 6.3.17.1.

Eksempler på anprisninger

1.

"Alle vores brød (ikke kager) er bagt med økologisk hvede"

Ved anprisningen udskiftes alle hvedeprodukter (hvedemel, hvedefuldkornsmel, grahamsmel, hvedekerner mm.) på basis af alle hvedearter (Ø-land-hvede, Durum-hvede, Spelt-hvede mv.) til økologisk version.

"Alle vores brød (ikke kager) er bagt med økologisk hvedemel"

For at undgå vildledning af forbrugerne udskiftes alle produkter, som forbrugeren vil kunne opfatte som "hvedemel", dvs. alle hvedeprodukter (hvedemel, hvedefuldkornsmel, grahamsmel, hvedekerner mm.), og på basis af alle hvedearter (Ø-land-hvede, Durum-hvede, Spelt-hvede mv.), til økologisk version.

"Alle vores brød (ikke kager) er bagt med økologisk hvedemel. De anvendte hvedekerner er dog ikke økologiske."

Ved anprisningen udskiftes alle formalede hvedeprodukter, men ikke hvedekerner (dvs. hvedemel, hvedefuldkornsmel, grahamsmel mm.), på basis af alle hvedearter (Ø-land-hvede, Durum-hvede, Spelt-hvede mv.), til økologisk version.

For alle anprisningerne giver oplysningen "ikke kager" mulighed for, at der ved kageproduktionen kan anvendes indkøbt færdigblandet kagemix (til fx muffins eller et halvfabrikat til lagkagebunde) med indhold af ikke-økologisk hvedemel.

2.

Alle vores rugbrød er bagt med økologisk rug

Ved anprisningen udskiftes alle rugprodukter (rugmel, rugsigte, skåret rug, knækket rug mm) til økologisk version.

Alle vores rugbrød er bagt med økologisk rugmel

For at undgå vildledning af forbrugerne udskiftes alle produkter, som forbrugeren vil kunne opfatte som "rugmel", dvs. alle rugprodukter (rugmel, rugsigte, skåret rug, knækket rug mm) til økologisk version.

"Alle vores rugbrød er bagt med økologisk rugmel. De anvendte rugkerner er dog ikke økologiske."

Ved anprisningen udskiftes alle formalede rugprodukter, men ikke rugkerner, til økologisk version.

Ved anvendelse af rug i eventuelle andre produkter end rugbrød, vil disse rugprodukter også skulle være økologiske, da anprisningsmodellen altid kræver en fuldstændig udskiftning til den økologiske form.

3.

Vi bruger kun økologiske mel- og kornprodukter til vores brød og kager

Ved anprisningen udskiftes alle mel- og kornprodukter (herunder kerner) af alle kornarter, fx hvede, rug, byg, havre, ris, majs etc. samt alle typer af kagemix til den økologiske form.

Alt i vores butik er bagt med økologisk mel

For at undgå vildledning af forbrugerne udskiftes alle produkter, som forbrugeren vil kunne opfatte som "mel", dvs. alle mel- og kornprodukter (herunder kerner) af alle kornarter, fx hvede, rug, byg, havre, ris, majs etc. samt alle typer af kagemix til den økologiske form.

Da der henvises til "Alt i vores butik" vil også forhandlede indkøbte færdigvarer med indhold af mel skulle være økologiske.

Vi bruger kun økologisk mel til vores brød. Der anvendes dog ikke-økologisk kagemix til vores kager.

Ved anprisningen udskiftes alle mel- og kornprodukter (herunder kerner) af alle kornarter, fx hvede, rug, byg, havre, ris, majs etc. til den økologiske form.

4.

Vi anvender økologiske frugter/bær og økologisk rørsukker til vores marmelader

Ved anprisningen udskiftes alle de typer af frugter og bær, som anvendes til marmeladeproduktionen, til den økologiske form. (Anprisningen vil på tilsvarende vis også kunne foretages på den enkelte art frugt/bær - fx jordbær, hindbær, æble el.lign.)

Desuden udskiftes al rørsukker til den økologiske form. Anprisningen forudsætter i øvrigt at virksomheden *kun* anvender *rørsukker* i sine marmelader, dvs. ikke almindelig melis (hvidt sukker).

Den visuelle forskel på almindelig melis (hvidt) og rørsukker (lysebrunt) betyder, at der samtidig godt kan anvendes almindelig melis til brug i resten af virksomhedens produkter på ikke økologisk form.

Vi fremstiller vores marmelade af økologiske frosne hindbær og jordbær. Friske bær på vores kager er ikke økologiske.

Hvis det er muligt visuelt at se forskel på den friske og frosne (både før og efter optøning) form af en given type frugt/bær, så vil det være muligt at anprise anvendelse af denne økologiske frosne type af frugt/bær, samtidig med at den anvendes på frisk ikke-økologisk form til f.eks. dekoration af kager.

5.

"Al chokolade til vores produktion af brød og kager er økologisk"

For at undgå vildledning af forbrugerne udskiftes alle de produkter, som forbrugeren vil kunne opfatte som "chokolade" (dvs. alle typer chokolade, men også vekao-produkter), til økologisk version.

"Vi bruger kun økologisk mørk chokolade i vores produktion"

For at undgå vildledning af forbrugerne udskiftes alle produkter, som forbrugeren vil kunne opfatte som "mørk chokolade" (dvs. alle typer mørk chokolade, men også mørke vekao-produkter) til økologisk version.

For begge anprisninger, som henviser til "vores produktion", gælder, at butikken fortsat kan forhandle ikke-økologisk mørk pålægschokolade, som modtages færdigpakket fra andre virksomheder.

6.

Alt vores ferske svinekød er økologisk og vi bruger kun økologisk svinekød i vore egne produkter (fx frikadeller og spegepølser af svinekød).

Ved anprisningen udskiftes alt svinekød i virksomheden til den økologiske form. Da anprisningen henviser til "vore egne produkter", kan butikken fortsat forhandle fx ikke-økologiske parmaskinker eller spegepølser, som modtages færdigpakket fra andre virksomheder. Alt fersk svinekød skal derimod, jf. anprisningens formulering, være økologisk, også selvom det eventuelt modtages som færdigpakket fra andre virksomheder.

Bilag 4

Jf. vejledning om økologiske fødevarer, afsnit 6.3.17.3.

Økologirapport med vilkår for detailforhandling af uindpakkede økologiske fødevarer

Denne økologirapport fremsendes på baggrund af virksomhedens anmeldelse af [DATO FOR STRAKSSVARET].

Økologirapporten skal suppleres af virksomhedens egne beskrivelser de steder, hvor der står VIRKSOMHEDEN SKAL SELV BESKRIVE.

Virksomheden er herefter økologificeret, jf. økologiforordningens artikel 35, stk. 1.

Denne økologirapport og de supplerende beskrivelser skal kunne fremvises for Fødevarestyrelsen ved kontrolbesøg.

Virksomhedsbeskrivelse

Virksomheden detailforhandler uindpakkede økologiske fødevarer, og salget overstiger 5000 kg eller en omsætning på 20.000 EUR (ca. 149.200 DKR) årligt. Virksomheden foretager ikke selv tilberedning, dvs. fx heller ikke emballering eller mærkning, af økologiske fødevarer.

Ved beregningen af salget af uindpakkede økologiske fødevarer skal ikke medregnes

- færdigpakkede fødevarer,
- fødevarer, som på en emballage, der samler flere fødevarer i en salgsenhed (fx porrer samlet med mavebælte eller krydderurter samlet i åbent ”kræmmerhus”), er mærket med de økologi-oplysninger som kræves for færdigpakkede økologiske fødevarer eller
- fødevarer, som er individuelt mærket som økologiske (på mavebælter, ”film”, stickers, laser-print e.l.).

VIRKSOMHEDEN SKAL SELV BESKRIVE:

- Hvilke økologiske fødevarer forhandles hovedsageligt som uindpakkede⁸⁹?

Virksomhedens kontrolforanstaltninger

1. Modtagekontrol

Hvert parti skal følges af et dokument med følgende oplysninger:

1. Navn, adresse, og for danske økologiske bedrifter certificeringsnummer, på leverandøren og sælgeren, hvis denne er forskellig fra leverandøren.
2. Navn og adresse på virksomheden selv (og på køber, hvis forskellig fra modtagervirksomheden).
3. Oplysninger, der gør det muligt at identificere partiet.
4. Oplysninger om de uindpakkede økologiske fødevarer – mængde og art, herunder eventuelle kvalitets- og størrelseskategorier, og at de er økologiske.
5. Leveringsdato

---

⁸⁹ Jf. definitionen af indpakket lige ovenfor. Dvs. der skal kun nævnes de fødevarer, som *ikke* er indpakket,

Ved modtagelsen skal det kontrolleres, at partiet svarer til oplysningerne i dokumentet, og at der er tale om en økologificeret leverandør (jf. afsnit 2. *Kontrol af leverandørers økologificeringscertifikat*). Det skal også kontrolleres, at partiet modtages i lukket emballage, og at der på emballage eller følgedokument fremgår et kontrolkodennummer på leverandørens økologikontrolinstans.

Det skal være muligt at se ud fra dokumenterne, der følger partierne, om der er tale om uindpakkede økologiske produkter⁹⁰. Dette kan være angivet på følgedokumenterne af leverandøren, registreret af virksomheden selv ved modtagekontrollen, eller være i form af en anvisning om, hvorledes det ud fra øvrige angivelser kan afgøres af Fødevarestyrelsen.

Hvis det ikke er muligt at se ud fra dokumenterne, der følger partierne, om der er tale om uindpakkede økologiske produkter, så vil bestemmelserne angivet under 2. *Modtagekontrol*, 4. *Kontrol af leverandørers økologificeringscertifikat*, 5. *Dokumentation af udgående uindpakkede økologiske fødevarer* og 6. *Opstilling over modtagne og solgte produkter i en periode* gælde bredt for den pågældende fødevaretype, uanset om den er uindpakket eller ej.

Er dokumentet ikke fakturaen, skal der henvises til dokumentet i fakturaen.

VIRKSOMHEDEN SKAL SELV BESKRIVE:

- Hvordan registreres, at der er foretaget modtagekontrol af et parti?
- Hvordan opbevares følgedokumenter og fakturaer?
- Hvis der modtages partier i ikke-lukket emballage, så en beskrivelse af procedurene for dette, jf. [økologiforordningens](#) bilag III, pkt. 2.2

2. *Kontrol af leverandørers økologificeringscertifikat*

Der skal kunne fremvises dokumentation for, at der er foretaget kontrol af, at leverandørerne af uindpakkede økologiske fødevarer er økologificeret. Kontrollen skal foretages inden første leverance fra den enkelte leverandør, og herefter mindst årligt.

Kontrollen kan dokumenteres ved at indsamle og datere⁹¹ leverandørernes økologificeringscertifikater (digitalt eller på print), så de er let tilgængelige for Fødevarestyrelsen ved kontrolbesøg.

På [Fødevarestyrelsens hjemmeside](#), fvst.dk, findes en beskrivelse af, hvor du finder virksomhedernes økologificeringscertifikater.

---

⁹⁰ Dvs. skal være muligt at se, om der er tale om uindpakkede fødevarer, der ikke er økologimærket på nogen af de måder, der er nævnt under økologirapportens overskrift "Virksomhedsbeskrivelse".

⁹¹ Dvs. påskrive datoen for, hvornår butikken har kontrolleret certifikatet.

VIRKSOMHEDEN SKAL SELV BESKRIVE:

- Dokumentationsmåden, hvis den ovenfor beskrevne metode ikke anvendes.

3. *Dokumentation af udgående uindpakkede økologiske fødevarer.*

Salg / udgang af hver art uindpakket økologisk fødevare skal dokumenteres og kvantiteten skal fremgå.

”Arten” skal svare til arten, som er angivet på dokumenterne der følger partiet ved modtagelsen⁹².

Kvantiteten skal være den samme eller kunne omregnes til den mængde, som oplyses på følgedokumenterne ved modtagelsen. Hvis der skal ske omregning (fx fra stk. til kg), skal der foreligge en opdateret liste med gennemsnitlige omregningsfaktorer, som sikrer, at kvantiteten angivet på salgsdokumentationen kan regnes om til kvantitetsangivelsen på følgedokumenterne ved modtagelsen.⁹³

VIRKSOMHEDEN SKAL SELV BESKRIVE:

- Hvordan dokumenteres salg (udgang) af uindpakkede økologiske fødevarer.
- Hvis kvantitetsangivelsen skal omregnes til kvantitetsangivelsen på følgedokumenterne ved modtagelsen, så en beskrivelse af fastlæggelse af omregningsfaktorerne.
- Hvis muligheden for at dokumentere samlet salg for grupper, som er beskrevet i [økologibekendtgørelsens](#) bilag 2, afsnit 2.5, pkt. 2 a. og b., udnyttes, så en beskrivelse af procedureerne for dette.

4. *Opstilling over sammenhængen mellem modtagne og solgte produkter i en periode*

Der skal for hver art forhandlet uindpakket økologisk fødevare kunne foretages en opstilling over sammenhængen mellem de samlede indgående hhv. solgte mængder i en given periode. Opstillingen skal foretages, hvis Fødevestyrelsen anmoder om det, og den skal gøre det muligt for Fødevestyrelsen at foretage en let stikprøvekontrol af dokumentationen bag indgående hhv. solgte mængder på en eller flere givne dage i perioden.

Opstillingen skal godtgøre, at der i perioden har været tilstrækkelige mængder økologiske produkter til rådighed for salget, når der tages hensyn til virksomhedens erfaringsbaserede skøn over kassation/salg som konventionelt – virksomheden skal kunne redegøre for dette. Ekstraordinære hændelser, der påvirker denne godtgørelse, f.eks. kassation, tab mv. af større mængder, skal således registreres⁹⁴.

---

⁹² Eksempelvis kan arten på æbler være ”Belle Boskop” eller ”Golden Delicious”

⁹³ Dette skal kunne anvendes ved en vurdering af sammenhængen mellem indgående økologiske mængder (pr. art) og de tilsvarende solgte mængder.

⁹⁴ Normal trimning (håndtering/sortering), som foretages i f.eks. en frugt- og grøntafdeling, skal derimod ikke registreres.

VIRKSOMHEDEN SKAL SELV BESKRIVE:

- Et eksempel på en opstilling
- Hvordan registreres ekstraordinære hændelser
- Hvis muligheden for at undlade dokumentation for udgående mængder og ovennævnte opstilling, som er beskrevet i økologibekendtgørelsens bilag 2, afsnit 2.5, pkt. 4, udnyttes, så en beskrivelse af procedurerne for at overholde betingelserne for dette; f.eks. betingelsen om, at et uindpakket produkt af en bestemt type kun forefindes på økologisk form.

5. Sikring af, at der ikke sker vildledning

Det skal sikres, at salget af uindpakkede økologiske fødevarer sker på en måde, der ikke er vildledende for forbrugerne.

Økologi-skiltning skal entydigt referere til de konkrete økologiske fødevarer.

Det skal sikres, at der ikke sker sammenblanding med ikke-økologiske fødevarer.

6. Generel erklæring

I økologiforordningen kræves, at økologificertificerede virksomheder underskriver en særlig erklæring, som er gengivet i økologivejledningens bilag 2. Erklæringen skal kunne fremvises ved kontrolbesøg.

VIRKSOMHEDENS SUPPLERENDE UDSTEDELSE AF ”GENEREL ERKLÆRING”:

- Udskrift og underskrift af generel erklæring gengivet i økologivejledningens bilag 2.⁹⁵

Generelt

Regnskab, dokumentation og registreringer skal gemmes i mindst 5 år og skal være umiddelbart tilgængeligt for Fødevarestyrelsen.

Økologirapporten ændrer ikke ved den umiddelbare gyldighed af [økologiforordningen](#)⁹⁶ eller [bekendtgørelsen om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v.](#), herunder regnskabskravene i bilag 2.

Fødevarestyrelsen kan påbyde ændringer i de beskrevne vilkår, hvis de viser sig ikke at udgøre et tilstrækkeligt kontrolgrundlag.

---

⁹⁵ Erklæringen skal underskrives umiddelbart efter, at virksomheden har modtaget økologirapport i strakssvaret fra Fødevarestyrelsen.

⁹⁶ [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2018/848 af 30. maj 2018 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter og om ophævelse af Rådets forordning \(EF\) nr. 834/2007](#) samt forordninger udstedt med baggrund i denne forordning.

Hvis virksomheden ønsker at foretage andre aktiviteter på økologiske fødevarer, som er omhandlet i [økologibekendtgørelsens](#) § 5, så skal disse anmeldes til Fødevarestyrelsen, jf. [økologibekendtgørelsens](#) § 10.

Ophør af økologiaktiviteter

Fødevarestyrelsen skal straks have besked, hvis de anmeldte aktiviteter ophører. Økologirapporten vil herefter blive trukket tilbage og økologicertificeringen ophører.

Fødevarestyrelsen skal have besked, hvis de anmeldte aktiviteter ikke udføres i en periode, der overstiger et år. Økologirapporten vil herefter normalt blive trukket tilbage.

Anvendelse af personoplysninger

Fødevarestyrelsen har anvendt oplysninger om dig til brug for sagsbehandlingen. Du kan læse om Fødevarestyrelsens persondatapolitik på www.fvst.dk.